

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Ornontowice do roku 2023

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Wstęp	5
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	8
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	10
2.1. Informacje ogólne	10
2.2. Sfera społeczna.....	11
2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna	11
2.2.2. Pomoc społeczna	12
2.2.3. Edukacja.....	16
2.2.4. Kapitał społeczny	18
2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne.....	21
2.2.6. Charakterystyka bezrobocia	23
2.2.7. Podsumowanie	26
2.3. Sfera gospodarcza	27
2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych	27
2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie.....	30
2.3.3. Podsumowanie	31
2.4. Sfera środowiskowa	31
2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone.....	31
2.4.2. Jakość środowiska	32
2.4.3. Gospodarka odpadami	34
2.4.4. Podsumowanie	35
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	35
2.5.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	35
2.5.2. Struktura użytkowania gruntów.....	36
2.5.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych	37
2.5.4. Dostępność komunikacyjna.....	37
2.5.5. Podsumowanie	38
2.6. Sfera techniczna	39
2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu.....	39
2.6.2. Infrastruktura techniczna	42
2.6.3. Podsumowanie	42
2.7. Wyniki badania ankietowego	43
2.8. Delimitacja obszaru zdegradowanego	50

3.	Delimitacja i zasięgi przestrzenne obszaru rewitalizacji.....	55
3.1.	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	57
4.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	62
5.	Cele rewitalizacji oraz kierunki działań.....	63
6.	Planowane, podstawowe i uzupełniające projekty rewitalizacyjne.....	70
7.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji.....	79
8.	Indykatywne ramy finansowe	81
9.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	87
9.1.	Podstawowe założenia partycypacji.....	87
9.2.	Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne	88
10.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	91
11.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	93
12.	Spis tabel	96
13.	Spis rysunków	98

Wykaz skrótów

BDL/GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CAWI - ang. Computer-Assisted Web Interview , wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www

CIS – Centrum Integracji Społecznej

DK – droga krajowa

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FS – Fundusz Spójności

GOK –Gminny Ośrodek Kultury

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

KK – Kodeks Karny

LPR – Lokalny Program Rewitalizacji

MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa

MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

MZK – Miejski Zakład Komunikacji

NGO – Organizacje pozarządowe

PAPI – ang. Paper & Pen Personal Interview, bezpośredni indywidualny wywiad kwestionariuszowy

PKD – Polska Klasyfikacja Działalności

POiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

POWER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

RPO WSL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

Wstęp

Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) dla gminy Ornontowice do roku 2023 jest opracowywany w ramach projektu „J-ednolita S-strategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST”, realizowanego w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014.

Rewitalizacja zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. to *kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji*. Bardzo ważnym aspektem prowadzenia procesu rewitalizacji jest człowiek, dlatego u podstawy podejmowanych działań rewitalizacyjnych leżą kwestie związane z rozwiązaniem problemów społecznych.

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadami:

- kompleksowości, co oznacza, że Program zawiera projekty rewitalizacyjne współfinansowane zarówno ze środków publicznych, w tym EFRR, EFS, FS oraz prywatnych, które rozwiązują kwestie społeczne bez pomijania innych sfer jak sfera gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna czy środowiskowa,
- koncentracji, czyli skupieniu działań na wybranym obszarze, który ma szczególne znaczenie dla rozwoju gminy i dotkniętych w największym stopniu zidentyfikowanymi problemami i negatywnymi zjawiskami,
- komplementarności, która dotyczy kilku sfer: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania. Komplementarność przestrzenna projektów oznacza, że realizowane przedsięwzięcia powinny być spójne między sobą i oddziaływać na cały obszar dotknięty stanem kryzysowym, a jednocześnie nie mogą powodować wykluczenia społecznego na innych obszarach. Komplementarność problemowa oznacza, że realizowane projekty/przedsięwzięcia powinny się wzajemnie dopełniać tematycznie, co ma przeciwdziałać na fragmentację działań np. wyłącznie w sferze technicznej bądź społecznej. Komplementarność oznacza także powiązanie działań rewitalizacyjnych z celami strategicznymi gminy. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy zachowania spójności w działaniach prowadzonych przez różne instytucje i stosując zróżnicowane procedury. Kompleksowość międzyokresowa dotyczy możliwości realizacji przedsięwzięć uzupełniających w stosunku do tych realizowanych w perspektywie finansowej na lata 2007-2013, natomiast komplementarność źródeł finansowania oznacza umiejętne łączenie finansowania projektów ze środków EFRR, EFS i FS bez ryzyka podwójnego finansowania oraz np. łączenia środków ze źródeł prywatnych i publicznych.
- partnerstwa i partycypacji, co oznacza, że Program został opracowany przy udziale samorządu gminnego i partnerów społecznych. Zakłada on również udział społeczności lokalnej na etapie realizacji i wdrażania działań zaproponowanych w Programie Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem operacyjnym, którego celem jest zaprogramowanie takich działań, które pozwolą w perspektywie czasu na wyprowadzenie obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, jednocześnie przyczyniając się do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Istotne w procesie rewitalizacji jest to, że w jego centrum stoi człowiek – jego problemy, potrzeby i oczekiwania. Dlatego też jednym z najważniejszych elementów LPR jest diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, która pozwoliła na zidentyfikowanie obszarów problemowych zlokalizowanych na terenie gminy, na których następuje koncentracja negatywnych zjawisk przede wszystkim w sferze społecznej i dodatkowo minimum w jednej z sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Diagnoza była podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Została ona opracowana na podstawie danych ilościowych, ale także przy czynnym udziale społeczności lokalnej. W ramach diagnozy zostało przeprowadzone badanie społeczne oraz spotkania konsultacyjne. Diagnoza składa się z części ogólnej obrazującej sytuację gminy na tle powiatu, województwa i kraju, a ponadto w celu określenia, które obszary gminy znajdują się w stanie kryzysowym. Wskaźniki dla poszczególnych sfer problemowych zostały przedstawione w podziale na okręgi wyborcze. Ze względu na dostępność danych, w poszczególnych sferach zostały uwzględnione następujące wskaźniki:

Sfera społeczna:

- liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba wydanych "Niebieskich Kart" w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba bezrobotnych w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba bezrobotnych długotrwale w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba bezrobotnych z wykształceniem maksymalnie gimnazjalnym w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba korzystających z pomocy społecznej ogółem w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.

Sfera gospodarcza:

- liczba przedsiębiorców w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Sfera środowiskowa:

- powierzchnia terenów zielonych w danej jednostce,
- powierzchnia obszarów prawnie chronionych w (ha),
- miejsca występowania substancje stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (eternit, azbest, PCB itp.).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- odsetek dróg we własności gminnej wymagających remontów w podziale na jednostki.

Sfera techniczna:

- odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem.

Po przeanalizowaniu powyższych wskaźników możliwe było wyznaczenie obszaru, który w pierwszej kolejności powinien być poddany rewitalizacji.

W procesie prac nad dokumentem interesariusze Programu mieli także możliwość zgłaszania swoich pomysłów na projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Projekty te zostały zebrane i poddane ocenie zgodnie z przyjętymi kryteriami.

Projekt dokumentu został także poddany procesowi konsultacji społecznych. Uwagi z konsultacji zostały uwzględnione w Programie.

Lokalny Program Rewitalizacji zawiera szereg działań niezbędnych do podjęcia w celu zapewnienia spójnego i zrównoważonego rozwoju całej gminy, przy szczególnych uwzględnieniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Bardzo ważnym aspektem przy wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie współpraca wszystkich interesariuszy działających na terenie gminy.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Lokalny Program Rewitalizacji jest jednym z programów operacyjnych gminy, dlatego też działania w nim zaproponowane powinny wpisywać się w prowadzoną politykę rozwojową gminy i być spójne z wizją, do której dąży wspólnota samorządowa. Jednocześnie nie może on funkcjonować w oderwaniu od innych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie. Poniższa tabela przedstawia powiązania Lokalny Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy. W chwili obecnej jedynym obowiązującym dokumentem strategicznym dla gminy Ornontowice jest: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice. Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem aktualizowanym w tej chwili. Poprzednia Strategia obowiązywała do roku 2015.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice

Podstawą kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice jest cel główny, który stanowi, że „Ornontowice są gminą o charakterze rolniczo – przemysłowym, realizującą zasadę zrównoważonego rozwoju, sprawnie funkcjonującą, z nowoczesną gospodarką oraz dogodnymi warunkami życia mieszkańców, stanowiącą ośrodek mieszkaniowo – usługowy w sąsiedztwie aglomeracji górnośląskiej. Ornontowice są także miejscem o znaczeniu historycznym i kulturowym dla Śląska, będącym dumą mieszkańców, z bardzo dogodnymi warunkami zamieszkiwania stanowiąc alternatywę mieszkaniową dla sąsiadującej aglomeracji”. W celu realizacji ww. celu głównego stworzono trzy cele strategiczne w sferze rozwoju gospodarczego, społecznego i zrównoważonego.

Tabela 1. Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice

Cele strategiczne i operacyjne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Rozwój gospodarczy</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none">rozwijanie działalności gospodarczej, produkcyjnej i usługowej, promocja przedsiębiorczości lokalnejrozwijanie działalności usługowej oraz turystycznej (turystyka rowerowa) i doskonalenie obsługi administracyjnej	<p>Cel strategiczny 2. 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy</p>
<p>Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny</p> <p>korzystnych warunków zamieszkania</p> <p>właściwej obsługi ludności w zakresie infrastruktury społecznej zgodnej z warunkami technicznymi obsługi komunikacyjnej</p> <p>prawidłowego poziomu wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 3. Rozwój zrównoważony</p> <p>stanowiący podstawę prawidłowego i efektywnego rozwoju wszystkich zakresów działalności społeczno-gospodarczej</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none">ochrona istniejących wartości środowiska przyrodniczego i krajobrazu	<p>Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę</p>

<ul style="list-style-type: none">• ochrona istniejącego dziedzictwa kulturowego oraz efektywne jego wykorzystanie• racjonalne i efektywne wykorzystanie wartości użytkowych i technicznych istniejącego zagospodarowania	Cel operacyjny 3.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy
--	---

Źródło: opracowanie własne

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

2.1. Informacje ogólne

Gmina Ornontowice to gmina wiejska położona w środkowej części województwa śląskiego, w powiecie mikołowskim. Zajmuje północno-zachodnią część powiatu. Leży 15 km od Gliwic w granicach dawnego Rybnickiego Okręgu Przemysłowego. Ornontowice sąsiadują z gminą Gierałtowice, miastem Knurów, Orzesze, Mikołowem oraz z gminą Czerwionka – Leszczyny. Gmina położona jest na szlaku drogowym Orzesze – Gliwice i Zabrze – Rybnik. Teren gminy pod względem ukształtowania jest mało urozmaicony, z przewagą powierzchni lekko falistej. Wzgórze Kamionka osiągające 320 m n.p.m jest najwyższym wzniesieniem, natomiast najniższy położony obszar (245 m n.p.m.) znajduje się na północy gminy. Ze względu na swoją przeszłość, nazywana jest gminą rolniczo – przemysłową. Działania władz gminy zmierzają do zachowania wizerunku tradycyjnej i jednocześnie nowoczesnej miejscowości.

Pierwsze wzmianki o Ornontowicach pochodzą z początku XIV wieku. W tym okresie Ornontowice były wsią, w której istniała parafia należąca do dekanatu gliwickiego. Pierwszym znanym właścicielem Ornontowic był Maciej Rencz z Rynoltlicz. W 1634 roku powstała Solarnia, w której warzono sól wielicką. Na przełomie XVIII i XIX wieku powstała pierwsza kopalnia węgla kamiennego „Leopold”. Pod koniec XIX wieku majątek ornontowicki przeszedł w posiadanie rodziny Hegenscheidtów, która założyła filię gliwickiej Fabryki Drutów, Łańcuchów i Gwoździ. Współcześnie na terenie gminy znajduje się zabytkowy pałac dawniej należący do Hegenscheidtów. W 1917 roku do Ornontowic przybył zakon Sióstr Służebniczek NMP, które kilka lat później zakładają pierwsze przedszkole w Ornontowicach. Na początku XX wieku zawiązało się na terenie gminy Towarzystwo Ogrodniczo – Pszczelarskie, w późniejszym okresie znane jako Rejonowe Stowarzyszenie Pszczelarzy. Na początku II dekady XX wieku powstało Towarzystwo Polek. W tym samym okresie powołano do życia Związek Powstańców Śląskich. W latach 60. powstało w gminie, jako jedno z pierwszych w Polsce, Towarzystwo Miłośników Róż. Ważnym elementem dla rozwoju lokalnej kultury było powstanie w 1975 roku zespołu folklorystycznego „Marzanki”. Od początku lat 90. Ornontowice zaczęły działać jako samodzielna gmina, zapoczątkowało to dynamiczny rozwój gminy. Powstało wiele organizacji między innymi Gminnego Domu Kultury i Biblioteki, zaczęło ukazywać się pismo lokalne „Głos Ornontowic”, utworzono Świetlicę Profilaktyczno-Wychowawczą i Terapeutyczną w Ornontowicach. Gmina zdobywa liczne nagrody i wyróżnienia między innymi wyróżnienia Marszałka Województwa Śląskiego w konkursie „Piękna Wieś Województwa Śląskiego” w kategorii „Najlepsze przedsięwzięcie odnowy wsi” za budowę placów zabaw w gminie oraz za Rewitalizację Parku Gminnego, certyfikat Zrównoważonego Rozwoju - 6 miejsce w kraju, 1 w województwie w kategorii gmin wiejskich, wyróżnienie „Laur Gospodarności” między innymi w dwóch kategoriach: Rozwój Przedsiębiorczości Wiejskiej oraz Harmonijny Rozwój dla Gminy Ornontowice.

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna

Ornontowice mają najmniejszą liczbę ludności wśród gmin powiatu mikołowskiego. W latach 2010-2014 ich liczba systematycznie się zwiększała, dynamika przyrostu była nieco wyższa od średniej dla powiatu.

Tabela 2. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmian
Polska	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	99,84%
woj. śląskie	4 634 935	4 626 357	4 615 870	4 599 447	4 585 924	99,13%
powiat mikołowski	94 096	94 661	95 217	95 769	96 107	101,53%
Łaziska Górne	22 252	22 322	22 467	22 460	22 419	100,43%
Mikołów	39 513	39 629	39 597	39 776	39 795	100,42%
Orzesze	19 514	19 654	19 823	20 000	20 194	102,75%
Ornontowice	5721	5822	5912	5941	5963	102,42%
Wry	7096	7234	7418	7592	7736	106,94%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Współczynnik feminizacji ludności Ornontowic zwiększył się pomiędzy rokiem 2013 a 2014, nadal jednak pozostaje niższy od średnich: powiatowej, wojewódzkiej i krajowej.

Tabela 3. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	107	107	107	107	107
woj. śląskie	107	107	107	107	107
powiat mikołowski	105	105	105	105	105
Łaziska Górne	106	106	106	106	106
Mikołów	107	107	107	108	108
Orzesze	102	102	102	101	101
Ornontowice	102	102	102	102	103
Wry	103	103	104	105	104

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W celu dokonania delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji obszar gminy został podzielony na 15 jednostek analitycznych. Za jednostkę analityczną przyjęto okręgi wyborcze. Liczba ludności w okręgach waha się od 317 do 434 mieszkańców.

Tabela 4. Podział gminy na okręgi wyborcze – liczba ludności w 2015 r.

Okręg	Liczba ludności	%
1	381	6,77%
2	336	5,97%
3	333	5,92%
4	414	7,36%
5	418	7,43%
6	398	7,07%
7	389	6,91%
8	390	6,93%
9	310	5,51%
10	427	7,59%
11	420	7,46%
12	434	7,71%
13	328	5,83%
14	333	5,92%
15	317	5,63%
Gmina	5628	100,00%

Źródło: Urząd Gminy Ornontowice

2.2.2. Pomoc społeczna

Realizatorem zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie Ornontowice jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ośrodek, poza świadczeniem szeroko rozumianej pomocy społecznej, zajmuje się także zadaniami związanymi ze świadczeniami rodzinnymi, funduszem alimentacyjnym, dodatkami mieszkaniowymi, dodatkami energetycznymi, przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, wspieraniem rodziny, pomocą materialną dla uczniów, przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii oraz wdrażaniem programu Rodzina 500+. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W Polsce w latach 2010–2014 większość wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby, których dochód był poniżej kryterium dochodowego. Podobnie było w województwie śląskim i powiecie mikołowskim.

W Ornontowicach w 2014 roku w stosunku do 2010 nastąpiło nieznaczne zwiększenie się liczby osób poniżej kryterium dochodowego, które korzystały z pomocy społecznej. Ich liczba w 2010 roku wynosiła 50 i zwiększyła się w 2014 o 7 osiągając liczbę 57 osób. Nastąpiło znaczne zmniejszenie się, niemal trzykrotne, liczby osób powyżej kryterium dochodowego. W 2010 roku ich liczba wynosiła 151 osób, natomiast w 2014 – 49 osób.

Tabela 5. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium
Polska	2 134 852	1 203 854	1 944 680	1 159 152	2 248 823	862 252	2 299 796	905 033	2 048 461	905 503
woj. śląskie	161 213	104 221	145 653	97 225	170 490	78 492	178 448	81 411	164 237	77 458

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium
powiat mikołowski	2 809	1 867	2 241	2 021	2 764	1 632	2 959	2 235	2 699	1 913
Łaziska Górne	1 235	296	561	538	760	439	821	1 037	833	800
Mikołów	910	918	1 058	925	1 286	784	1 437	744	1 209	690
Orzesze	522	388	441	364	489	227	478	320	493	278
Ornontowice	50	151	70	86	78	86	88	58	57	49
Wyry	92	114	111	108	151	96	135	76	107	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne w gminach powiatu mikołowskiego stopniowo się zmniejsza. Jest to tendencja zauważalna na poziomie województwa śląskiego oraz całego kraju.

Ornontowice są gminą powiatu mikołowskiego, w której najmniej rodzin korzystało z zasiłków rodzinnych na dzieci. W 2010 roku ich liczba wynosiła 77. W 2011 roku zasiłek rodzinny na dzieci zrealizowano dla 64 rodzin. W latach 2012 i 2013 liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne na dzieci zmniejszyła się, w obu przypadkach z zasiłku skorzystały 54 rodziny. W 2014 roku nastąpił wzrost, liczba rodzin korzystających z zasiłku wynosiła 60. Mimo to, analogicznie do tendencji w całym powiecie, w Ornontowicach od 2010 do 2014 roku nastąpił spadek liczby rodzin pobierających zasiłek o 12,8%.

Tabela 6. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1 540 801	1 416 015	1 285 312	1 196 479	1 105 853
woj. śląskie	120 445	108 784	98 089	92 263	85 989
powiat mikołowski	1 840	1 696	1 468	1 344	1 255
Łaziska Górne	533	492	420	347	316
Mikołów	674	649	576	545	506
Orzesze	445	391	335	316	297
Ornontowice	77	64	54	54	60
Wyry	111	100	83	82	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2014 roku w gminie Ornontowice średnie wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiły 282,20 złote. Zaś na całkowite wydatki w tej sferze w 2014 roku przeznaczono 1 682 734,40 złotych.

Tabela 7. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku

jednostka terytorialna	całkowite wydatki na pomoc społeczną	wydatki na pomoc społeczną na 1 mieszkańca
Polska	20 664 564 848,72	537,04
woj. śląskie	2 289 856 566,75	499,32
powiat mikołowski	34 194 007,15	355,79
Łaziska Górne	8 856 216,02	395,03
Mikołów	15 542 402,47	390,56
Orzesze	6 054 318,97	299,81
Ornontowice	1 682 734,40	282,20
Wyry	2 058 335,29	266,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Ornontowicach w 2015 roku 97 rodzin złożyło wnioski o przyznanie pomocy społecznej. Najwięcej rodzin złożyło wniosek o przyznanie pomocy z powodu ubóstwa. W tym zakresie o pomoc społeczną zwróciły się 22 rodziny, czyli 25 osób. Znaczna część wniosków została złożona z powodu niepełnosprawności i ubóstwa. Wnioski zostały złożone przez odpowiednio 18 i 17 rodzin, w sumie pomoc trafiłaby do 75 osób. Wnioski o przyznanie pomocy z powodu długotrwałej choroby złożyło 13 rodzin, z powodu ochrony macierzyństwa 10 rodzin oraz 9 rodzin ze względu na bezradność w prawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pomoc trafiłaby do odpowiednio 14, 41 i 31 osób. W 2015 roku tylko 7 rodzin ubiegało się o pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii. Najmniej wniosków wpłynęło z powodu bezdomności – w tym zakresie o pomoc zwróciła się tylko 1 rodzina licząca 4 osoby.

Tabela 8. Liczba rodzin, które złożyły wniosek o przyznanie pomocy społecznej w 2015 roku wg powodu

powody udzielenia pomocy	wnioski o pomoc stan na 31.12.2015	
	liczba rodzin	liczba osób
bezrobocie	17	41
alkoholizm i narkomania	7	1
niepełnosprawność	18	34
długotrwała choroba	13	14
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	9	31
ochrona macierzyństwa	10	41
ubóstwo	22	25
sieroctwo	0	0
bezdomność	1	4

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Społecznego w Ornontowicach

W 2015 roku w sumie wydatki na pomoc społeczną wynosiły w sumie 107170 złotych. W ramach zadań własnych gmina na ten cel przeznaczyła 45067 złotych z budżetu. Pozostała kwota, 62103 złotych, została sfinansowana z dotacji zewnętrznych, przeznaczono ją między innymi na zasiłki stałe i okresowe. Na zasiłki stałe przeznaczono 36083 złotych, natomiast na okresowe 7173.

Tabela 9. Wydatki na pomoc społeczną budżetu gminy Ornontowice w 2015 roku

wydatki na pomoc społeczną	kwota z budżetu gminy	kwota z dotacji zewnętrznych
w ramach zadań własnych	45067	62103
- w tym zasiłki stałe	0	36083
- w tym zasiłki okresowe	0	7173
w ramach zadań zleconych	0	0

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Społecznego w Ornontowicach

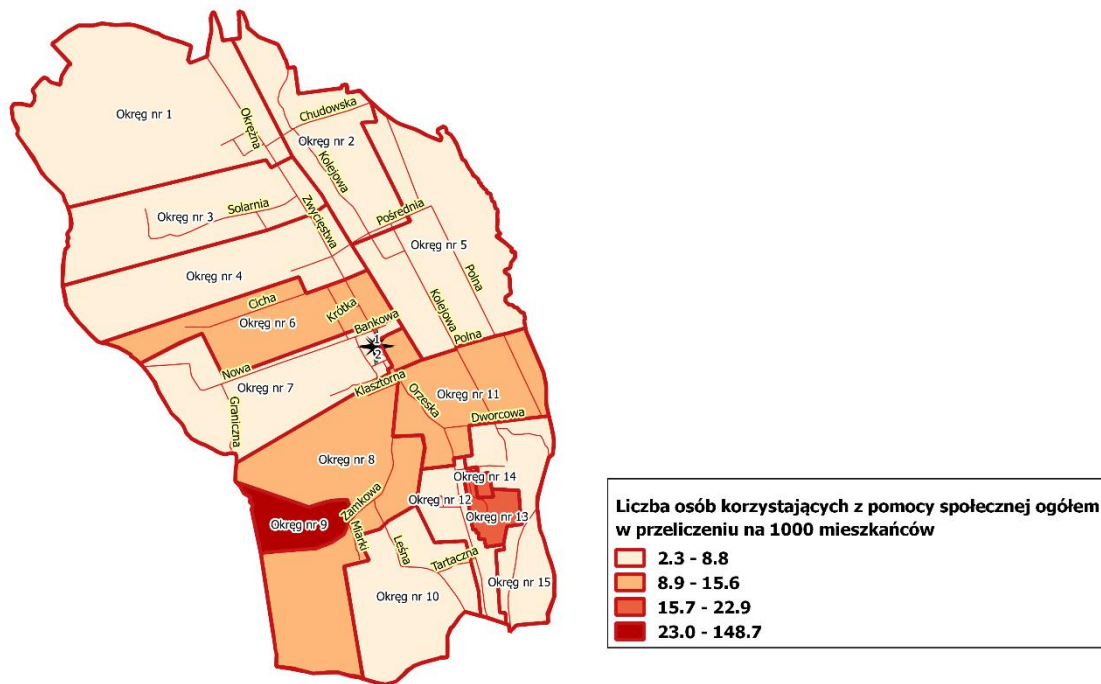
W 2016 roku najwięcej mieszkańców korzystających z pomocy społecznej mieszkało w okręgu numer 9, gdzie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców z pomocy społecznej korzystało 148,73 osób. Podobna sytuacja przedstawia się w powodach korzystania z pomocy, takich jak ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i alkoholizm - również, w tym przypadku najwyższe wartości osiąga okręg 9.

Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem w przeliczeniu na 1000 osób (powody) w 2016 roku

Nr okręgu	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób (powody)					
	ogółem	ubóstwo	bezrobocie	długotrwała a lub ciężka choroba	niepełnosprawność	alkoholizm
1	8,09	2,16	1,08	1,08	2,70	1,08
2	7,87	0,00	0,00	3,93	2,96	0,98
3	8,77	2,34	1,17	1,17	2,92	1,17
4	7,16	1,91	0,95	0,95	2,39	0,95
5	6,21	0,00	0,00	3,11	2,34	0,77
6	12,59	2,02	3,53	3,53	2,52	1,01
7	7,71	2,57	2,57	0,00	0,00	2,57
8	15,58	3,38	1,04	2,34	5,19	3,64
9	148,73	37,97	18,99	31,65	31,65	28,48
10	8,36	1,39	0,00	1,39	5,57	0,00
11	12,26	1,19	2,38	3,16	3,56	1,97
12	5,76	1,15	2,30	0,00	1,15	1,15
13	22,87	4,57	3,05	7,62	6,10	1,52
14	22,52	4,50	3,00	7,51	6,01	1,50
15	2,27	0,00	0,00	0,00	0,00	2,27
Gmina	17,89	3,86	2,46	2,28	4,56	2,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Rysunek 1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem w przeliczeniu na 1000 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

2.2.3. Edukacja

W Ornontowicach funkcjonuje zespół Szkolno-Przedszkolny w ramach którego działa Przedszkole, edukacja wczesnoszkolna (tzw. „zerówki”) oraz Szkoła Podstawowa. W ramach placówek niepublicznych działa Katolickie Przedszkole Niepubliczne Sióstr Służebniczek NMP NP. im. Aniołów Stróżów oraz Gimnazjum im. Noblistów Polskich.

W Ornontowicach do przedszkoli uczęszcza najmniej dzieci w całym powiecie. Pocięszającym jest fakt, że liczba dzieci w placówkach z roku na rok zwiększa się.

Tabela 11. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat)

jednostka teryturalna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1158628	1220734	1270585	1280398	1244861
Śląskie	128454	135896	141812	143927	141037
Powiat mikołowski	2936	3086	3261	3376	3398
Łaziska Górne	678	702	755	756	773
Mikołów	1216	1289	1329	1391	1350
Orzesze	602	624	665	702	707
Ornontowice	186	205	219	209	224
Wyry	254	266	293	318	344

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów utrzymywała się na stałym poziomie od 2010 do 2013 roku. W 2014 roku liczba uczniów wzrosła.

Tabela 12. Uczniowie w szkołach podstawowych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2191896	2187405	2160861	2152655	2306102
Śląskie	240404	240429	236536	237020	256253
Powiat mikołowski	5168	5392	5406	5427	6055
Łaziska Górne	1140	1237	1205	1184	1292
Mikołów	2172	2240	2231	2262	2522
Orzesze	1102	1123	1166	1164	1292
Ornontowice	325	325	328	326	399
Wiry	429	467	476	491	550

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów gimnazjum od 2010 roku stale spadała. Tendencja ta jest widoczna w całym powiecie mikołowskim.

Tabela 13. Liczba uczniów w gimnazjach

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1277473	1225807	1177480	1138592	1105868
Śląskie	140906	135108	129411	125361	121445
Powiat mikołowski	2962	2819	2684	2662	2642
Łaziska Górne	674	601	600	560	541
Mikołów	1214	1208	1157	1223	1213
Orzesze	648	609	550	509	511
Ornontowice	200	187	171	181	165
Wiry	226	214	206	189	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 14. Wyposażenie placówek oświatowych w gminie Ornontowice w 2015 r.

nazwa szkoły	Liczba oddziałów	Liczba pomieszczeń do nauczania	Liczba komputerów z dostępem do internetu	liczba nauczycieli (etatów)
Zespół Szkolno – Przedszkolny	20	17	41	36,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Na terenie gminy jest również Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, w ramach której funkcjonuje technikum i zasadnicza szkoła zawodowa.

Tabela 15. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	13910	13698	13501	12044	11131
Śląskie	1622	1603	1581	1401	1296
Powiat mikołowski	20	17	17	15	15
Łaziska Górne	7	4	4	4	3
Mikołów	11	11	11	9	9
Orzesze	0	0	0	0	1
Ornontowice	2	2	2	2	2
Wiry	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2014 roku liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych była nieco niższa niż w latach poprzednich. Najwięcej uczniów było w 2013 roku.

Tabela 16. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2036577	2002511	1934578	1781667	1707179
Śląskie	243174	240500	234603	210863	199086
Powiat mikołowski	3348	3308	3136	2897	2758
Łaziska Górne	558	446	420	405	354
Mikołów	2409	2439	2256	2021	1968
Orzesze	0	0	0	0	0
Ornontowice	381	423	460	471	436
Wiry	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie Ornontowic funkcjonuje Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza i Terapeutyczna.

2.2.4. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest zagadnieniem socjologicznym, wykorzystywanym również w innych dziedzinach nauk, np. w ekonomii, naukach politycznych czy o gospodarce. Kapitał społeczny może być niski lub wysoki, można go mierzyć za pomocą takich wskaźników jak np.: frekwencja wyborcza, przynależność do grup formalnych i nieformalnych, czytelnictwo, uczestnicy zajęć w domach kultury czy w wydarzeniach lokalnych. Wynikiem niskiego kapitału społecznego są dysfunkcje społeczne, jak np. wskaźniki samobójstw, uzależnienia, dewiacje społeczne. W dotychczasowych definicjach kapitał społeczny określa się takimi cechami jak: zaufanie i wspólne wartości, oddolne przejawy samoorganizowania się ludzi i zaangażowania obywatelskiego czy altruizm.¹

Potencjałem gminy jest to, iż na jej terenie działają zespoły muzyczne, które działają pod patronatem ARTerii – Centrum Kultury i Promocji:

- Śląskie Bajery – zajmuje się muzyką podwórkową, charakteryzuje go wielogłosowy wokal oraz gra na zróżnicowanych instrumentach muzycznych (gitara, banjo, akordeon, kontrabas, perkusja), zespół odnosi liczne sukcesy na szczeblu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim.
- Chór „Jutrzenka”, w 2014 roku obchodził jubileusz 30-lecia, występuje zarówno w kraju, jak i zagranicą. Są laureatami wielu nagród i odznaczeń Polskiego Związku Chórów i Orkiestr. Opiekę nad grupą sprawuje gmina.
- Teatr Naumiony to teatr amatorski kultywuje śląską gwarę i zwyczaje Śląska oraz pokazuje losy wielu pokoleń jego mieszkańców, występują zarówno w okolicznych miejscowościach w regionie, jak i w kraju. Są laureatami wielu nagród i wyróżnień.
- Zespół „Marzanki” to pierwszy zespół folklorystyczny w regionie, swoją działalność rozpoczął w 1975 roku; zespół był wielokrotnie nagradzany za swoją działalność, wyróżnia się również posiadaniem zbioru 10 rodzajów tradycyjnych strojów
- Zespół „Manowce” powstał w 2000 roku z inspiracji poezją śpiewaną i piosenkami turystycznymi, początkowo aranżowali piosenki znanych zespołów w tym gatunku

¹ Katarzyna Sierocińska, „Kapitał społeczny. Definiowanie, pomiar i typy”, Studia Ekonomiczne nr 1, 2011 [http://www.inepan.waw.pl/pliki/Studia%202011%201%204%20sierocinska.pdf, dostęp 03.03.2016]

muzycznym, z czasem pojawiało się coraz więcej własnych kompozycji. Obecnie zespół posiada trzech muzyków.

- ARTeria – Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach jest miejscem, które integruje społeczność lokalną dzięki oferowanym zajęciom dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Bogate wyposażenie pozwala na organizację zajęć fotograficznych, plastycznych, muzycznych, tanecznych. Pod opieką placówki jest również Koło Gospodyń Wiejskich oraz Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Ornontowicach Koło Nr 23.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Ornontowicach jest kolejnym miejscem spotkań społeczności lokalnej, nie tylko przy okazji wypożyczania książek, ale także poprzez uczestnictwo w programach edukacyjnych kierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych. Prężnie działa Dyskusyjny Klub Kulturalny, każde spotkanie klubu jest na inny temat, często z udziałem zaproszonych gości.

W ramach ogniska muzycznego działającego przy ARTerii Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach odbywają się w systemie cotygodniowy, następujące zajęcia:

- nauka gry na instrumentach klawiszowych – 40 uczestników
- nauka gry na gitarze – 20 uczestników
- nauka gry na perkusji – 3 uczestników
- nauka gry na flecie poprzecznym – 2 uczestników
- nauka gry na akordeonie – 1 uczestnik
- nauka gry na trąbce – 1 uczestnik
- nauka śpiewu – 7 uczestników
- zajęcia ceramiczne – 10 uczestników

Ponadto w ramach edukacji kulturalnej prowadzony jest cykl bezpłatnych spotkań muzykami z Filharmonii Śląskiej dla dzieci. W koncertach ok. 100 osób.

Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia

Na terenie gminy Ornontowice działają dwie organizacje pozarządowe:

- Forum Aktywności Społecznej Ornontowice;
- Fundacja Szafa Gra.

Dodatkowo, na rzecz mieszkańców Powiatu Mikołowskiego, w tym gminy Ornontowice działają następujące stowarzyszenia:

- Polski Związek Niewidomych Okręg Śląski Koło w Mikołowie;
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „POWRÓT”;
- Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „ZMIANA”.

Tabela 17. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na terenie gminy oraz działające na rzecz mieszkańców gminy

Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia	liczba członków
Forum Aktywności Społecznej Ornontowic	15 członków
Fundacja Szafa Gra	8 członków
Polski Związek Niewidomych Okręg Śląski Koło w Mikołowie	b.d.
Stowarzyszenie Klub Abstynenta „POWRÓT”;	b.d.
Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „ZMIANA”	b.d.

Źródło: Wydział Rozwoju i Inwestycji

Wybory samorządowe

W wyborach samorządowych w 2014 roku frekwencja w I turze wyniosła 39,74% i była trzecim najwyższym wynikiem w powiecie.

Tabela 18. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

jednostka terytorialna	frekwencja
Polska	39,28%
woj. śląski	35,29%
powiat mikołowski	40,09%
Łaziska Górne	39,69%
Mikołów	37,49%
Orzesze	41,10%
Ornontowice	39,74%
Wyry	52,83%

Źródło: PKW

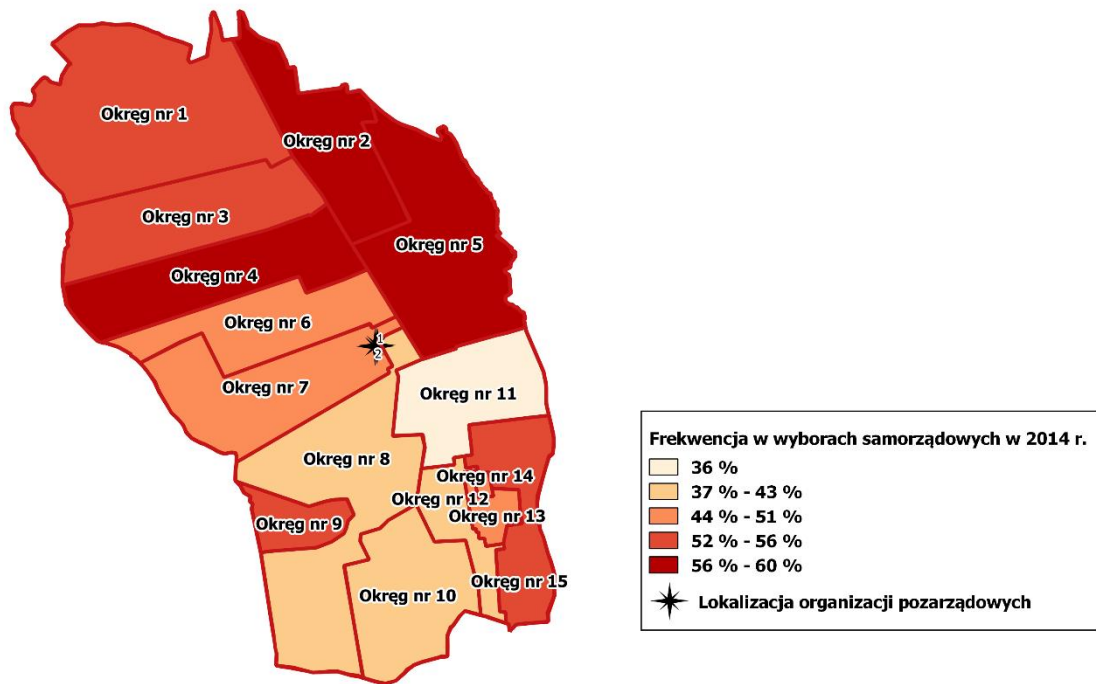
Najwyższą frekwencją w I turze wyborów samorządowych w 2014 odnotowano w okręgu 4 – frekwencja wyniosła tam 60%. Najniższa frekwencja była w okręgach 11 i 12, wynosiła odpowiednio 36% i 41%. W żadnym okręgu w Ornontowicach frekwencja nie przekroczyła 61%.

Tabela 19. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. w podziale na okręgi wyborcze (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

nr okręgu	frekwencja
1	56%
2	58%
3	54%
4	60%
5	58%
6	46%
7	51%
8	40%
9	54%
10	43%
11	36%
12	41%
13	51%
14	50%
15	56%
Gmina	58%

Źródło: PKW

Rysunek 2. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014r. oraz organizacje pozarządowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Ornontowice w 2015 r. odbyło się 6 procedur dotyczących „Niebieskich Kart”. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najniższy wynik. Na przestrzeni lat 2012-2015 liczba ww. postępowań pozostawała na względnie stałym poziomie

Tabela 20. Dane dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2012-2015

jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
Mikołów	55	65	68	55
Wry			13	9
Łaziska Górne	18	18	47	39
Orzesze	8	12	14	28
Ornontowice	4	7	8	6
Ogółem powiat	85	102	150	137

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

Najwięcej procedur „Niebieska Karta” w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku zostało wszczętych w okręgach 9 (18,9) i 11 (4,3), najmniej w okręgu 5 (0,7). Najwięcej procedur „Niebieska Karta” (6) zostało wszczętych w okręgu 9 obejmującym osiedle Żabik.

Tabela 21. Liczba Niebieskich Kart wydanych w 2015 r. w podziale na okręgi wyborcze

nr okręgu wyborczego	Niebieskie Karty na 1000 osób
2	0,8
5	0,7
6	2,5
7	2,6

nr okręgu wyborczego	Niebieskie Karty na 1000 osób
9	18,9
11	4,3
12	3,4
13	3,04
14	3
Gmina	2,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Mikołowie

Dane nt. wszczętych postępowań wyniku przestępstw popełnionych przeciwko rodzinie z art. 207kk, art. 209 kk są zagregowane dla gmin Orzesze oraz Ornontowice. W obu gminach w 2015 r. wszczęto łącznie 15 ww. postępowań. W odniesieniu do roku 2011 liczba ta wzrosła o 4 postępowania. Należy jednak zauważyć, że w latach 2013-2014 nastąpił spadek ww. zjawiska i wartości wynosiły odpowiednio 7 i 6 postępowań.

Tabela 22. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Mikołów	43	34	41	37	53
Wry					
Łaziska Górne	11	12	10	6	9
Orzesze	13	12	7	6	15
Ornontowice					
Ogółem powiat	67	58	58	49	77

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

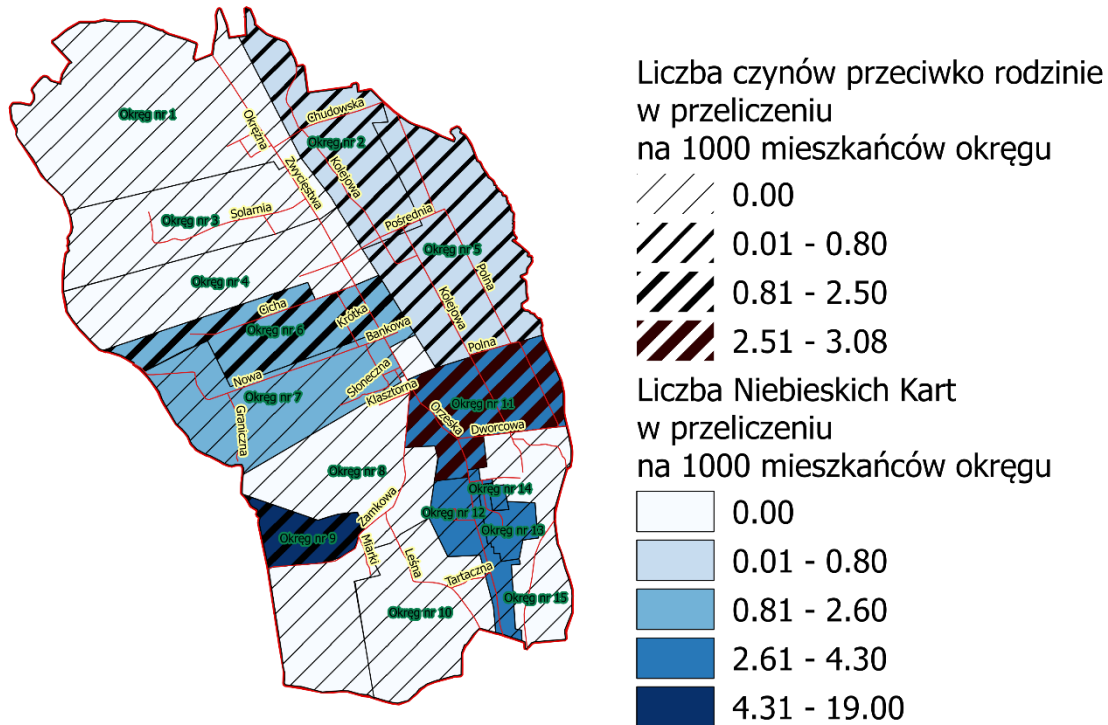
W sumie w 2015 roku w gminie Ornontowice zostało wszczętych 5 postępowań będących wynikiem przestępstw popełnionych przeciwko rodzinie z art. 207kk, art. 209 kk. Najwięcej tego typu czynów miało miejsce w okręgu 9, ale w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odsetek największy był w okręgu 11.

Tabela 23. Liczba czynów przeciwko w rodzinie w 2015r. w podziale na okręgi wyborcze

nr okręgu	na 10000 mieszkańców
2	0,8
5	0,7
6	2,5
9	1
11	3,08
Gmina	1,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Mikołowie

Rysunek 3. Liczba czynów przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu oraz liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.2.6. Charakterystyka bezrobocia

Po gwałtownym spadku pomiędzy rokiem 2013 a 2014 liczba bezrobotnych w Ornontowicach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W całym analizowanym okresie 2011-2015 zaobserwowano jej spadek (podobnie jak w pozostałych gminach).

Tabela 24. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika zmian
Powiat mikołowski	2780	3085	3273	2652	2302	82,81%
Łaziska Górne	670	762	800	697	611	91,19%
Mikołów	1282	1389	1509	1177	966	75,35%
Orzesze	542	625	625	522	477	88,01%
Ornontowice	122	115	136	97	99	81,15%
Wry	164	194	203	159	149	90,85%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Bezrobocie w gminie ma charakter sfeminizowany – kobiety stanowią prawie dwie trzecie bezrobotnych. Jest to najwyższy współczynnik feminizacji bezrobocia w powiecie.

Tabela 25. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015)

jednostka terytorialna	mężczyźni		kobiety	
	liczba	%	liczba	%
Powiat mikołowski	1004	43,61%	1298	56,39%
Łaziska Górne	241	39,44%	370	60,56%
Mikołów	454	47,00%	512	53,00%

jednostka terytorialna	mężczyźni		kobiety	
	liczba	%	liczba	%
Orzesze	209	43,82%	268	56,18%
Ornontowice	34	34,34%	65	65,66%
Wyry	66	44,30%	83	55,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Jeśli chodzi o grupy wieku to można zwrócić uwagę na dużą liczebność dwóch najmłodszych kategorii. Może to oznaczać, że młodzi ludzie po ukończeniu edukacji mają trudności z wejściem na rynek pracy.

Tabela 26. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wiek	liczba	%
18-24	90	14,73%
25-34	208	34,04%
35-44	103	16,86%
45-54	104	17,02%
55-59	82	13,42%
60 lat i więcej	24	3,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Większość osób bezrobotnych nie ma wykształcenia średniego. Szczególnie liczne są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, co może świadczyć o niedopasowaniu tego rodzaju kształcenia do warunków współczesnego rynku pracy.

Tabela 27. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wykształcenie	Liczba	%
Wyższe	84	13,75%
Policealne i średnie zawodowe	106	17,35%
Średnie ogólnokształcące	73	11,95%
Zasadnicze zawodowe	228	37,32%
Gimnazjalne i poniżej	120	19,64%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Głównym problemem rynku pracy, z punktu widzenia grup bezrobotnych w szczególnej sytuacji jest bezrobocie ludzi młodych. Dość liczną kategorię stanowią również bezrobotni w sposób długotrwały.²

Tabela 28. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015)

grupa	liczba	%
do 30 roku życia	188	30,77%
w tym do 25 roku życia	90	14,73%
długotrwanie bezrobotni	268	43,86%
powyżej 50 roku życia	163	26,68%
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	9	1,47%
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	75	12,27%
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	6	0,98%
osoby niepełnosprawne	27	4,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Najwięcej bezrobotnych na 1000 mieszkańców w podziale na okręgi jest w okręgu numer 9. Wskaźnik przyjął najmniejszą wartość w okręgu numer 1. W przypadku liczby długotrwanie bezrobotnych najwięcej z nich mieszka w okręgu numer 9, a najmniej w okręgu

² Młodzież poniżej 25 roku życia pozostająca w rejestrze PUP przez więcej niż 6 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat oraz osoby powyżej 25 roku życia, pozostające w rejestrze PUP przez więcej niż 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

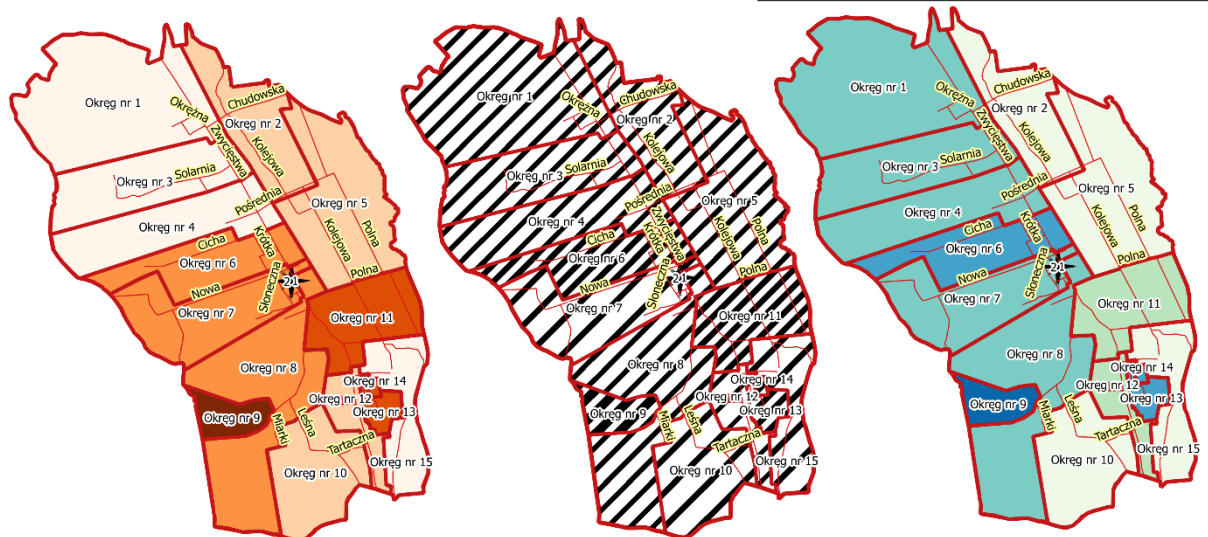
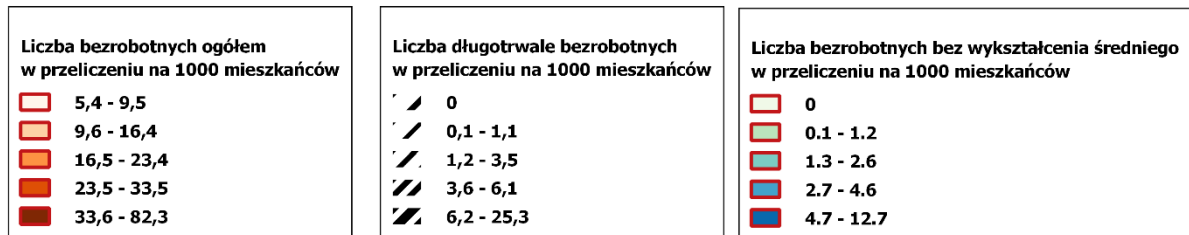
7, 10 i 15. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwięcej bezrobotnych nieposiadających wykształcenia średniego mieszka w okręgu nr 9, a najmniej w okręgu nr 2, 5, 10 i 15.

Tabela 29. Liczba bezrobotnych na 1000 ludności w podziale na okręgi wyborcze (stan na dzień 31 grudnia 2015)

nr okręgu	Liczba bezrobotnych na 1000 ludności	Liczba długotrwale bezrobotnych na 1000 ludności	Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego na 1000 ludności
1	5,39	2,70	1,62
2	11,83	2,96	0,00
3	8,77	2,92	1,75
4	9,54	2,39	1,43
5	16,35	3,50	0,00
6	20,15	5,04	4,03
7	23,13	0,00	2,57
8	23,37	2,60	1,56
9	82,27	25,32	12,66
10	13,92	0,00	0,00
11	30,87	4,75	1,19
12	11,52	1,15	1,15
13	33,53	6,10	4,57
14	30,03	6,01	4,50
15	9,07	0,00	0,00
Gmina	11,58	4,03	2,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Rysunek 4. Struktura bezrobocia w gminie Ornontowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

2.2.7. Podsumowanie

Ornontowice mają najmniejszą liczbę ludności wśród gmin powiatu mikołowskiego. Współczynnik feminizacji ludności gminy pozostaje niższy od średnich: powiatowej, wojewódzkiej i krajowej.). Saldo migracji wewnętrznych jest dodatnie, zaś zewnętrznych ujemne, przy czym te pierwsze charakteryzowały się znacznie większą dynamiką.

Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci podlegała w analizowanym okresie fluktuacjom. W 2015 najwięcej rodzin złożyło wnioski o przyznanie pomocy społecznej ze względu na ubóstwo i bezrobocie.

W gminie działa jedno przedszkole niepubliczne, zespół szkolno-przedszkolny (przedszkole, edukacja wczesnoszkolna oraz szkoła podstawowa), gimnazjum oraz zespół szkół ponadgimnazjalnych (technikum i zasadnicza szkoła zawodowa). Na przestrzeni lat 2010-2014 liczba uczniów gimnazjów zmalała zaś szkół podstawowych oraz ponadgimnazjalnych i policealnych wzrosła.

Lokalną społeczność integruje udział w życiu kulturalnym między innymi dzięki ofercie instytucji kultury (ARTeria – Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach, Gminna Biblioteka Publiczna, zespoły artystyczne).

W gminie występuje najwyższy współczynnik feminizacji bezrobocia w powiecie. Należy zwrócić uwagę na znaczący odsetek bezrobotnych poniżej 34 roku życia, który może świadczyć o trudnościach we wchodzeniu młodych ludzi na rynek pracy (osoby młode są najliczniejszą kategorią bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku). Ponad połowa osób bezrobotnych pozostaje bez pracy przez czas krótszy niż pół roku – można z tego wnioskować, że bezrobocie w gminie ma charakter frykcyjny. Większość osób ma wykształcenie niższe niż średnie.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

W ostatnich latach zarówno w Polsce, jak i w województwie śląskim postępuje wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Tendencja ta jest zauważalna również w powiecie mikołowskim. Od roku 2010 do 2014 liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się tam o 7,5% z 8550 podmiotów do 9191. Wyjątek od tendencji rosnącej stanowił rok 2011, kiedy liczba podmiotów gospodarczych uległa zmniejszeniu. Jednak już w 2012 roku ich liczba w stosunku do roku 2010 zwiększyła się o 3,2%. Od 2011 roku liczba podmiotów gospodarczych ulega stopniowemu wzrostowi. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarki w Polsce, w województwie śląskim, jak i w powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład stanowią podmioty prywatne. Ich liczba oraz ich udział w całkowitej liczbie podmiotów gospodarki systematycznie się zwiększa. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost liczby podmiotów prywatnych z 8005 do 8897, co oznacza wzrost o 11,1%.

W gminie Ornontowice liczba podmiotów gospodarki narodowej jest najniższa w całym powiecie mikołowskim. W 2010 roku wynosiła 464. W latach 2011, 2012 i 2013 stopniowo ulegała zmianom, zwiększając się do odpowiednio 460, 464 i 482 podmiotów. Średnie roczne tempo wzrostu liczby podmiotów wynosiło 2%. W 2014 roku liczba podmiotów ponownie zwiększyła się do 488. Ogólna liczba podmiotów między 2010, a 2014 rokiem wzrosła o 5,2%, co stanowiło tempo wolniejsze niż w pozostałej części powiatu. Liczba podmiotów prywatnych w latach 2010-2014 zwiększała się w tempie 7,5 % z 414 do 445 podmiotów.

Tabela 30. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny
Polska	3 909 802	3 709 891	3 869 897	3 745 246	3 975 334	3 780 533	4 070 259	3 897 194	4 119 671	3 971 751
woj. śląskie	451 635	425 729	443 420	427 619	453 496	430 023	460 350	440 398	461 933	443 131
powiat mikołowski	8550	8005	8529	8293	8826	8422	9087	8682	9191	8897
Łaziska Górne	1514	1410	1479	1460	1510	1447	1553	1473	1551	1510
Mikołów	4345	4080	4396	4251	4559	4360	4654	4476	4699	4576
Orzesze	1584	1505	1541	1521	1591	1530	1671	1597	1699	1638
Ornontowice	464	414	460	420	464	419	482	438	488	445
Wyry	643	596	653	641	702	666	727	698	754	728

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W całej Polsce zwiększa się liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON przypadająca na 1000 osób. Tendencja ta jest również zauważalna w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład.

W Ornontowicach liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób utrzymuje się na stabilnym poziomie, zmiany są niewielkie. W 2010 i 2014 roku liczba podmiotów wynosiła odpowiednio 81 i 82.

Tabela 31. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	101	100	103	106	107
woj. śląskie	97	96	98	100	101
powiat mikołowski	91	90	93	95	96
Łaziska Górne	68	66	67	69	69
Mikołów	110	111	115	117	118
Orzesze	81	78	80	84	84
Ornontowice	81	79	78	81	82
Wiry	91	90	95	96	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W ostatnich latach zwiększa się w Polsce aktywność gospodarcza osób fizycznych. W 2010 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 11,9 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba ta w 2014 roku zwiększyła się wynosząc 12,2. Podobna tendencja zauważalna jest w województwie śląskim, jednak tempo wzrostu liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest wolniejsze niż na terenie Polski. W powiecie mikołowskim liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnych stopniowo rośnie. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost o niecałe 5%.

W gminie Ornontowice zauważalna jest tendencja rosnąca. W 2010 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 9,3 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W 2014 roku liczba ta zwiększyła się i wynosiła 9,5.

Tabela 32. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	11,9	11,6	11,9	12,1	12,2
woj. śląskie	11,4	11,1	11,3	11,5	11,6
powiat mikołowski	10,8	10,6	10,9	11,2	11,2
Łaziska Górne	8,1	7,9	7,9	8,1	8,1
Mikołów	12,4	12,5	13,0	13,3	13,3
Orzesze	10,7	10,1	10,4	10,8	10,8
Ornontowice	9,3	8,9	9,0	9,4	9,5
Wiry	11,8	11,6	12,2	12,4	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce znaczna większość przedsiębiorców stanowią podmioty małe, zatrudniające do 9 pracowników, najmniej jest podmiotów zatrudniających 1000 pracowników i więcej. Podobna struktura istnieje w województwie śląskim i powiecie mikołowskim. W powiecie w 2014 roku funkcjonowało 9191 podmiotów zatrudniających do 9 pracowników. W powiecie mikołowskim funkcjonuje tylko jeden podmiot zatrudniający 1000 osób i więcej.

W gminie Ornontowice największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób, ich liczba wynosiła 455. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób liczyły 24 sztuki. Natomiast podmiotów zatrudniających od 50 do 249 i od 250 do 999 osób było odpowiednio 8 i 1. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden duży zakład zatrudniający więcej niż 1000 osób.

Tabela 33. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku

jednostka terytorialna	ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Polska	4 119 671	3 938 654	146 926	29 610	3706	775
woj. śląskie	461 933	438 364	19 291	3708	492	78
powiat mikołowski	9191	8649	453	82	6	1
Łaziska Górne	1551	1459	77	14	1	0
Mikołów	4699	4390	260	44	4	1
Orzesze	1699	1624	61	14	0	0
Ornontowice	488	455	24	8	1	0
Wyry	754	721	31	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

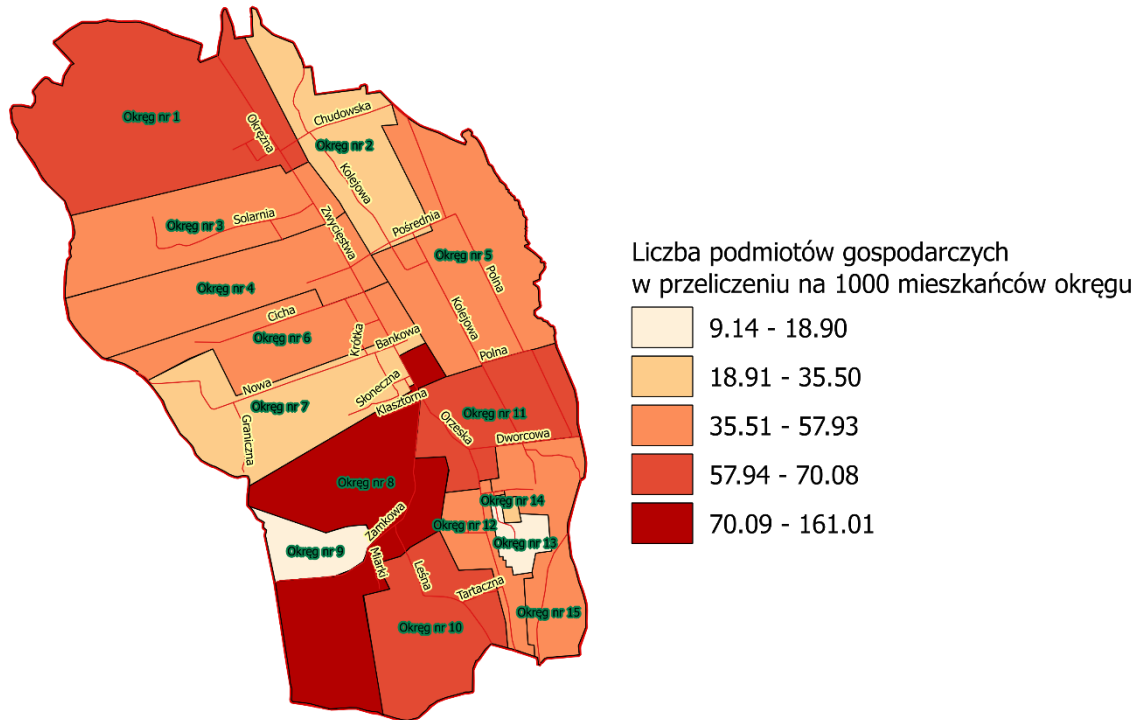
Najwięcej przedsiębiorców w przeliczeniu na 1000 mieszkańców działa w okręgu numer 8, najmniej w okręgach 13 i 9.

Tabela 34. Liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców (stan na 2015r.)

nr okręgu	liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców
1	70,08
2	35,5
3	55,55
4	45,34
5	44,39
6	57,93
7	25,7
8	161,01
9	18,9
10	69,63
11	68,88
12	55,3
13	9,14
14	33,03
15	49,88
Gmina	55,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie

W gminie Ornontowice najważniejszy sektor stanowi sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) oraz F (budownictwo). W lokalnej gospodarce dość duży jest również udział sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) i sekcji C (przetwórstwo przemysłowe). Ważne są również sekcje H (transport i gospodarka magazynowa) i J (informacja i komunikacja).

Tabela 35. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja G	34,6%
Sekcja F	12,5%
Sekcja M	9,8%
Sekcja C	9,3%
Sekcja H	7,6%
Sekcja J	4,4%
Sekcja N	3,8%
Sekcje S, T, U	3,5%
Sekcja K	3,3%
Sekcja Q	3,0%
Sekcja P	2,7%
Sekcja I	2,4%
Sekcja R	1,0%
Sekcja A	0,8%
Sekcja E	0,5%
Sekcja L	0,5%

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja B	0%
Sekcja D	0%
Sekcja O	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Najważniejszy zakład pracy w gminie Ornontowice to Jastrzębska Spółka Węglowa SA KWK „Budryk” – należy do Jastrzębskiej Spółki Węglowej SA.

2.3.3. Podsumowanie

W gminie Ornontowice liczba podmiotów gospodarki narodowej jest najniższa w całym powiecie mikołowskim. Większość podobnie jak w pozostałych gminach powiatu stanowią podmioty prywatne.

W Ornontowicach liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób utrzymuje się na stabilnym poziomie, zmiany są niewielkie. Jeśli chodzi o aktywność gospodarczą osób fizycznych w gminie Ornontowice zauważalna jest tendencja rosnąca. W gminie Ornontowice największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób.

W lokalnej gospodarce gminy Ornontowice najważniejszy sektor stanowi sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) oraz F (budownictwo).

2.4. Sfera środowiskowa

2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone

Obszary chronione oraz tereny zieleni zajmują niewielką część gminy Ornontowice. Lasy i grunty leśne w 2014 roku zajmowały 387,12 ha powierzchni gminy. W przeciągu ostatnich pięciu lat zmniejszyły się one nieznacznie - o 4,02 ha. Właścicielem największej części lasów (380,93) w gminie Ornontowice jest Skarb Państwa.

Tabela 36. Powierzchnia lasów (ha)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9121928,59	9143313,89	9163786,95	9177193,09	9197879,01
Śląskie	392084,74	392088,81	392194,64	392960,09	393849,16
Powiat mikołowski	8255,89	8269,22	8354	8384,02	8383,27
Łaziska Górne	217,48	217,38	198,99	199,29	199,31
Mikołów	2047,5	2062,46	2157,21	2177,93	2177,33
Orzesze	4295,39	4297,87	4302,18	4310,21	4310,04
Ornontowice	391,14	387,13	387,13	387,12	387,12
Wry	1304,38	1304,38	1308,49	1309,47	1309,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Wśród gmin powiatu mikołowskiego, Ornontowice charakteryzują się jednym z najmniejszych poziomów lesistości – wskaźnik ten jest mniejszy niż średnia dla Polski (29,41%) i woj. śląskiego (31,93%).

Tabela 37. Lesistość w %

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	29,17	29,24	29,31	29,35	29,41
Śląskie	31,79	31,79	31,80	31,86	31,93
Powiat mikołowski	35,42	35,48	35,83	35,96	35,96
Łaziska Górne	10,84	10,83	9,91	9,93	9,93
Mikołów	25,85	26,04	27,23	27,50	27,49
Orzesze	51,26	51,29	51,34	51,44	51,44
Ornontowice	25,32	25,06	25,06	25,06	25,06

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Wyry	37,75	37,75	37,80	37,82	37,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na przestrzeni lat 2010 -2015 niezmienna była powierzchnia obszarów chronionych w gminie Ornontowice. Znajdowało się tam 94,1 ha obszaru chronionego krajobrazu. Jest to jedyna powierzchniowa forma ochrony przyrody znajdujące się na terenie gminy.

Tabela 38. Powierzchnia obszarów chronionych w latach 2010-2015 (ha)

jednostka terytorialna	ogółem	parki krajobrazowe razem	obszary chronionego krajobrazu razem	użytki ekologiczne	stanowiska dokumentacyjne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Polska	10165112,0 ₁	2606038,5 ₂	7096928,9 ₇	51843,71	904,97	95869,89
Śląskie	273644,58	229669	36987,3	834,12	16,15	4549,31
Powiat mikołowski	3208,6	2890	94,1	26,2	0,1	198,2
Łaziska Górne	26,3	0	0	26,2	0,1	0
Mikołów	198,2	0	0	0	0	198,2
Orzesze	2890	2890	0	0	0	0
Ornontowice	94,1	0	94,1	0	0	0
Wyry	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W gminie Ornontowice znajduje się 38 pomników przyrody, jest to największa liczba spośród wszystkich gmin powiatu mikołowskiego.

Tabela 39. Pomniki przyrody w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	36293	36318	36316	36353	36417
Woj. śląskie	1518	1521	1532	1532	1539
Powiat mikołowski	67	68	68	68	68
Łaziska Górne	19	20	20	20	20
Mikołów	7	7	7	7	7
Orzesze	2	2	2	2	2
Ornontowice	38	38	38	38	38
Wyry	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.4.2. Jakość środowiska

W woj. śląskim analizę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadza się zgodnie z podziałem na strefy wymienione poniżej:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa,

- strefa śląska (w skład której wchodzi Gmina Wiry).

Na podstawie badań substancji, strefy te zalicza się do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego³.

Na podstawie opracowania: „Trzynastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim obejmującej 2014 r.” obszar Gminy Mikołów, w ramach strefy śląskiej, został zakwalifikowany wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A ze względu na poziom następujących substancji tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni. Oznacza to, że wskazane jest utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub jeszcze lepszym poziomie. Obszar śląski został zakwalifikowany do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji tj. PM₁₀, PM_{2,5}, B(a)P oraz O₃.

Biorąc pod uwagę występowanie azbestu, najwięcej działek, na których występuje azbest znajduje się w okręgu numer 3. Warto zwrócić uwagę, że w okręgach 6, 9, 12, 13 i 14 nie odnotowano tego materiału.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwięcej działek z azbestem było w okręgu 3 oraz 2, odpowiednio 24 i 17,9. Średnia wartość wskaźnika dla gminy wynosiła 8,4.

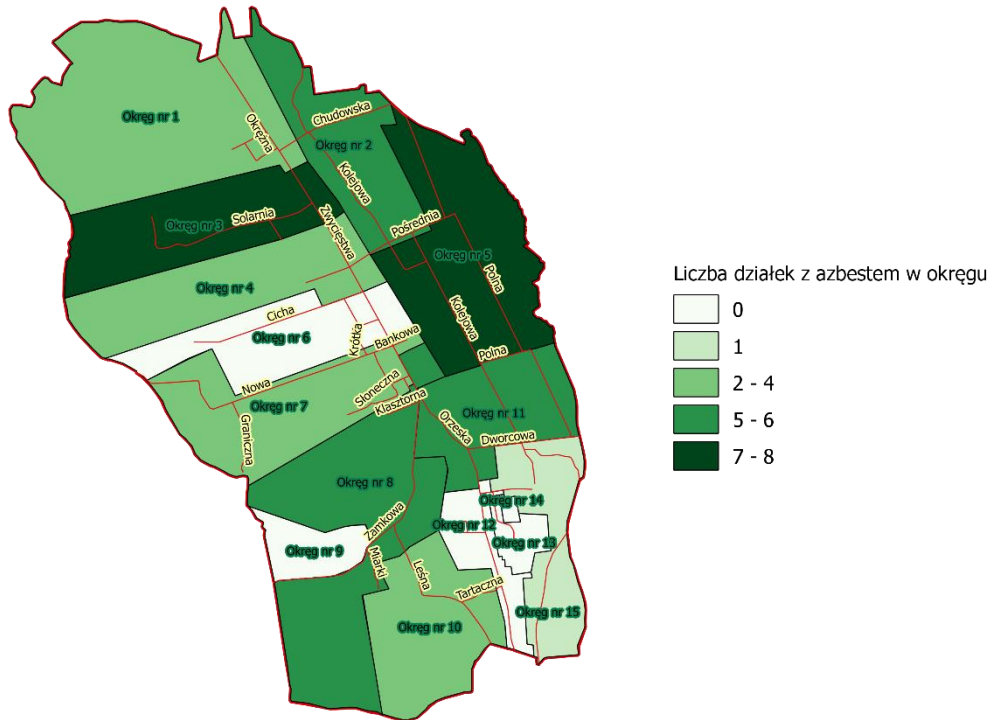
Tabela 40. Liczba działek, na których występuje azbest w podziale na okręgi w 2015 r.

nr okręgu	działki z azbestem	działki z azbestem na 1000 mieszkańców
1	3	7,9
2	6	17,9
3	8	24,0
4	4	9,7
5	7	16,7
6	0	-
7	4	10,3
8	5	12,8
9	0	-
10	3	7,0
11	6	14,3
12	0	-
13	0	-
14	0	-
15	1	3,2
Gmina	47	8,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

³ Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2014 rok, WIOŚ Katowice 2015.

Rysunek 6. Liczba działek z azbestem w okręgu w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.4.3. Gospodarka odpadami

W 2014 roku w gminie zebrano 270,41 kg zmieszanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Oznacza to spadek w przeciągu ostatnich pięciu lat o 24,41 punktu procentowego. Wartość tego wskaźnika w Ornontowicach jest wyższa od gminy Mikołów i wyższa od pozostałych gmin powiatów.

Tabela 41. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmian
Polska	238,34	229,55	222,54	212,94	215,19	90,3
woj. śląskie	271,72	263,80	262,72	252,16	258,41	95,1
powiat mikołowski	274,26	277,81	270,67	256,03	246,55	89,9
Łaziska Górne	268,55	280,41	302,42	274,45	276,36	102,9
Mikołów	343,44	335,99	317,68	256,98	199,80	58,2
Orzesze	153,21	163,86	164,06	235,20	275,04	179,5
Ornontowice	357,71	383,22	366,56	264,48	270,41	75,6
Wiry	171,62	175,81	129,24	244,50	309,25	180,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Zgodnie z Informacją na podstawie art. 3 ust. 2 pkt. 9 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach o osiągniętych na poziomach recyklingu w 2012 roku gmina Ornontowice osiągnęła zakładane wartości wskaźników.

Tabela 42. Poziomy recyklingu osiągnięte w 2012 r. w Ornontowicach

wskaźnik	osiągnięte poziomy recyklingu (przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów biodegradowalnych) – 2012 r.	wymagane
ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	0,0%	max. 50%
przygotowanie do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła /recykling/	25,5%	min. 14%
przygotowanie do ponownego użycia i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych /recykling/	100,0%	min. 38%

Źródło: Aktualizacja Gminnego programu ochrony środowiska w Ornontowicach na lata 2013-2016 z perspektywa na lata 2017-2020

2.4.4. Podsumowanie

Obszary chronione oraz tereny zieleni zajmują niewielką część gminy Ornontowice. Wśród gmin powiatu mikołowskiego, Ornontowice charakteryzują się jednym z najmniejszych poziomów lesistości.

Na podstawie badań jakości powietrza obszar gminy Ornontowice pod względem kryterium ochrony zdrowia został zakwalifikowany do klasy A. Stanowi to dobry wynik zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że sam okręg śląski został zakwalifikowany do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnych norm jakości powietrza. Wartość wskaźnika obrazującego wielkość zebranych odpadów komunalnych na mieszkańca w Ornontowicach jest wyższa od gminy Mikołów i wyższa od pozostałych gmin powiatów.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

2.5.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W strukturze funkcjonalnej gminy można wyróżnić część rolniczo – mieszkaniową znajdującą się na północy gminy oraz część przemysłowo – mieszkaniową zlokalizowaną na południu gminy. W części środkowej gminy Ornontowice znajduje się centrum administracyjno-usługowe, do którego przylega Zabytkowe Założenie Pałacowo - Parkowe. Centralne miejsce w gminie zajmuje Założenie Pałacowo – Parkowe. Obecnie Zespół spełnia jedynie funkcję determinanty przestrzennej przy zdegradowanych funkcjach społecznych i kulturalnych.

W Ornontowicach w sferze mieszkaniowej przeważa zabudowa jedno lub dwukondygnacyjna skupiona wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Wskazuje się, że gminny układ przestrzenny Ornontowic można określić jako wieś „szeregówkę”, która charakteryzuje się regularnym układem pól i posiada zwarty układ zabudowy skupiony wzdłuż ulic Zwycięstwa i Orzeskiej leżących na trasie z Orzesza do Gliwic, a także wzdłuż Potoku Ornontowickiego. Znaczną większość zabudowy stanowią budynki jednorodzinne. W północnej i środkowej części gminy w obszarze ulicy Zwycięstwa coraz liczniejsze stają się budynki wolnostojące z przylegającymi, ozdobnymi ogrodami. W południowej części gminy zabudowa mieszkaniowa jest bardzo zróżnicowana, istnieją tam domy

jednorodzinne o charakterze zorganizowanym i wolnostojącym, budynki o charakterze rolniczym, a także kilkukondygnacyjne zabudowania wielorodzinne.

Najważniejszym elementem południowej części gminy jest przemysłowy obszar Zakładu Głównego KWK „Budryk” SA.

2.5.2. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Ornontowice jest najmniejszą gminą powiatu mikołowskiego, stanowi jedynie 6,4% powierzchni powiatu. Całkowita powierzchnia gminy Ornontowice wynosi 15 km² (1545 ha).

Tabela 43. Powierzchnia całkowita gminy

jednostka terytorialna	powierzchnia całkowita (km ²)
Polska	312679
woj. śląskie	12 333
powiat mikołowski	233
Łaziska Górne	20
Mikołów	79
Orzesze	84
Ornontowice	15
Wyry	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Ornontowicach użytki rolne zajmują 860 hektarów, co odpowiada 57% powierzchni gminy. Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione mają powierzchnię 422 hektarów, co oznacza, że stanowią one 28% powierzchni całej gminy. Tereny mieszkaniowe zajmują 75 hektarów stanowiąc 5% całkowitej powierzchni gminy. W Ornontowicach tereny przemysłowe zajmują nieco ponad 2% powierzchni (78 ha). Najmniej zajmują tereny przeznaczone na rekreację i wypoczynek oraz nieużytki. Ich powierzchnie wynoszą odpowiednio 7 i 8 hektarów. Grunty pod wodami mają w sumie powierzchnię 4 hektarów.

Tabela 44. Struktura użytkowania gruntów w gminie

jednostka terytorialna	użytki rolne razem (ha)	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (ha)	grunty pod wodami razem (ha)	tereny mieszkaniowe (ha)	tereny przemysłowe (ha)	tereny rekreacji i wypoczynku (ha)	nieużytki (ha)
Polska	18 717 088	9 658 505	648 560	315 578	116 586	64 911	474 926
woj. śląskie	629 714	412 912	18 709	47 818	17 975	7 831	14 265
powiat mikołowski	11 027	8 713	45	1 352	594	107	192
Łaziska Górne	910	219	0	263	301	54	50
Mikołów	4 372	2 247	21	527	113	40	83
Orzesze	3094	4 467	13	352	78	4	14
Ornontowice	860	422	4	75	78	7	8
Wyry	1791	1358	7	135	24	2	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.5.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych

Na terenie gminy Ornontowice za przestrzeń publiczną dostępną dla wszystkich mieszkańców można uznać Park Gminny. Obiekt Parku łączy w sobie funkcje rekreacyjne i integrujące mieszkańców oraz odzwierciedlająca dbałość o ochronę lokalnego dziedzictwa. W wyniku prac rewitalizacyjnych Park stał się jednolicie zagospodarowaną przestrzenią publiczną. W skład Parku wchodzi ścieżka przyrodniczo – dydaktyczna oznakowana tabliczkami pokazującymi szczególne okazy przyrodnicze i miejsca charakterystyczne, plac zabaw „Parkolandia” z licznymi zabawkami i labiryntem roślinnym, wzniesienie z Eko-Aniołem Stróżem, Świątynia Dumania – Park Archanioła, molo, rosarium, Zakątek Lilaków, a także Amfiteatr „Parkowy” oraz liczne alejki, droga pożarowa i plac manewrowy. Park został wyposażony w nowy system oświetlenia parkowego i dekoracyjnego, obiekty małej architektury takie jak ławki i kosze na śmieci. Zrewitalizowany Park zdobywa liczne nagrody i wyróżnienia w skali regionalnej i ogólnopolskiej. Jednak mimo pięknego Parku istotnym deficytem gminnej przestrzeni w Ornontowicach jest brak wyraźnie wyznaczonej, atrakcyjnej przestrzeni publicznej lub ograniczony zasięg tej istniejącej. Potencjałem w tej sferze staje się możliwość zagospodarowania rynku i terenu wokół budynku Centrum Arterii będącego ważnym elementem lokalnego życia kulturalnego.

2.5.4. Dostępność komunikacyjna

Komunikacyjnie gmina Ornontowice położona jest na szlaku drogowym Orzesze – Gliwice i Zabrze – Rybnik. Bazowe znaczenie dla Gminy mają powiązania komunikacyjne z ośrodkami miejskimi takimi jak Katowice, Gliwice, Zabrze, Mikołów, Orzesze, Czerwionka – Leszczyna. Podstawowe powiązania komunikacyjne w Wyrach zapewnia sieć dróg:

- droga wojewódzka nr 925 tj. ulica Bujakowska zapewniająca połączenie z Mikołowem i Orzeszem
- droga powiatowa nr 14120 tj. ulica Dworcowa łącząca gminę Ornontowice z Mikołowem
- droga powiatowa nr 1411 tj. ulice Orzeską i Zwycięstwa zapewniająca połączenie gminy z Orzeszem i Gliwicami
- droga powiatowa nr 14117 tj. ulica Chudowska łącząca Ornontowice z Zabrzem
- droga powiatowa nr 14121 tj. ulica Zamkowa
- droga powiatowa nr 14119, która łączy Ornontowice z miastem Czerwionka – Leszczyna.

Połącznie z Katowicami odbywa się drogą wojewódzką numer 925 lub 927 do Mikołowa, a następnie drogą krajową numer 81.

Struktura drogowa na terenie Gminy obejmuje 34,197 kilometrów dróg gminnych, 11,097 kilometrów dróg powiatowych, 1,01 kilometrów dróg wojewódzkich.

Organizatorami zbiorowej komunikacji publicznej są:

- KZK GOP oferujący na terenie gminy przewozy linią 636 na trasie Orzesze - Knurów
- MZK Tychy oferujący na terenie gminy połączenia linią 605 na trasie Mikołów - Orzesze oraz 655 na trasie Mikołów - Orzesze i Ornontowice – Orzesze
- MZK Jastrzębie Zdrój zapewniający przejazdy na terenie gminy na liniach 309, 310 i 311B .

Na terenie gminy nie istnieje pasażerski transport kolejowy. Istnieją pozostałości niedziałającej pasażerskiej linii kolejowej obsługująca dawniej przystanki na trasie Orzesze - Gliwice. W Ornontowicach odbywa się jedynie ruch towarowy z KWK „Budryk”.

Najwięcej dróg w stanie niedostatecznym w całkowitej długości dróg w okręgu jest w okręgu 1 (84%) i 15 (63,91%). Dróg w złym stanie nie ma w okręgach 2, 3, 13, 14. Niewielki odsetek takich dróg jest w okręgach 12 i 7 (poniżej 10%).

Tabela 45. Drogi w stanie niedostatecznym w okręgach

nr okręgu	drogi w stanie niedostatecznym [m]	% dróg w stanie niedostatecznym
1	547	84,02%
2		
3		
4	20	2,85%
5	1532	52,75%
6	682	33,76%
7	383	8,98%
8	559	21,99%
9	353	56,21%
10	420	18,26%
11	1589	51,82%
12	58	5,29%
13		
14		
15	965	63,91%
Gmina	7108	26,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach – ocena dokonana przez pracowników UG Ornontowice

2.5.5. Podsumowanie

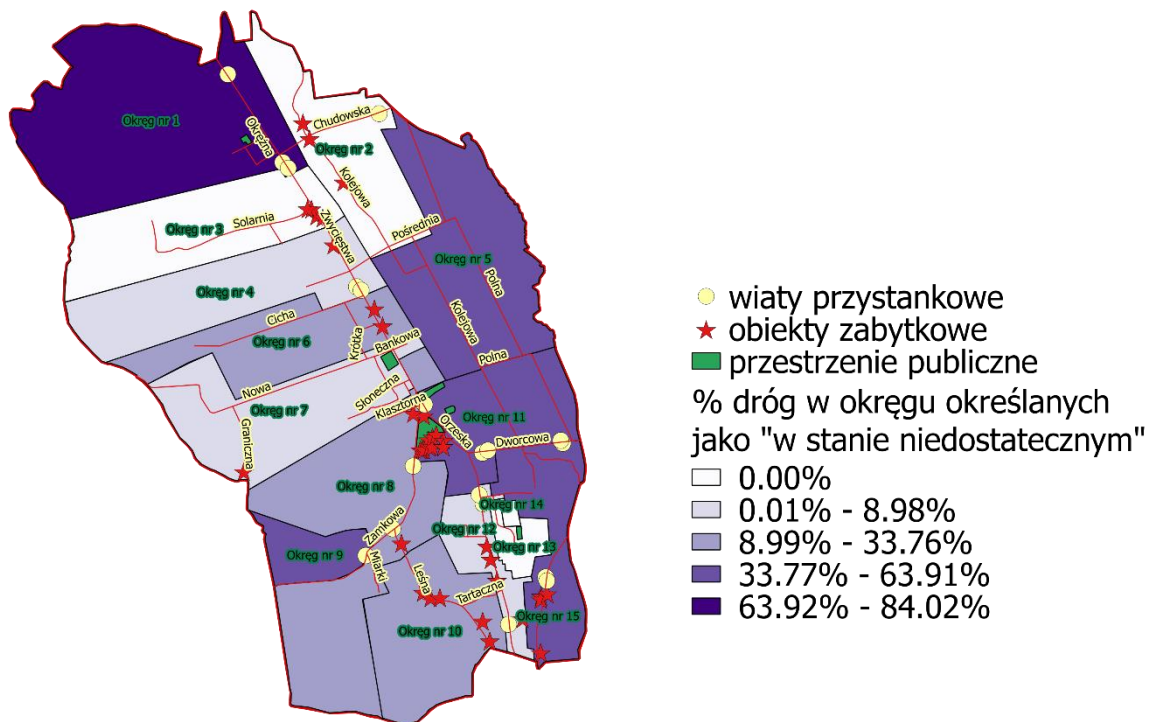
Gmina Ornontowice jest najmniejszą gminą powiatu mikołowskiego. Najwięcej powierzchni zajmują użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione.

Na terenie gminy Ornontowice za przestrzeń publiczną dostępną dla wszystkich mieszkańców można uznać Park Gminny.

Sieci dróg wojewódzkich i powiatowych zapewniają połączenia komunikacyjne z ośrodkami miejskimi takimi jak Katowice, Gliwice, Zabrze, Mikołów, Orzesze, Czerwionka – Leszczyny. Struktura drogowa na terenie Gminy obejmuje 34,197 kilometrów dróg gminnych, 11,097 kilometrów dróg powiatowych, 1,01 kilometrów dróg wojewódzkich. Długość dróg w stanie niedostatecznym w gminie wynosi nieco ponad 7,1 kilometrów.

Na terenie gminy komunikacja publiczna odbywa się tylko za pośrednictwem transportu autobusowego.

Rysunek 7. Odsetek dróg w okręgu określanych jako "w stanie niedostatecznym", wiaty przystankowe, obiekty zabytkowe oraz przestrzenie publiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.6. Sfera techniczna

2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu

W gminie Ornontowice, w 2014 r., oddano 22 mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych. W stosunku do roku 2010 dynamika tego zjawiska wyniosła 41,5. Na uwagę zasługuje fakt, iż liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w mieście oddawanych w latach 2010-2014 charakteryzowała tendencja spadkowa. Największą liczbę ww. mieszkań oddano do użytkowania w roku 2010 (52), najmniejszą natomiast w roku 2012 (14).

Tabela 46. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych

jednostka terytariałna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	130801	126474	148663	141160	139557	106,7
Woj. śląskie	9727	9041	9197	9886	9323	95,8
Powiat mikołowski	358	276	397	409	310	86,6
Łaziska Górne	66	28	130	81	36	54,5
Mikołów	127	111	121	142	120	94,5
Orzesze	56	53	69	106	68	121,4

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Ornontowice	53	41	14	24	22	41,5
Wyry	56	43	63	56	64	114,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Ornontowicach przeciętna powierzchnia użytkowa w 2014 r. wynosiła 87,7 m². W odniesieniu do pozostałych gmin powiatu mikołowskiego jest to wartość przeciętna. Wartość wskaźnika jest jednakże znacznie wyższa niż dla województwa śląskiego oraz kraju.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Ornontowicach na przestrzeni lat 2010-2014 uległa niewielkim zmianom (dynamika=102,6).

Tabela 47. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	101,5
Woj. śląskie	69	69,3	69,6	69,9	70,2	101,7
Powiat mikołowski	81,5	82,1	82,8	83,8	84,5	103,7
Łaziska Górne	67,9	68,2	68,9	69,5	69,9	102,9
Mikołów	81,7	82,3	83	83,8	84,4	103,3
Orzesze	94,4	95	95,9	97,4	98,1	103,9
Ornontowice	85,6	86	86,5	87,3	87,8	102,6
Wyry	96,4	97,5	98,4	99,9	100,9	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Ornontowice, w 2014 r., wśród gmin powiatu mikołowskiego odznaczały się średnią liczbą mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (342,6). Wartość ww. wskaźnika była dla powiatu mikołowskiego wynosiła 337,0.

W stosunku do roku 2010 wartość tego wskaźnika uległa niewielkim zmianom (dynamika 100,4).

Tabela 48. Mieszkania na 1000 mieszkańców

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4	103,9
Woj. śląskie	366,0	368,5	371,1	374,5	377,5	103,1
Powiat mikołowski	329,9	330,8	332,8	335,1	337,0	102,2
Łaziska Górne	350,4	350,5	353,9	357,4	359,6	102,6
Mikołów	359,0	360,7	364,0	365,8	368,6	102,7
Orzesze	244,2	245,3	246,4	249,6	250,4	102,5
Ornontowice	341,4	342,3	339,5	341,4	342,6	100,4
Wyry	329,6	329,3	328,5	328,6	330,4	100,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w Ornontowicach wynosiła 30,1 m². Była to średnia wartość w powiecie mikołowskim, wyższą wartość odnotowano jedynie w gminie Mikołów (31,1 m²) oraz Wyry (33,3 m²). Wartość ww. wskaźnika jest wyższa niż średnia dla powiatu mikołowskiego (28,5 m²), województwa śląskiego (26,5 m²) i kraju (26,7 m²).

Tabela 49. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	105,5
Woj. śląskie	25,3	25,5	25,8	26,2	26,5	104,7
Powiat mikołowski	26,9	27,2	27,6	28,1	28,5	105,9
Łaziska Górne	23,8	23,9	24,4	24,8	25,2	105,9
Mikołów	29,3	29,7	30,2	30,7	31,1	106,1
Orzesze	23,0	23,3	23,6	24,3	24,6	107,0
Ornontowice	29,2	29,5	29,4	29,8	30,1	103,1

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Wyry	31,8	32,1	32,3	32,8	33,3	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

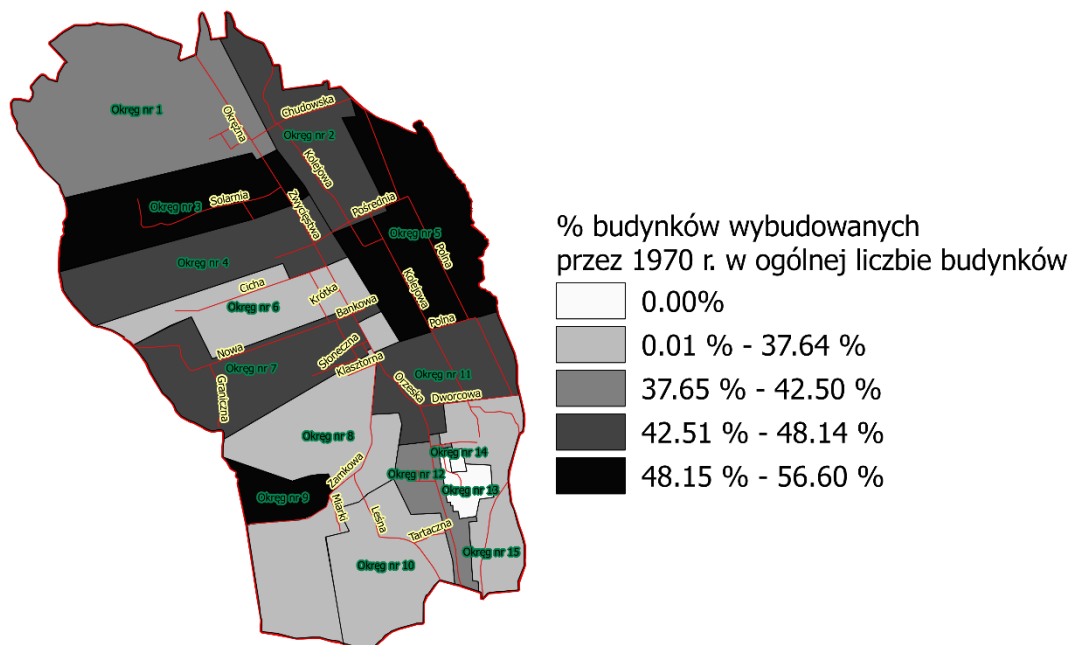
Biorąc pod uwagę procent budynków wybudowanych przed 1970 rokiem do ogółu budynków najmniej korzystna sytuacja występuje w okręgu 9 (56,6%), a następnie w okręgu numer 3 (51,45).

Tabela 50. Procent budynków wybudowanych przed rokiem 1970 w ogóle budynków

nr okręgu	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970
1	40,76
2	45,09
3	51,45
4	44,24
5	52,8
6	37,16
7	46,42
8	37,52
9	56,6
10	37,64
11	48,14
12	42,5
13	0
14	0
15	36,15
Gmina	43,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Rysunek 8. % Budynków wybudowanych przed 1970 r. w ogólnej liczbie budynków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.6.2. Infrastruktura techniczna

W Ornontowicach 99,9% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci wodociągowej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych gminę Ornontowice charakteryzowała najwyższa dynamika (112,24) ww. zjawiska.

Tabela 51. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	87,4	87,6	87,9	88	91,6	104,81
Woj. śląskie	93,3	93,4	93,6	93,6	95,6	102,47
Powiat mikołowski	95,1	95,1	95,2	95,5	98,8	103,89
Łaziska Górne	98,9	98,9	98,9	99	100	101,11
Mikołów	97,3	97,4	97,4	98	98	100,72
Orzesze	91,2	91,3	91,5	91,7	99,5	109,10
Ornontowice	88,6	88,7	88,2	88,9	99,9	112,75
Wyry	86,6	86,8	87,5	87,8	97,2	112,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W gminie Ornontowice jedynie 49,3% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci kanalizacyjnej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to jeden z najniższych wyników w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=71,3%). Nieznacznie niższy wynik został odnotowany w gminie Orzesze (40,5%). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej był również wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju.

Tabela 52. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	62	63,5	64,3	65,1	68,7	110,81
Woj. śląskie	69	70,1	70,9	71,5	75,8	109,86
Powiat mikołowski	62,3	63,3	64,3	66,7	71,3	114,45
Łaziska Górne	89	89,2	89,6	89,8	89,9	101,01
Mikołów	66,9	67,5	69,6	73,3	80,2	119,88
Orzesze	36,8	38,9	38,9	39,8	40,5	110,05
Ornontowice	42,7	46	46,5	48,5	49,3	115,46
Wyry	38,4	40,6	41,4	48,4	69	179,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Ornontowicach z sieci gazowej w 2014 r. korzystało jedynie 17% mieszkańców. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najniższy wynik w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=52,5%). Nieznacznie wyższy wynik został odnotowany w gminie Orzesze (17,4%).

Tabela 53. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	99,43
Woj. śląskie	61,4	61,3	62,6	62,5	62,4	101,63
Powiat mikołowski	50,9	50,8	52,9	52,7	52,5	103,14
Łaziska Górne	66,5	66,4	68,7	68,7	68,4	102,86
Mikołów	65,2	65,2	66,5	66,2	66,1	101,38
Orzesze	14	14	17,8	17,6	17,4	124,29
Ornontowice	16,3	16,3	16,8	16,8	17	104,29
Wyry	51,9	51,9	55,4	55,7	56,1	108,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.6.3. Podsumowanie

W Ornontowicach w latach 2010 – 2014 spadała liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych. Wartość wskaźnika opisującego przeciętną powierzchnię mieszkań jest

przeciętna na tle innych gmin powiatu mikołowskiego, jednakże jest znacznie wyższa niż dla województwa śląskiego oraz kraju. Ornontowice charakteryzuje średnia liczba mieszkań na 1000 mieszkańców. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w Ornontowicach wynosiła 30,1 m². Była to średnia wartość w powiecie mikołowskim i wyższa niż średnia dla powiatu, województwa i kraju.

Blisko 100% mieszkańców mogło korzystać w sieci wodociągowej, 49,3% z sieci kanalizacyjnej i jedynie 17% z sieci gazowej.

2.7. Wyniki badania ankietowego

W dniach 18.02-03.03 zrealizowane zostało badanie ankietowe w ramach prac nad dokumentem.

Metodologia

Badanie było prowadzone z zastosowaniem połączenia dwóch metod zbierania danych (mixed mode): ankiety internetowej do samodzielnego wypełniania oraz wywiadów kwestionariuszowych.

Wywiady kwestionariuszowe PAPI to tradycyjna forma zbierania danych podczas bezpośredniej rozmowy z respondentem. Ankieter przeprowadza wywiad w oparciu o kwestionariusz, na którym zapisuje odpowiedzi, co zmniejsza ryzyko braków odpowiedzi oraz błędów czy wypełnianiu ankiet.

Ankieta internetowa do samodzielnego wypełnienia CAWI (ang. Computer-Assisted Web-Interview) to technika badań ilościowych wykorzystująca nowoczesne technologie. Jej główną zaletą jest to, że respondenci mogą wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Istotne jest również wysokie poczucie anonimowości, sprzyjające udzielaniu szczerych odpowiedzi. Kwestionariusz ankiety został zamieszczony na należącej do wykonawcy platformie internetowej CyfrowaDemokracja.pl.

Próba

Łącznie w badaniu udział wzięło 370 osób. Próba była zrównoważona pod względem płci, zaś jeśli chodzi o grupy wieku to nieznacznie liczniejsze od pozostałych były osoby z przedziałów 55-64 lata oraz 25-34 lata.

Tabela 54. Respondenci według płci i wieku

Płeć	Kobieta		Mężczyzna		Łącznie	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
poniżej 25 lat	33	8,92%	33	8,92%	66	17,84%
25-34 lata	37	10,00%	32	8,65%	69	18,65%
35-44 lata	30	8,11%	29	7,84%	59	15,95%
45-54 lata	24	6,49%	24	6,49%	48	12,97%
55-64 lata	41	11,08%	32	8,65%	73	19,73%
65 i więcej	28	7,57%	27	7,30%	55	14,86%
Łącznie	193	52,16%	177	47,84%	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Wśród osób, które wypełniły ankietę przeważały takie z wykształceniem co najmniej średnim. Stosunkowo liczna była również grupa z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 55. Respondenci według wykształcenia

Odpowiedź	Liczba	%
Podstawowe lub gimnazjalne	17	4,59%

Zasadnicze zawodowe	114	30,81%
Średnie	135	36,49%
Wyższe	103	27,84%
Inne	1	0,27%
Łącznie	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Ponad połowa Respondentów urodziła się w gminie Ornontowice, zaś wśród pozostałych większość przeprowadziła się tu ponad 15 lat temu. Tym samym można uznać, że ich odpowiedzi oparte są na długoletnim doświadczeniu.

Tabela 56. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Od urodzenia	211	57,03%
Powyżej 15 lat	96	25,95%
9-15 lat	20	5,41%
5-8 lat	23	6,22%
Poniżej 5 lat	20	5,41%
Łącznie	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Wyniki badania

Jako najważniejsze problemy społeczne, z większą częstością niż pozostałe wskazywane były *wandalizm* oraz *brak aktywności mieszkańców*. Stosunkowo duża liczba Respondentów wybrała również odpowiedzi *bezrobocie* i *niski poziom zaufania w społeczeństwie*. Wśród dość licznych odpowiedzi *inne* najczęściej pojawiały się kwestie związane z komunikacją gminną (w tym dowozem dzieci do szkół), brak miejsc do spędzania wolnego czasu (zwłaszcza przeznaczonych dla młodzieży), zły stan dróg i chodników, oraz nadmierne oświetlenie ul. Zwycięstwa.

Tabela 57. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Bezrobocie	89	12,55%
Ubóstwo	10	1,41%
Przestępczość	34	4,80%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	20	2,82%
Brak aktywności mieszkańców	145	20,45%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	80	11,28%
Bezdomność	0	0,00%
Uzależnienia	43	6,06%
Przemoc w rodzinie	0	0,00%
Wykluczenie społeczne	11	1,55%
Wandalizm	153	21,58%
Inne	124	17,49%
Łącznie	709	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

W pytaniu o ocenę poziomu aktualnej ochrony zabytków i opieki nad nimi prawie połowa Respondentów wybrała odpowiedź *dobrze*. Co więcej odpowiedzi pozytywne (*bardzo dobrze* i *dobrze*) wyraźnie przeważały nad negatywnymi (*bardzo źle* i *źle*).

Tabela 58. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie

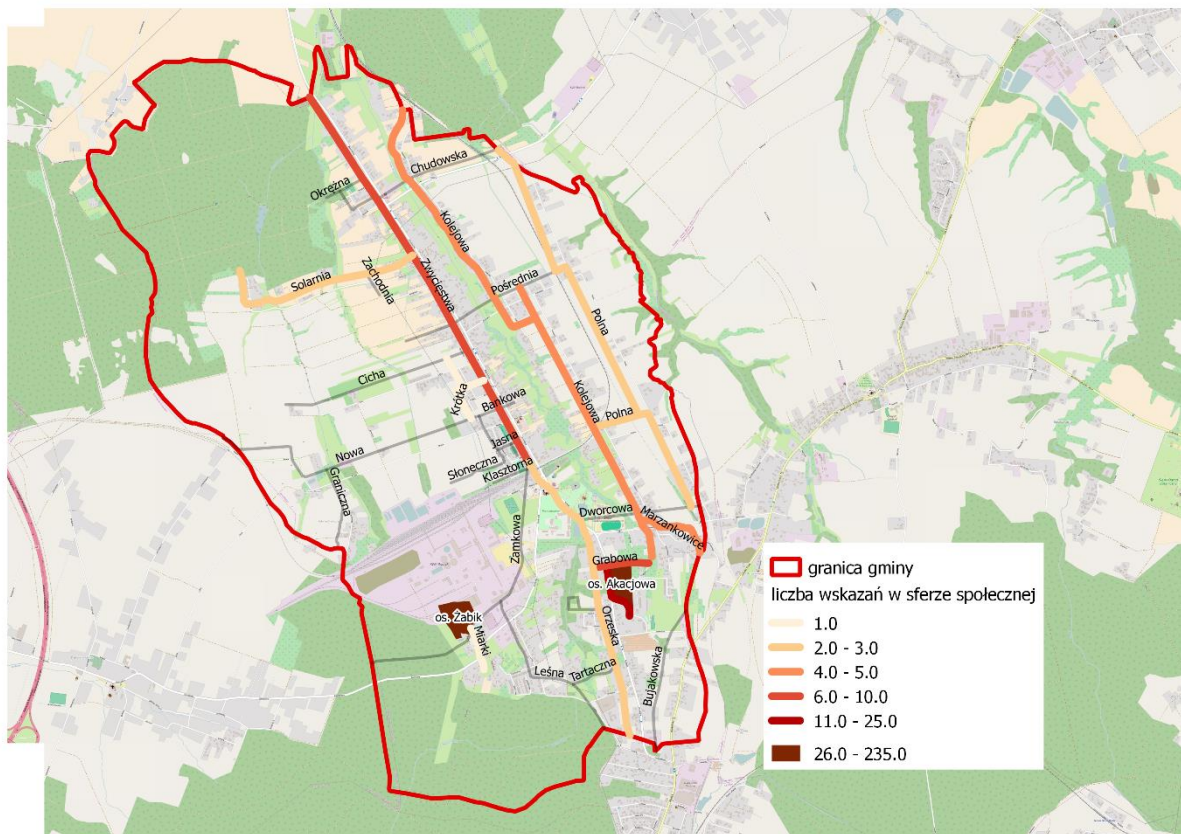
Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	48	12,97%
Dobrze	171	46,22%
Średnio	115	31,08%
Źle	26	7,03%
Bardzo źle	10	2,70%
łącznie	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Respondenci zostali również poproszeni o wskazanie konkretnych zabytków, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości. Najliczniej wskazywane były Pałac Hegenscheidtów (106 osób, 28,65% próby) oraz Park Gminny (96, 25,95%). Dość liczne były również odpowiedzi odnoszące się do Alei Dębów (46, 12,43%) oraz kościoła parafialnego św. Michała Archanioła (40, 10,81%).

W kolejnej części ankiety Respondenci zostali poproszeni o wskazanie lokalizacji w gminie, w których występują różnego rodzaju problemy. Jeśli chodzi o problemy społeczne to szczególną uwagę zwraca osiedle Żabik (234 osoby, 63,24%). Drugie co do kolejności pod względem liczby wskazań było osiedle Akacyjowa (84, 22,70%).

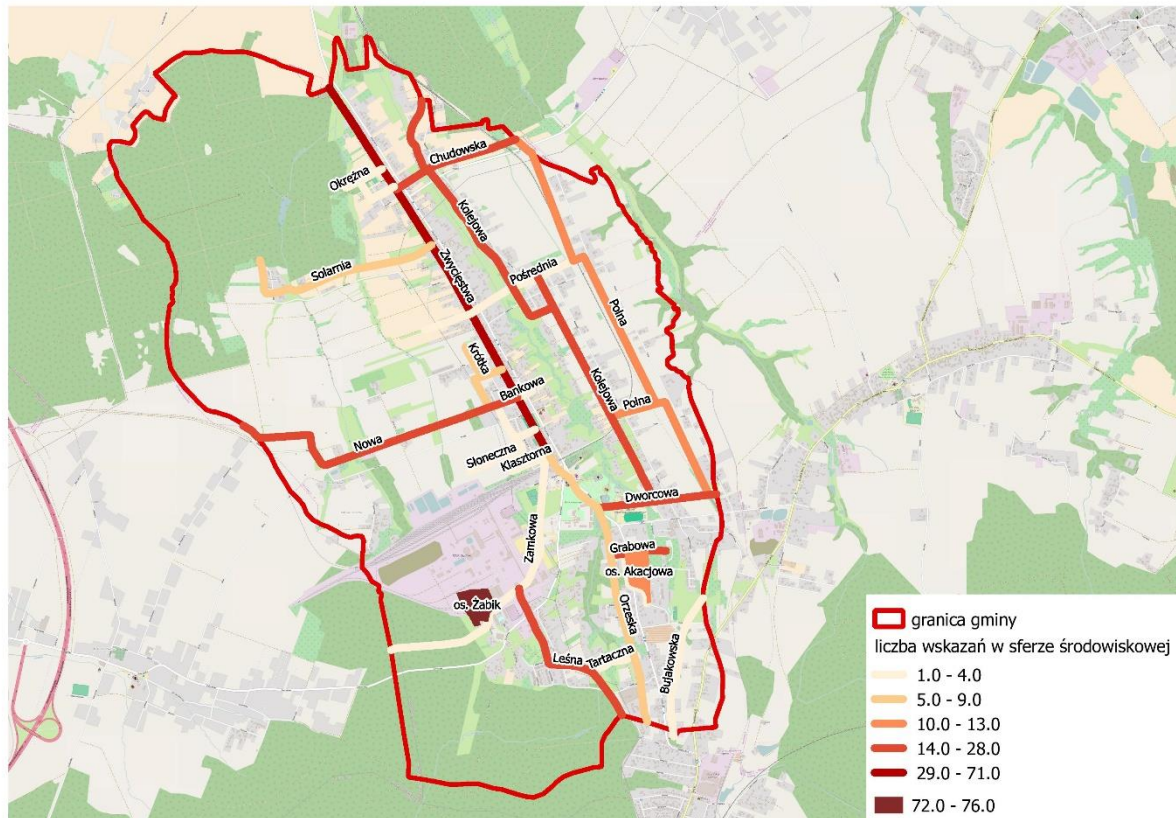
Rysunek 9. Wskazania w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Bardziej zróżnicowane były odpowiedzi odnośnie problemów środowiskowych. Ponownie wśród wskazywanych najczęściej było osiedle Żabik (76, 20,54%), podobna ilość osób wymieniła ulicę Zwycięstwa (71, 19,19%). Stosunkowo często odpowiedzi dotyczyły również ulic: Kolejowej (29, 7,84%), Dworcowej (29, 7,84%), Chudowskiej (29, 7,84%), Nowej (28, 7,57%) i Leśnej (26, 7,03%).

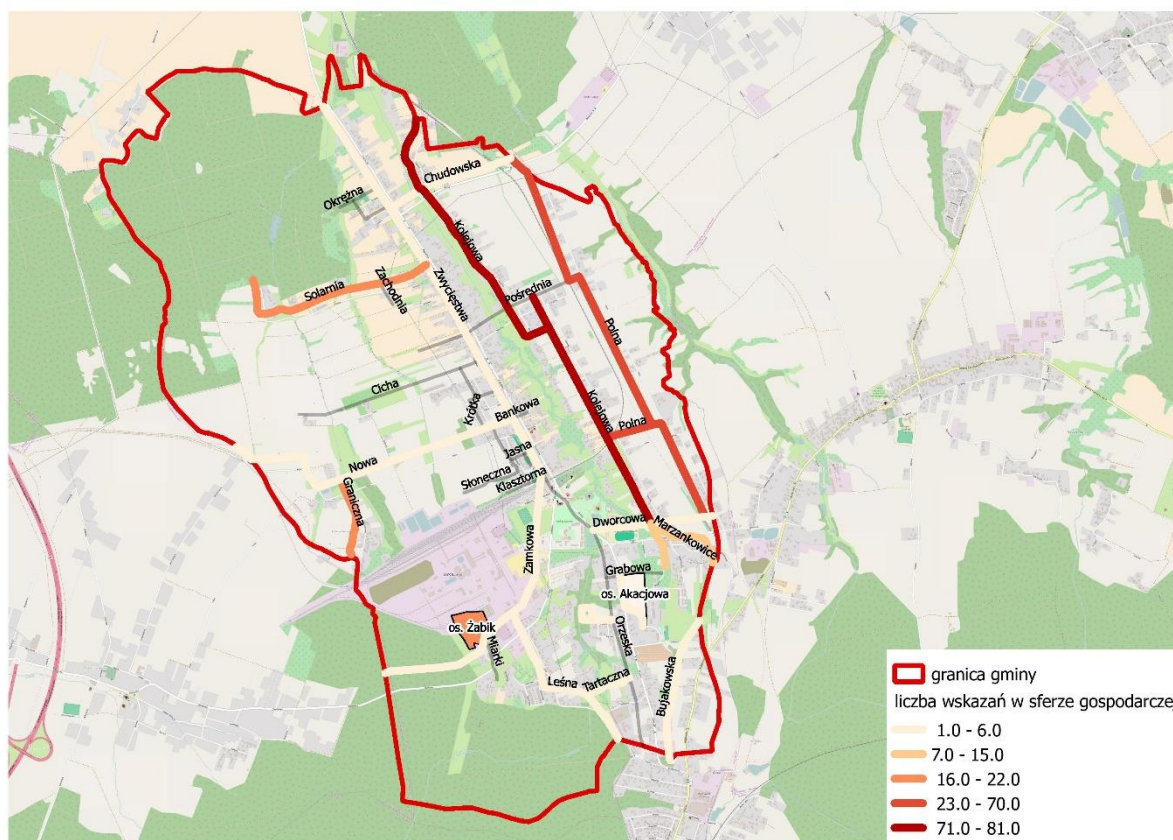
Rysunek 10. Wskazania w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Problemy gospodarcze Respondenci najczęściej dostrzegali w rejonie ulic Kolejowej (81, 21,89%) oraz Polnej (71, 19,19%). Na kolejnych miejscach pod względem liczby wskazań znalazły się ulice Solania (23, 6,22%) i Graniczna (22, 5,95%).

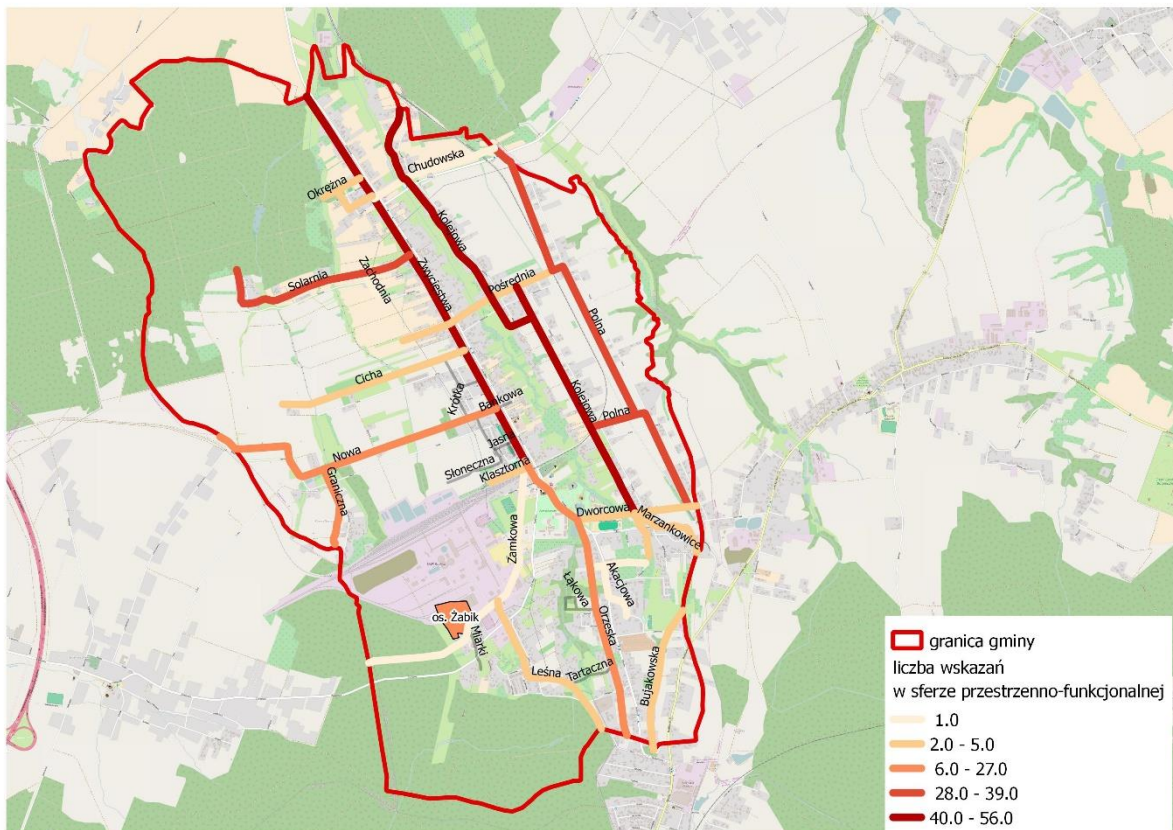
Rysunek 11. Wskazania w sferze gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Problemy przestrzenno-funkcjonalne najczęściej lokalizowane były na ulicach Zwycięstwa (58, 15,68%) i Kolejowej (51, 13,78%). Stosunkowo często wskazywane były również ulice Polna (40, 10,81%), Solarnia (33, 8,92%) i Graniczna (27, 7,30%).

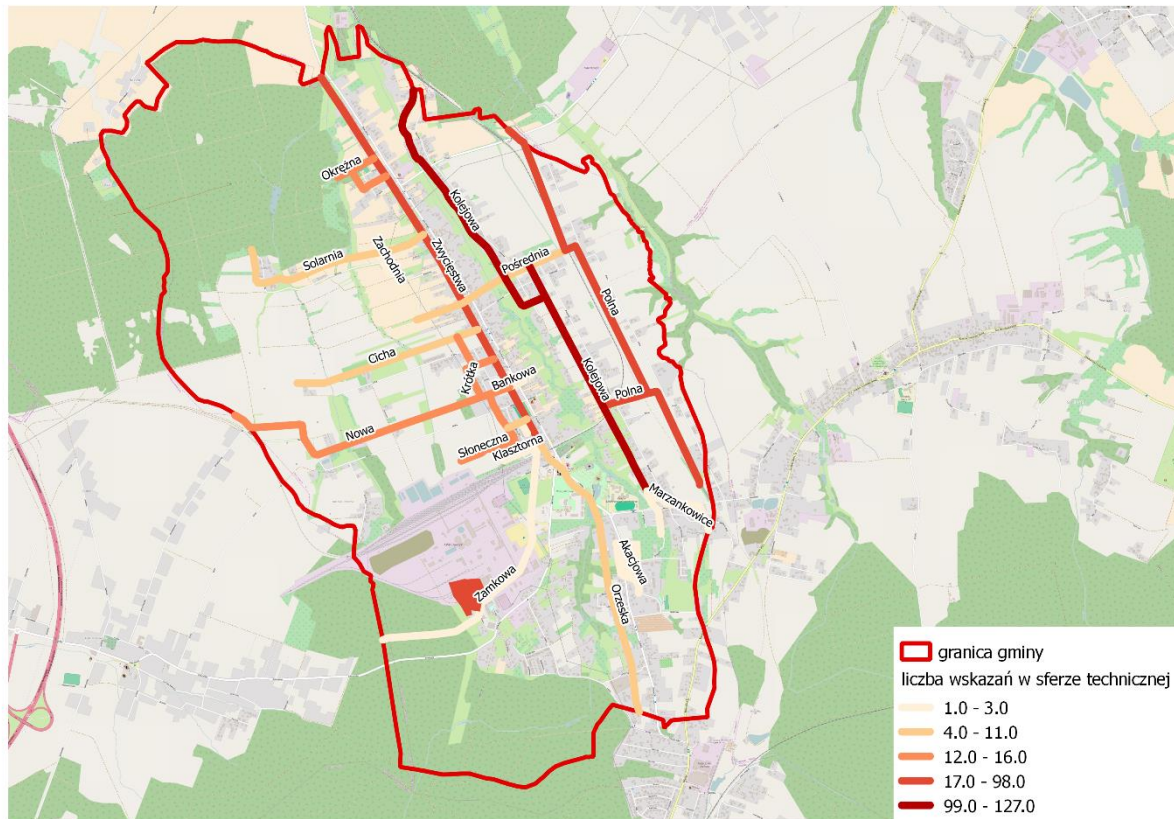
Rysunek 12. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

W zakresie problemów technicznych należy zwrócić uwagę na znaczną liczbę wskazań na ulicę Kolejową (128, 34,59%). Druga pod względem liczby wskazań była ulica Zwycięstwa (97, 26,22%) a dalej w hierarchii znalazły się osiedle Żabik (27, 7,30%) oraz ulica Polna (23, 6,22%).

Rysunek 13. Wskazania w sferze technicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Jeśli chodzi o postulowanych interesariuszy rewitalizacji to najliczniejsze były wybory odpowiedzi rodziny z małymi dziećmi. Kolejne co do częstości były młodzież i seniorzy.

Tabela 59. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Rodziny z małymi dziećmi	230	26,29%
Rodziny wielodzietne	2	0,23%
Dzieci	72	8,23%
Młodzież	201	22,97%
Seniorzy	171	19,54%
Osoby niepełnosprawne	102	11,66%
Osoby bezrobotne	30	3,43%
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	45	5,14%
Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)	17	1,94%
Właściciele obiektów zabytkowych	5	0,57%
łącznie	875	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

2.8. Delimitacja obszaru zdegradowanego

W celu delimitacji obszaru zdegradowanego dokonano porównania analizowanych wskaźników ze średnią dla gminy. Kluczem do wyznaczenia obszaru zdegradowanego było nawarstwienie się negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w jednej ze sfer. Z uwagi na to, że minimalizacja problemów w sferze społecznej jest kluczowa z punktu widzenia prowadzenia procesu rewitalizacji przyjęto, że co najmniej 5 z 12 analizowanych wskaźników z ww. sfery (tj. więcej niż 40%) musi być niekorzystnych względem wartości liczonej dla gminy oraz musiała wystąpić niekorzystna sytuacja w co najmniej jednej ze sfer pozostałych, tj. gospodarczej lub technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub środowiskowej. Jednocześnie wyznaczając obszar zdegradowany kierowano się zachowaniem spójności przestrzennej na obszarze rewitalizacji.

Tabela 60. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej

nr okręgu	Bezrobocie			Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób (powody)						frekwencja	Niebieskie Karty na 1000 osób	Liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207 kk i art. 209 kk
	Liczba bezrobotnych na 1000 ludności	Liczba długotrwałe bezrobotnych na 1000 ludności	Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego na 1000 ludności	ogółem	ubóstwo	bezrobocie	długotrwała lub ciężka choroba	niepełnosprawność	alkoholizm			
1	5,39	2,7	1,62	8,09	2,16	1,08	1,08	2,7	1,08	56%		
2	11,83	2,96	0	7,87	0	0	3,93	2,96	0,98	58%	0,8	0,8
3	8,77	2,92	1,75	8,77	2,34	1,17	1,17	2,92	1,17	54%		
4	9,54	2,39	1,43	7,16	1,91	0,95	0,95	2,39	0,95	60%		
5	16,35	3,5	0	6,21	0	0	3,11	2,34	0,77	58%	0,7	0,7
6	20,15	5,04	4,03	12,59	2,02	3,53	3,53	2,52	1,01	46%	2,5	2,5
7	23,13	0	2,57	7,71	2,57	2,57	0	0	2,57	51%	2,6	
8	23,37	2,6	1,56	15,58	3,38	1,04	2,34	5,19	3,64	40%		
9	82,27	25,32	12,66	148,73	37,97	18,99	31,65	31,65	28,48	54%	19	1
10	13,92	0	0	8,36	1,39	0	1,39	5,57	0	43%		
11	30,87	4,75	1,19	12,26	1,19	2,38	3,16	3,56	1,97	36%	4,3	3,08
12	11,52	1,15	1,15	5,76	1,15	2,3	0	1,15	1,15	41%	3,4	
13	33,53	6,1	4,57	22,87	4,57	3,05	7,62	6,1	1,52	51%	3,04	
14	30,03	6,01	4,5	22,52	4,5	3	7,51	6,01	1,5	50%		
15	9,07	0	0	2,27	0	0	0	0	2,27	56%		
Gmin a	11,58	4,03	2,28	17,89	3,86	2,46	2,28	4,56	2,98	58%	2,49	1,07

Źródło: opracowanie własne

Tabela 61. Zestawienie wskaźników w pozostałych sferach

nr okręgu	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	% dróg w stanie niedostatecznym	działki z azbestem na 1000 mieszkańców	liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców
1	40,76	84,02%	7,9	70,08
2	45,09	-	17,9	35,5
3	51,45	--	24	55,55
4	44,24	2,85%	9,7	45,34
5	52,8	52,75%	16,7	44,39
6	37,16	33,76%	-	57,93
7	46,42	8,98%	10,3	25,7
8	37,52	21,99%	12,8	161,01
9	56,6	56,21%	-	18,9
10	37,64	18,26%	7	69,63
11	48,14	51,82%	14,3	68,88
12	42,5	5,29%	-	55,3
13	0		-	9,14
14	0		-	33,03
15	36,15	63,91%	3,2	49,88
Gmina	43,37	26,59%	8,4	55,08

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z powyższymi założeniami dokonano poniżej wskazania okręgów z wartościami wskaźników niekorzystnych względem wartości wskaźnika dla gminy.

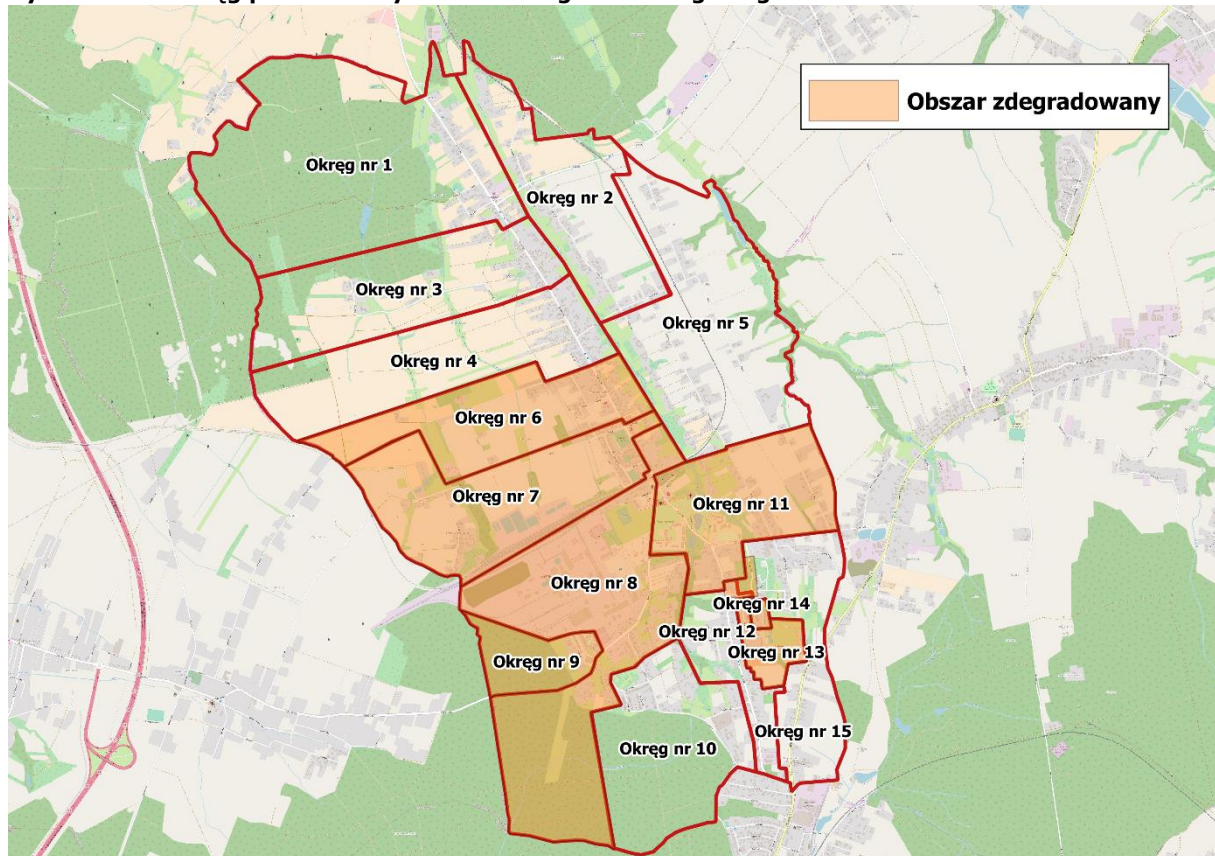
Tabela 62. Zestawienie wskaźników niekorzystnych względem wartości wskaźnika dla gminy

nr okręgu	Sfera społeczna	Pozostałe sfery
1	1	1
2	2	3
3	1	2
4	0	3
5	2	4
6	8	1
7	5	3
8	5	1
9	11	3
10	3	0
11	6	3
12	2	0
13	10	1
14	9	1
15	1	2

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie przyjętej metodyki przyjęto wyznaczono obszar zdegradowany, który obejmuje okręgi nr 6, 7, 8, 9, 11, 13 i 14. Jednocześnie dla zachowania spójności przestrzennej całego obszaru dołączono niezamieszkały fragment okręgu nr 12.

Rysunek 14. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego w gminie Ornontowice

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczony obszar spełnia założenia metodyczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Zamieszkiwany jest przez 45,62% mieszkańców całej gminy (tj. 2568 osób) oraz obejmuje 728,65 ha, co stanowi 48,02% całej gminy.

3. Delimitacja i zasięgi przestrzenne obszaru rewitalizacji

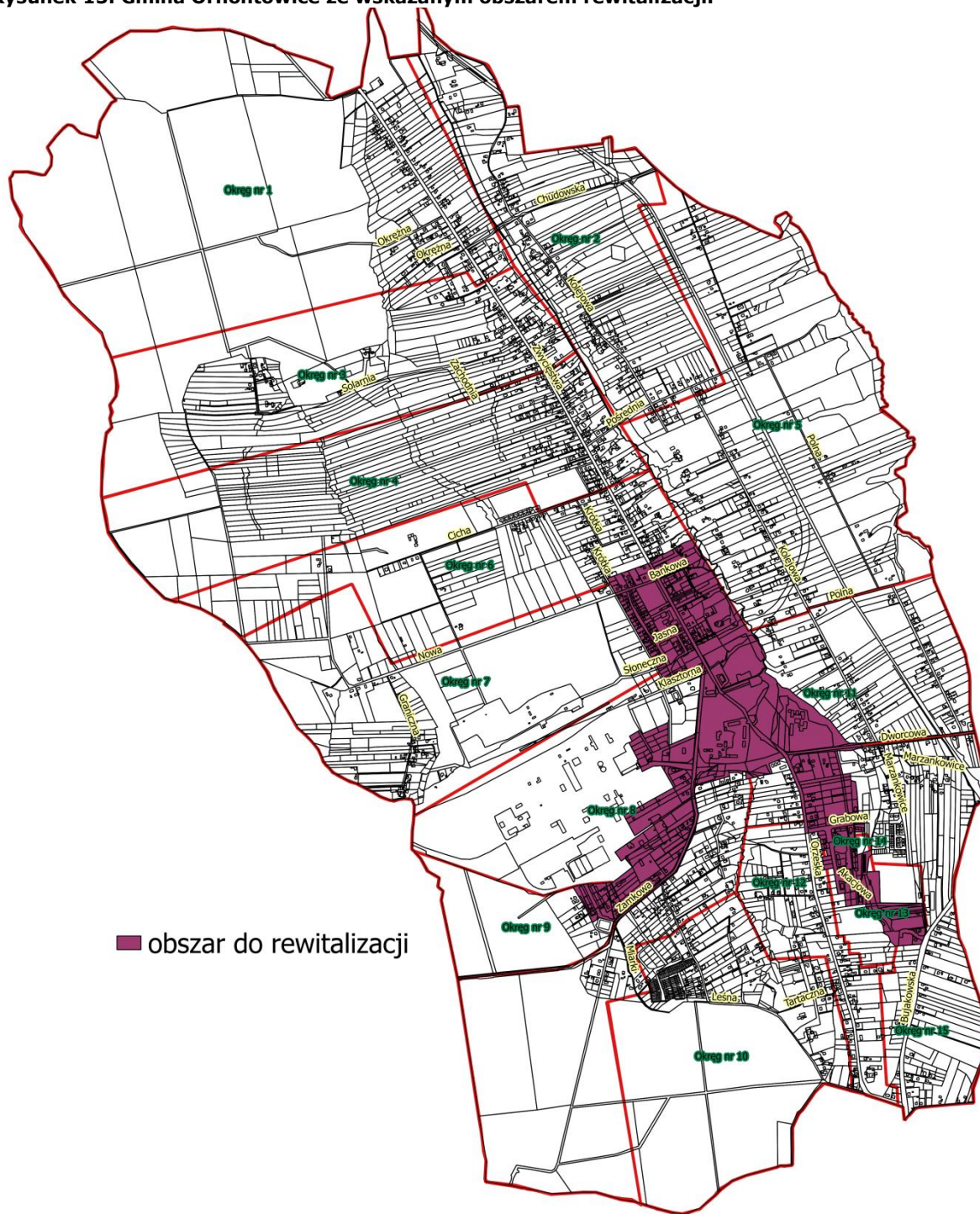
Wskazuje się, że współcześnie jedną z podstawowych przesłanek dla tworzenia Programów Rewitalizacji jest współwystępowanie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i technicznych. Ich spiętrzenie się i nawarstwienie prowadzi do wytworzenia trudnej sytuacji na niektórych terenach gminy. Planowane działania rewitalizacyjne mają na celu poprawę sytuacji obszaru zdegradowanego poprzez przywrócenie i poprawę pożądaných funkcji. Podjęte zostaną działania „miękkie” obejmujące sferę społeczną, jak i „twarde” znajdujące wyraz w projektach inwestycyjno-infrastrukturalnych. Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej gminy pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne oraz zagrożenia i na tej podstawie m.in. wskazać kierunki potrzeb rewitalizacyjnych.

Jednocześnie zgodnie z ustawą o rewitalizacji i wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, jednakże nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców. Z uwagi na to, że obszar zdegradowany przekracza ww. parametry metodą iteracji dokonano delimitacji obszaru rewitalizacji.

W związku z powyższym na podstawie przeprowadzonych analiz, badań społecznych, warsztatów diagnostycznych i strategicznych oraz konsultacji społecznych wytypowano obszar, który charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz pozostałych sferach, obszar ten obejmuje Centrum (ulice Bankowa, Boczna, Dworcowa Grabowa, Jasna, Klasztorna, Nowa, Orzeska, Słoneczna, Zamkowa i Zwycięstwa) oraz osiedla Żabik i Akacyjowa. W dalszej części znajduje się charakterystyka obszaru rewitalizacji w odniesieniu do średniej w gminie.

W ramach ograniczania obszaru najpierw przeprowadzono analizę statystyczną oraz badanie społeczne na reprezentatywnej próbie mieszkańców. W wyniku analizy statystycznej wytypowane zdegradowane okręgi, w ramach badań społecznych oprócz wskazywania problemów z 5 sfer na terenie gminy respondenci wskazywali konkretne miejsca, gdzie ich zdaniem te problemy występują. Następnie, w ramach warsztatów diagnostycznych uczestnikom warsztatów zaprezentowano, z wykorzystaniem narzędzi GIS, wyniki analiz. Uczestnicy warsztatów, w oparciu o wiedzę nt. lokalnych problemów i potencjałów, w podziale na grupy dokonali zawężenia obszaru. Wyniki wszystkich badań zostały zestawione i przeanalizowane przez zespół ekspertów z Urzędu Gminy oraz Wykonawcy. Na skutek powyższego wytypowano granice obszaru rewitalizacji. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji razem z Lokalnym Programem Rewitalizacji był również przedmiotem konsultacji społecznych.

Rysunek 15. Gmina Ornontowice ze wskazanym obszarem rewitalizacji.

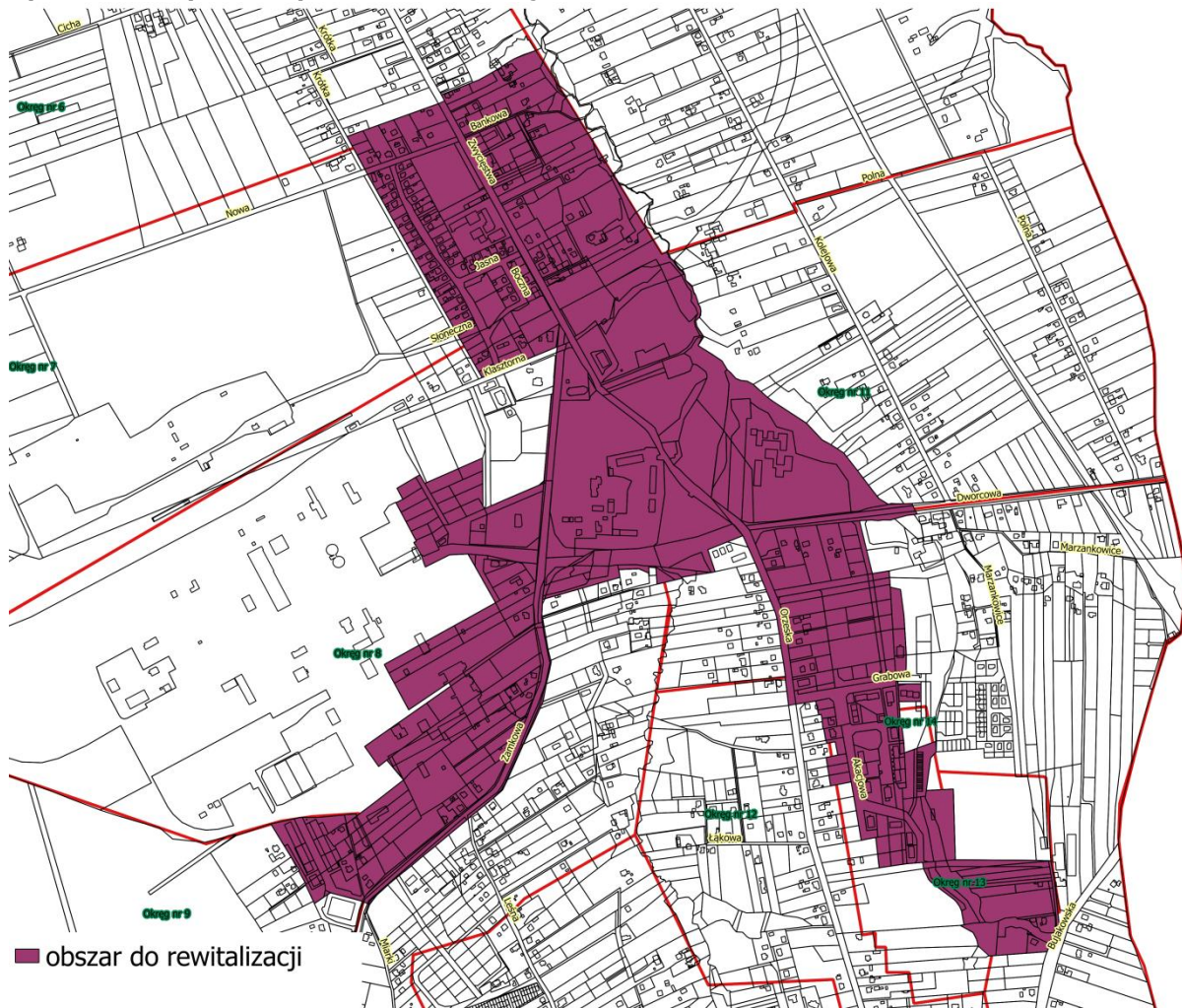

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

3.1. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji zajmuje 93,71 ha, co stanowi 6,17% powierzchni gminy. Na wyznaczonym obszarze mieszkają 1438 osoby, co stanowi 27,3% ludności gminy. Na wyznaczonym terenie następuje nagromadzenie problemów dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, jak i technicznej, dla których wskaźniki znacznie przewyższają średnią gminną.

Rysunek 16. Wyznaczony obszar rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Po pierwsze teren rewitalizacji charakteryzuje się znacznym poziomem bezrobocia. Na 1000 mieszkańców na ww. terenie przypada prawie 33,38 bezrobotnych (48 osób). Podczas gdy średnia gminna wynosi 11,58 bezrobotnych na 1000 mieszkańców (65 osób). Dane wskazują, że na obszarze rewitalizacji poziom bezrobocia jest prawie trzykrotnie wyższy niż średnia gminna. Również liczba osób bezrobotnych długotrwale oraz z wykształceniem maksymalnie gimnazjalnym na obszarze rewitalizacji znacznie przekraczają wartości ww. wskaźników dla gminy, odpowiednio wynoszą 12,52 (18 osób) i 8,34 (12 osób) przy średniej dla gminy 4,03 (22 osoby) i 2,28 (13 osób). Analiza danych jakościowych, pozyskanych na podstawie warsztatów, wykazała, iż na wskazanym obszarze główną przyczyną bezrobocia jest tzw. „jego dziedziczenie” oraz uzależnienie od

świadczeń socjalnych, a dużą grupę stanowią osoby młode, tj. do 34 r.ż., 28,12 osób na 1000 mieszkańców (40 osób), przy średniej dla gminy 21,12 (119 osób).

Po drugie obszar rewitalizacji charakteryzuje znacznie wyższa wartość wskaźników dotyczących pomocy społecznej, tj.

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem jest prawie 4-krotnie wyższa niż dla gminy (obszar rewitalizacji 61,89, tj. 89 osób, gmina 17,89, tj. 101 osób)
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa jest prawie 3-krotnie wyższa niż dla gminy (obszar rewitalizacji 11,40, tj. 16 osób, gmina 3,86, tj. 22 osoby)
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia jest prawie 4-krotnie wyższa niż dla gminy (obszar rewitalizacji 8,34, tj. 12 osób, gmina 2,46, tj. 14 osób)
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby jest ponad 2-krotnie wyższa niż dla gminy (obszar rewitalizacji 14,10, tj. 20 osoby, gmina 3,86, tj. 22 osoby)
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności jest ponad 3-krotnie wyższa niż dla gminy (obszar rewitalizacji 15,30, tj. 22 osoby, gmina 4,56, tj. 26 osób)
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu jest prawie 4-krotnie wyższa niż dla gminy (obszar rewitalizacji 9,74, tj. 14 osób, gmina 2,98, tj. 17 osób)

Po trzecie na terenie rewitalizacji liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców jest znacznie wyższa niż średnia gminna. Na 1000 mieszkańców obszaru poddanego działaniom rewitalizacyjnym założono ponad 8 „Niebieskich Kart” (tj. 12 osób), w odniesieniu do gminy wskaźnik ten przyjmuje wartość 2,5 (tj. 14 osób). Z tym elementem sfery społecznej i bezpieczeństwa publicznego wiąże się liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece z art. 207kk i 209kk, która na 1000 osób jest znacząco wyższa na wyznaczonym obszarze niż na pozostałym terenie gminy. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik ww. przestępstw wynosił 2,1 (tj. 3 osoby), natomiast przeciętna liczba w gminie nie przekraczała 0,8 na 1000 osób (tj. 5 osób).

Na obszarze rewitalizacji liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest bardzo zbliżona do średniej gminnej. Nieznaczne różnice (na niekorzyść obszaru rewitalizacji) wystąpiły w grupach osób w wieku przedprodukcyjnym (osoby młode – 294 osoby) i poprodukcyjnym (osoby starsze – 267 osób).

Tabela 63. Struktura wiekowa mieszkańców obszaru rewitalizacji w 2015 r.

	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym
obszar rewitalizacji	20,41%	60,99%	18,60%
średnia gminna	20,11%	64,30%	15,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Wszystkie wymienione wskaźniki jednoznacznie negatywnie charakteryzują obszar i tym samym wskazują, że znaczną część ludności stanowią osoby, które potrzebują wsparcia. W ramach obszaru rewitalizacji można wyodrębnić następujące jednostki: Centrum, Żabik i os. Akacyjowa.

Podobszar Centrum jest narażony na zwiększony poziom zagrożenia przestępstwami i wykroczeniami ze względu na wzmożony przepływ ludności. Zauważalne są tu również drobne akty wandalizmu. Obydwa ww. czynniki negatywnie wpływają na poziom bezpieczeństwa ludności. Ponadto stanowi to przesłankę każącą przypuszczać, że mieszkańcy tego obszaru to osoby potrzebujące wsparcia. Negatywną sytuację społeczną może również potęgować wyraźny podział przestrzeni na publiczną i prywatną. Co dotyczy osiedla Żabik to w pierwszej kolejności należy wspomnieć o społecznej stygmatyzacji tego obszaru. Na terenie osiedla wskazuje się na wysoki stopień zagrożenia patologią i możliwe jej dziedziczenie. Ponadto problem stanowi mentalność mieszkańców i niechęć do współpracy. Odnośnie podobszaru osiedla Akacja to jego zasadnicze problemy społeczne wynikają przede wszystkim z tego, że jest duże skupisko ludności, którego część stanowią osoby borykające się z wykluczeniem społecznym i patologiami.

Również podstawowym problemem na obszarze jest niski poziom integracji społecznej, który utrudnia działania mające wprowadzać pozytywne zmiany na zdegradowanym obszarze. W ramach warsztatów diagnostycznych uczestnicy wskazywali również na małą wiedzę większości mieszkańców dotyczącą dziedzictwa historycznego i kulturalnego, co jeśli zostanie zmienione i odpowiednio stymulowane przez władze gminne, organizacje pozarządowe i inne podmioty stanowi ogromny potencjał rozwojowy rewitalizowanych obszarach.

Tabela 64. Liczba wydanych „Niebieskich Kart” i liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207 kk, art. 209 kk na 1000 mieszkańców

	„Niebieskie Karty” na 1000 osób	liczba czynów przeciwko rodzinie na 1000 osób
obszar rewitalizacji	8,5	2,1
średnia gminna	2,5	0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Do opisu sytuacji gospodarczej posłużono się liczbą przedsiębiorców działających na wskazanym obszarze w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na terenie objętym działaniami rewitalizacji na 1000 mieszkańców przypada blisko 39 aktywnie działających przedsiębiorców. Średni wskaźnik dla gminy jest wyższy wynosi ponad 53 przedsiębiorców na 1000 ludności.

Tabela 65. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

	liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców
obszar rewitalizacji	38,7
średnia gminna	53,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Ornontowicach

W sferze środowiskowej jako wskaźnikiem można posłużyć się danymi opisującymi liczbę działek, na których zlokalizowane są substancje szkodliwe dla zdrowia i środowiska (np. eternit, azbest). Na obszarze rewitalizacji liczba działek, na których znajduje się azbest wynosi 17, podczas gdy w całej gminie takich działek jest 47. Dane pokazują, że ponad 36% działek, na których znajduje się azbest jest zlokalizowanych na wyznaczonym obszarze zdegradowanym. Aby lepiej zobrazować zagrożenie wynikające ze składowania azbestu liczbę działek, na których są substancje szkodliwe dla zdrowia przeliczono na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji przyjął wartość 10,4, natomiast średnia gminna była nieco niższa (8,2). Jako problem środowiskowy, dotyczący głównie obszar centrum, uznaje się również tworzenie się dzikich wysypisk śmieci.

Jednocześnie na obszarze rewitalizacji, tak jak w całej gminie Ornontowice występują przekroczenia maksymalnego stężenia dobowego PM10 i PM2,5, SO2, NO2, B(a)P. Wartość dla obszaru wynosi między 50-55 µg/m³.

Na jakość powietrza wpływ ma również wpływ ma również poziom ztermmodernizowania budynków, w tym publicznych, socjalnych i komunalnych. Budynki nieztermmodernizowane pochłaniają więcej energii. W związku z tym potrzeba większych nakładów energii elektrycznej, ciepłej itp. Dodatkowo budynki te często wyposażone są w nieekologiczne źródła zasilania w ciepło. Na obszarze rewitalizacji znajduje 7 budynków będących w posiadaniu gminy, które wymagają termomodernizacji. 3 z nich znajdują się na osiedlu Żabik, 3 na ul. Akacjowej oraz przy ul. Zwycięstwa.

Tabela 66. Liczba działek z azbestem

	liczba działek z azbestem
obszar rewitalizacji	17
średnia gminna	47

Zródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Ornontowicach

W sferze technicznej zasadniczym problemem są niedobory ciągów komunikacyjnych. Na rewitalizowanym obszarze blisko 44% dróg to drogi w stanie niedostatecznym, średnia gminna jest zdecydowanie niższa – wynosi 22%. Obok złego stanu infrastruktury drogowej wyróżnia się także niedostatek miejsc parkingowych. Ponadto problem w obszarze centrum stanowi ruchliwa droga dzieląca obszar parku, co stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego mieszkańców. Ponadto problemem jest również niewystarczająca dostępność komunikacji publicznej.

Tabela 67. Odsetek dróg w stanie niedostatecznym

	% dróg w stanie niedostatecznym
obszar rewitalizacji	43,70%
średnia gminna	22%

Zródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Ornontowicach

Do opisu sfery technicznej posłużono się także odsetkiem budynków wybudowanych przed 1970 rokiem. Po pierwsze odsetek budynków, których stan techniczny może być zły lub niedostateczny ze względu na ich wiek jest o ponad 5% wyższy niż średnia gminna. Na rewitalizowanym terenie ponad 43% wszystkich budynków stanowią te wybudowane przed 1970 rokiem. Jak wspomniano stan techniczny zarówno na zewnątrz budynków, jak i wewnątrz jest zły.

Tabela 68. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem

	% budynków sprzed 1970
obszar rewitalizacji	43,60%
średnia gminna	38,40%

Zródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Ornontowicach

Podsumowując, należy powtórnie wyraźnie podkreślić, że problemy w sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej zostały zidentyfikowane na podstawie analiz danych zastanych oraz badań przeprowadzonych wśród mieszkańców. Poniższa tabela przedstawia najważniejsze obszary problemowe na obszarach rewitalizacji.

Jednocześnie na podstawie warsztatów oraz spotkań z mieszkańcami wyniknęła kwestia braku miejsc i do integracji i spotkań mieszkańców, które czynne byłyby cały rok. Powyższą funkcję mógłby w opinii uczestników warsztatów pełnić budynek ARTeria – Centrum Kultury i Promocji. Jednakże jego stan techniczny jest bardzo zły. Wymagana jest pilna interwencja. Uczestnicy zgłaszali również, iż problem ten szczególnie widoczny jest na osiedlu Żabik. Osiedle to jest dotknięte szczególnymi problemami społecznymi, dlatego też niezbędne jest wygospodarowanie i utworzenie ww. miejsc. Pozwoli to na realizację programów społecznych z osobami wykluczonymi. Utworzenie miejsc całorocznych oraz sezonowych do spędzania czasu wolnego, których w opinii mieszkańców teraz brakuje, pozwoli na rozwijanie zainteresowań różnych grup wiekowych. Dotyczy to osób

wykluczonych bądź narażonych na wykluczenie społeczne oraz osób z ograniczoną mobilnością, w tym osób starszych, niepełnosprawnych oraz dzieci.

Tabela 69. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej

Sfera	Centrum	Os. Żabik	Os. Akacyjowa
Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> mała wiedza dot. dziedzictwa historycznego i kulturalnego zwiększony poziom zagrożenia przestępstwami i wykroczeniami ze względu na wzmożony przepływ ludności niska integracja społeczna ludności ograniczona oferta kulturalna 	<ul style="list-style-type: none"> negatywny wizerunek miejsca w świadomości społecznej zlokalizowane mieszkania socjalne, zamieszkałe przez ubogie, patologiczne osoby zagrożenie patologią niski poziom bezpieczeństwa mentalność mieszkańców przemoc w rodzinach niski poziom integracji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> duże skupisko ludności, część zagrożona wykluczeniem społecznym i patologiami społecznymi niski poziom aktywności społecznej niski poziom bezpieczeństwa niski poziom integracji społecznej
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców w 	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców brak lokali usługowych
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> powstawanie dzikich wysypisk koncentracja zabudowy jednorodzinnej i instytucji publicznej powodującej niską emisję 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek budynków generujących niską emisję 	<ul style="list-style-type: none"> niska emisja
Techniczna, przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> brak przestrzeni publicznej integrującej mieszkańców brak całorocznych i sezonowych miejsc spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970r. zły stan techniczny dróg brak całorocznych miejsc spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych 	<ul style="list-style-type: none"> znaczny odsetek budynków sprzed 1970r. zły stan infrastruktury drogowej brak miejsc parkingowych brak lokali usługowych brak całorocznych miejsc spędzania czasu wolnego

	<ul style="list-style-type: none">• niewystarczająca komunikacja publiczna• mała liczba miejsc parkingowych• ruchliwa droga dzieląca przestrzeń parku• wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970r.		dla różnych grup wiekowych
--	---	--	----------------------------

Źródło: opracowanie własne

4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przedstawia pożądaną obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku obszaru rewitalizowanego w przyszłości.

Wizja powinna być motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne i zewnętrzne uwarunkowania.

Wizja wyznaczonego obszaru do rewitalizacji w 2023 r. po przeprowadzeniu rewitalizacji jest następująca:

Przestrzeń, którą zyskała gmina po przeprowadzonym procesie rewitalizacji daje mieszkańcom obszaru rewitalizacji możliwość do swobodnego rozwoju osobistego zarówno na polu zawodowym jak i prywatnym. Spójna i zrewitalizowana przestrzeń jest miejscem realizacji ciekawych projektów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną, a także projektów w sferze gospodarczej przyczyniających się do wykorzystania potencjału gminy i jej promocji w otoczeniu. Obszary rewitalizacji to miejsca bezpieczne, dobrze skomunikowane, z mieszkaniami, które zapewniają ich mieszkańcom godne warunki do życia, z ciekawą ofertą i odpowiednią infrastrukturą kulturalną, rekreacyjno-wypoczynkową, a także dające możliwość życia w czystym środowisku.

Zgodnie z zasadą komplementarności problemowej działania, które służyć będą realizacji zakładanej wizji zostały zidentyfikowane we wszystkich sferach procesu rewitalizacji. W wizji znajduje się odniesienie do rozwoju osobistego, budowania więzi i integracji społecznej jako wyznaczników zmian jakie zajdą w **sferze społecznej**. Dobre warunki mieszkaniowe, odpowiednia infrastruktura kulturalna i rekreacyjno-wypoczynkowa oraz czyste środowisko odnoszą się do działań podejmowanych w **sferze technicznej i środowiskowej**. **Sfera przestrzenno-funkcjonalna** ma odzwierciedlenie w utworzonej spójnej, dobrze skomunikowanej przestrzeni publicznej, a zmiany w **sferze gospodarczej** nastąpią dzięki realizacji projektów aktywizujących mieszkańców i wykorzystujących lokalny potencjał gospodarki.

5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Wizja przedstawia stan obszaru w przyszłości, aby było możliwe osiągnięcie tej wizji konieczne jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą kierunkowały podejmowane działania na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Poniżej prezentowana jest zakładana struktura elementów Programu Rewitalizacji:

Cel nadrzędny rewitalizacji stanowi najogólniejszą koncepcję działania w rozpoczętym procesie wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego. Jest to także zobowiązanie na przyszłość dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Nadrzędnym celem rewitalizacji jest:

Wysoki poziom wykorzystania potencjału gminy i obszaru rewitalizacji do spełnienia potrzeb mieszkańców i rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wyznaczony cel nadrzędny wynika ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych oraz ma przyczynić się do odnowy i ożywienia obszaru rewitalizacji. Powinien być on realizowany przy pełnym zaangażowaniu wszystkich interesariuszy Programu.

Interesariuszami Programu zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt a),
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej.

Cele rewitalizacji określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla rozwoju gminy w kontekście rewitalizacji.

Cele pokazują, jakimi sposobami obszary do rewitalizacji można wyprowadzić z kryzysu. Zostały do nich przyporządkowane kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Wypracowane **kierunki działań** przyczynią się do przeciwdziałania zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom w analizowanych sferach.

Cele i kierunki działań wyznaczone w poszczególnych sferach zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne
Społeczna	1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej na obszarze rewitalizacji	1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
Techniczna	2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji	2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.2. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji
Środowiskowa i przestrzenno-funkcjonalna	3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji	3.1. Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających obszar rewitalizacji 3.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych obszaru rewitalizacji
Gospodarcza	4. Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców obszaru rewitalizacji	4.1. Wysoki poziom ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji 4.2. Dostosowanie warunków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji

Sfera społeczna

Cel strategiczny 1: Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej na obszarze rewitalizacji

Aspekt społeczny jest najistotniejszym elementem podejmowanych działań rewitalizacyjnych, dlatego też zostanie on uwzględniony we wszystkich celach służących realizacji działań wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Na wybranych obszarach zidentyfikowano znaczącą koncentrację problemów społecznych i ich nawarstwienie. Istotną kwestią jest również niewystarczający poziom kapitału społecznego, co przekłada się także na małą integrację mieszkańców i niewystarczający

poziom więzi społecznych. Najpoważniejsze problemy społeczne związane z występowaniem patologii i wykluczenia społecznego zostały zidentyfikowane w określonych miejscach, dotyczą określonych ludzi, dlatego też działania, które będą służyły realizacji celu będą skierowane właśnie do tych grup. Bardzo ważne jest, aby działania skierowane były zarówno do osób wykluczonych, bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, ale także dla rodzin z dziećmi, młodzieży (w szczególności z rodzin patologicznych) oraz seniorów. Ponadto planowane działania mają na celu podniesienie poziomu kapitału społecznego oraz propagowanie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturalnego, a w długofalowej perspektywie przekazywanie tych wartości następnym pokoleniom. Ma to na celu rozwój i wzmocnienie więzi lokalnej społeczności poprzez aktywne włączenie ludności w jej tworzenie.

Uszczegółowienie celów strategicznych stanowią cele operacyjne i przyporządkowane działania. Odnoszą się one do zidentyfikowanych na etapie diagnozy problemów i potencjałów obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej na obszarze rewitalizacji	
Cel operacyjny 1.1: Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja problemów społecznych i ich nawarstwianie • zagrożenie wykluczeniem i patologiami społecznymi (osiedle Żabik i Akacyjowa) • niewystarczający poziom kapitału społecznego • niski poziom aktywności społecznej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzone działania i projekty przez ośrodek pomocy społecznej mające na celu włączenie społeczne osób wykluczonych
Działania	<p>1.1.1. Prowadzenie inicjatyw służących poprawie jakości kapitału ludzkiego różnych grup społecznych</p> <p>1.1.2. Wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej dostosowanej do rynku pracy na różnych etapach kształcenia</p>

Cel strategiczny 1. Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej na obszarze rewitalizacji	
Cel operacyjny 1.2: Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • mała wiedza dot. dziedzictwa historycznego i kulturalnego • ograniczona oferta kulturalna i rekreacyjna • niski poziom aktywności społecznej • niska integracja społeczna ludności • ograniczone wsparcie inicjatyw społecznych mieszkańców • brak przestrzeni publicznej integrującej mieszkańców
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • istniejące organizacje pozarządowe • działalność Centrum Arterii • wydawany miesięcznik samorządowy „Głos Ornontowic”
Działania	<p>1.2.1. Zwiększenie i dostosowanie oferty kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej oraz turystycznej do potrzeb i oczekiwań mieszkańców (np. bawialnia dla maluchów, tor dla rowerów (kross), tor saneczkowy (całoroczny))</p> <p>1.2.2. Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących o charakterze: społecznym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, zdrowotnym, ekologicznym czy turystycznym oraz związanych z rozwojem przedsiębiorczości</p> <p>1.2.3. Tworzenie, wsparcie tworzenia miejsc spotkań mieszkańców</p> <p>1.2.4. Wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców</p>

	1.2.5. Wspieranie integracji społecznej różnych grup społecznych, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
--	--

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny 2: Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego

Idea rewitalizacji, poza wymienionymi powyżej zmianami w sferze społecznej, polega na pobudzeniu rozwoju gospodarczego, zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej zdegradowanego obszaru, jak również pobudzeniu postaw przedsiębiorczych wśród lokalnej społeczności. Na wyznaczonym terenie rewitalizacji zauważalna jest bierność w działalności gospodarczej mieszkańców wyrażająca się w ich małej liczbie. Ponadto wskazuje się na niewystarczającą liczbę lokali usługowych. Wymienione problemy powodują, że wyznaczony obszar negatywnie odbiega od średniej gminnej, z kolei nierównomierny rozwój poszczególnych obszarów miejskich zmniejsza potencjał gospodarczy całego miasta. Dlatego konieczne jest podjęcie działań w sferze gospodarczej poprzez między innymi poprawę kompetencji i umiejętności mieszkańców do podejmowania własnych inicjatyw gospodarczych, stymulowanie przedsiębiorczości czy poprawę aktywności zawodowej mieszkańców. Kompleksowość planowanych działań stanowi klucz do faktycznego i długotrwałego wyjścia wyznaczonego obszaru z sytuacji kryzysowej. Beneficjentami planowanych zmian staną się osoby w różnym wieku dotąd wykluczone, bezrobotne, zmuszone do korzystania z pomocy społecznej. Ponadto możliwe jest przekazywanie pozytywnych postaw gospodarczych młodszemu pokoleniu, a także uchronienie go przed bezrobociem i bezradnością na rynku pracy. Działania, które są przewidziane w Programie zostaną również skierowane do przedsiębiorców.

Cel strategiczny 2. 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 2.1: Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba przedsiębiorców
Działania	<p>2.1.1. Realizacja programów aktywizujących różne grupy społeczne na lokalnym i regionalnym rynku pracy</p> <p>2.1.2. Prowadzenie programów wspierania przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>2.1.3. Prowadzenie stałej współpracy z przedsiębiorcami w zakresie dostosowywania osób młodych do potrzeb rynku pracy oraz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych</p>

Cel strategiczny 2. 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego	
Cel operacyjny 2.2: Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • brak lokali usługowych • ograniczona liczba miejsc pracy na terenie gminy
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie lokalnej gospodarki
Działania	<p>2.2.1. Tworzenie miejsc i wsparcie działania podmiotów wspierających powstawanie i działania nowych, innowacyjnych przedsiębiorstw</p> <p>2.2.2. Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i powstawania nowych przedsiębiorstw, szczególnie dla osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy</p>

Sfera techniczno-środowiskowa

Cel strategiczny 3: Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy

Planowane zmiany w sferze środowiskowej i technicznej mają sprawić, by w długofalowej perspektywie mieszkańcy żyli w czystej, funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni. Polepszanie jakości środowiska będzie się odbywało poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz przez uporządkowanie, estetyzację i wzbogacanie terenów zielonych o elementy małej architektury, a także promowanie postaw proekologicznych i zwiększanie świadomości ekologicznej. Planowane zmiany pozytywnie wpłyną na codzienne warunki życia mieszkańców, ponadto w dalszej perspektywie mogą przełożyć się na poprawę stanu zdrowia i długość życia mieszkańców. Beneficjentami działań będą zarówno mieszkańcy obszaru, ale także osoby korzystające z obiektów użyteczności publicznej, które w ramach podejmowanych działań zostaną zmodernizowane oraz zarządcy obiektami mieszkalnymi.

Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy	
Cel operacyjny 3.1: Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none">• zły stan techniczny mieszkań osób zagrożonych wykluczeniem• wysoki odsetek budynków generujących niską emisję• zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none">• prowadzone działania zapewniające rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
Działania	<ul style="list-style-type: none">3.1.1. Budowa nowego budynku Arterii i zagospodarowanie terenu Rynku3.1.2. Prowadzenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków3.1.3. Modernizacja budynków użyteczności publicznej (szczególnie kulturalnych, oświatowych i innych)3.1.4. Kontynuacja programu poprawy warunków mieszkaniowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym połączonych z działaniami aktywizacji społecznej (np. dbania o przestrzeń wokół domów)3.1.5. Rozwój sieci technicznych na terenie gminy (wodno-kanalizacyjnej, teleinformatycznej)

Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy	
Cel operacyjny 3.2: Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • powstawanie dzikich wysypisk • wysoki odsetek budynków generujących niską emisję • niska świadomość ekologiczna mieszkańców
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • niewykorzystany teren hałdy
Działania	<p>3.2.1. Prowadzenie programów ograniczania niskiej emisji</p> <p>3.2.2. Szersze wykorzystanie walorów przyrodniczych Parku na potrzeby edukacji</p> <p>3.2.3. Rozbudowa i promocja ścieżek dydaktycznych i ekologicznych na terenie gminy</p> <p>3.2.4. Prowadzenie nowych nasadzeń na terenach zielonych</p> <p>3.2.5. Uporządkowanie, zagospodarowanie nieużytków na terenie gminy (np. Jaru za działkami)</p> <p>3.2.6. Integracja infrastruktury ze środowiskiem naturalnym, wkomponowanie przestrzeni publicznej w środowisko</p>

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Cel strategiczny 4: Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej dostrzeżono konieczność poprawy powiązań komunikacyjnych, ułatwienia poruszania się na terenie gminy, a co za tym idzie nieodzowność tworzenia nowych miejsc parkingowych. Wymienione zmiany stają się konieczne biorąc pod uwagę plany aktywizacji mieszkańców – ludność chętniej skorzysta z planowanych przedsięwzięć społecznych, jeśli zostanie im zapewniona niezbędna infrastruktura towarzysząca. Zasadniczym celem planowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zmian jest umożliwienie mieszkańcom sprawnego i bezpiecznego poruszania się po rewitalizowanym terenie, co dotyczy wszystkich mieszkańców, a szczególnie dzieci, seniorów i rodzin z dziećmi.

Cel strategiczny 4. Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców	
Cel operacyjny 4.1: Wysoki poziom ładu przestrzennego	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • brak wyraźnie wyodrębnionej atrakcyjnej przestrzeni publicznej • niedoposażenie w obiekty małej architektury i obiekty gastronomiczne istniejących terenów rekreacyjnych • brak poczucia bezpieczeństwa
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • istniejące tereny rekreacyjno-sportowe m.in. park
Działania	<p>4.1.1. Stworzenie rynku i otoczenia (m.in. budynek Arterii)</p> <p>4.1.2. Zapewnienie wysokiej jakości ładu przestrzennego terenów publicznych</p> <p>4.1.3. Zapewnienie przestrzeni pod rozwój usług publicznych (np. dom spokojnej starości, żłobek) jak i rozwój funkcji gospodarczych (usługi komercyjne)</p> <p>4.1.4. Wygospodarowanie przestrzeni na potrzeby tworzenia nowych kompleksów usługowo-mieszkańowych</p> <p>4.1.5. Rozwój systemu monitoringu gminnego</p>

Cel strategiczny 4. Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców	
Cel operacyjny 4.2: Dostosowanie warunków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan techniczny ciągów komunikacyjnych • brak poczucia bezpieczeństwa w ruchu drogowym • niewystarczająca liczba miejsc parkingowych

Działania	<ul style="list-style-type: none">4.2.1. Rozwój i modernizacja chodników i ciągów pieszo-rowerowych oraz rowerowych na terenie gminy4.2.2. Budowa nowych miejsc parkingowych dla samochodów i rowerów, szczególnie w części centralnej gminy4.2.3. Rozwój sieci lokalnej komunikacji publicznej
-----------	---

6. Planowane, podstawowe i uzupełniające projekty rewitalizacyjne

Lokalny Program Rewitalizacji zakłada realizację 18 projektów rewitalizacyjnych (9 podstawowych i 9 uzupełniających). Projekty realizują działania, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

Lista projektów

Tabela 70. Lista projektów

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
Projekty podstawowe		
1.	Aktywność - Rodzina - Integracja	<p>Głównym celem projektu jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców obszaru rewitalizacji w Gminie Ornontowice korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.</p> <p>Przeprowadzenie projektu pozwoli na podniesienie kompetencji interpersonalnych i społecznych osób korzystających ze świadczeń GOPS Ornontowice, które zamieszkują na obszarze rewitalizacji. Podwyższenie świadomości w zakresie konieczności podwyższania kwalifikacji zawodowych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Stymulowanie kreatywności i poczucia własnej wartości wśród klientów GOPS Ornontowice zamieszkujących obszar rewitalizacji. Wzrost motywacji w obszarze podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób korzystających z pomocy GOPS Ornontowice, będących mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Podwyższenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji ubiegających się o pomoc w GOPS.</p> <p>Projekt jest skierowany przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy będą mieli pierwszeństwo udziału w projekcie. Niemniej jednak możliwe jest objęcie wsparciem osób z pozostałych terenów gminy, dotkniętych sytuacją problemową/kryzysową. Takie podejście pozwoli na wsparcie spójności społecznej gminy i wpłynie korzystnie również na obszar rewitalizacji.</p>
2.	Ornontowice wspierają rodzinę	<p>Projekt przewiduje świadczenie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji spersonalizowanych oraz zintegrowanych usług społecznych (m.in. pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych, zdrowotnych) w celu zwiększenia ich dostępności oraz wzrost standardów realizacji tych usług.</p> <p>Projekt jest skierowany przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy będą mieli pierwszeństwo udziału w projekcie. Niemniej jednak możliwe jest objęcie wsparciem osób z pozostałych terenów gminy, dotkniętych sytuacją problemową/kryzysową. Takie podejście pozwoli na wsparcie spójności społecznej gminy i wpłynie korzystnie również na obszar rewitalizacji.</p>
3.	Nowe horyzonty aktywnej integracji w środowisku lokalnym - animacja, edukacja, aktywizacja na rzecz zmniejszenia	<p>Projekt zakłada rekrutację osób wykluczonych społecznie, zamieszkujących obszar rewitalizacji. Przed przystąpieniem odbędzie się diagnoza psychologiczna i zawodowa kandydata na postawie doświadczenia i świadectw pracy.</p> <p>Zajęcia odbywać się będą z dwóch zakresów:</p>

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	wykluczenia społecznego	<p>- Reintegracja społeczna (zajęcia z psychologiem, doradcą zawodowym, z zaproszonymi ekspertami z różnych dziedzin wiedzy, zajęcia z wyleczenia uzależnień, zajęcia z komunikacji społecznej, asertywności) + możliwość indywidualnego poradnictwa psychologicznego.</p> <p>- Reintegracja zawodowa (pierwsza grupa remontowo – budowlana zajęcia praktyczne z instruktorem, druga grupa tereny zielone także zajęcia praktyczne z instruktorem) + możliwość brania udziału w różnych warsztatach np. z rękodzieła i w innych szkoleniach w zależności od potrzeb.</p> <p>Projekt „Nowe horyzonty aktywnej integracji w środowisku lokalnym – animacja, edukacja, aktywizacja na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego” - edycja 2018 złożony został przez Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Gmina Ornontowice przystąpi do projektu w drodze porozumienia, które zostanie zawarte w najbliższym czasie pomiędzy Gminą Mikołów a Gminą Ornontowice. Porozumienie zostanie zawarte na czas nieokreślony, by umożliwić mieszkańcom obszaru rewitalizacji Gminy Ornontowice udział w kolejnych edycjach projektu.</p> <p>Projekt jest skierowany przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy będą mieli pierwszeństwo udziału w projekcie. Niemniej jednak możliwe jest objęcie wsparciem osób z pozostałych terenów gminy, dotkniętych sytuacją problemową/kryzysową. Takie podejście pozwoli na wsparcie spójności społecznej gminy i wpłynie korzystnie również na obszar rewitalizacji.</p>
4.	Budowa domu seniora i bawialni dla dzieci.	<p>W ramach planowanego zadania zostanie stworzone miejsce zabaw dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz dom seniora. Budynek zostanie wyposażony w niezbędną infrastrukturę zarówno dla rozwoju dzieci, jak i zagospodarowania wolnego czasu osób starszych. W rozkładzie powierzchni budynku zostaną wzięte pod uwagę szczególnie potrzeby obydwu grup, jednocześnie korzystanie z budynku przez jedną z grup nie będzie powodowało niekorzyści lub dyskomfortu dla drugiej. Bawialnia dla dzieci będzie wyposażona w „małpi gaj”, zjeżdżalnię, basen z piłkami i trampoliny. Dla osób starszych przygotowane pomieszczenia będą spokojne, pozwalające na prowadzenie zajęć czy spotkań stanowiących atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów.</p> <p>Realizacja projektu będzie odpowiedzią na brak całorocznych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych i dzieci.</p>
5.	Rewitalizacja osiedla przy ulicy Akacjowej.	<p>Realizacja zadania będzie obejmować gruntowną rewitalizację osiedla obejmującą budowę nowych miejsc parkingowych, termomodernizację budynków, monitoring, nowe nasadzenia kwiatów, krzewów i drzew, elementy małej architektury to jest ławki, huśtawki, kosze na śmieci. Projektowane działania ma spowodować wzrost zadowolenia mieszkańców osiedla oraz poprawę jakości ich codziennego funkcjonowania. Projektowany monitoring ma zwiększyć poczucie bezpieczeństwa mieszkańców osiedla.</p>
6.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej	<p>Projekt obejmuje rewitalizację przestrzeni publicznej w centrum gminy to znaczy zagospodarowanie rynku, w tym budowa budynku ARTerii, budowa miejsc pod działalność gospodarczą oraz infrastruktury publicznej na rynku. Planowane działania mają</p>

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	w centrum gminy Ornontowice.	wyprowadzić obszar centrum gminy ze stanu kryzysu przestrzennego i społecznego poprzez nadanie nowych funkcji sprzyjających integracji mieszkańców, rozwijaniu pasji oraz wizerunku gminy jako całości – budowanie marki miejsca oraz organizację różnych imprez plenerowych (np. kiermasze świąteczne, wspólne strojenie choinki, ślizgawka, dożynki itp.). Budynek nowej ARTerii posłuży m.in. organizacji spotkań kulturalnych, organizacji zajęć dla dzieci i młodzieży i seniorów.
7.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży przy osiedlu Żabik.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży. Świetlica zaopatrzona będzie w stanowiska komputerowe z drukarką. Dostępne będą również gry planszowe i zabawki. Projekt obejmuje przystosowanie miejsca w jednym z bloków na osiedlu do potrzeb świetlicy, wyposażenie w komputery, drukarkę, gry planszowej i zabawki. Realizacja projektu przyczyni się pomocy społecznej mieszkańców osiedla Żabik. Projekt pozwoli na rozwijanie umiejętności związanych z obsługą komputera. Będzie to miejsce przeznaczone zarówno do nauki jak i zabawy najmłodszych. Realizacja projektu będzie odpowiedzią na brak całorocznych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci.
8.	Wymiana oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji w Ornontowicach	Przedmiotem projektu będzie wymiana istniejących opraw sodowych na oprawy typu LED jednakowej mocy. Obecne oświetlenie uliczne generuje wysokie koszty utrzymania. Oprócz efektu finansowego, wymiana oświetlenia na energooszczędne, podniesie jakość środowiska. Kolejnym efektem będzie również poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.
Projekty uzupełniające		
9.	Budowa bulodromu i siłowni na świeżym powietrzu zlokalizowanych przy Parku Gminnym.	Przedmiotem zadania będzie wykonanie bulodromu czyli boiska do gry w petanque lub innych gier związanych z bulami. Inwestycja składałaby się z boiska o wymiarach 15 x 4 metry oraz ławeczek. W celu rozbudowy elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej teren zostałby wzbogacony również o siłownię na świeżym powietrzu, która będzie wyposażona w różnorodny sprzęt dostosowane do potrzeb zarówno osób regularnie uprawiających sport, jak i tych, które przygodę ze sportem dopiero zaczynają. Projekt jest odpowiedzią na niedostatek miejsc spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji.
10.	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych przy ulicy Dworcowej.	Planowane działanie ma na celu poprawę infrastruktury sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych. W ramach działania zostanie stworzona wielofunkcyjna hala sportowa wraz niezbędnym zapleczem i wyposażeniem. Budynek będzie służył uczniom Zespołu Szkół, a także lokalnej społeczności. Hala sportowa potencjalnie może stać się miejscem poprawy aktywności fizycznej mieszkańców, będzie stanowiła również kolejny element wzbogacający infrastrukturę rekreacyjną i rozrywkową. Projekt jest odpowiedzią na niedostatek miejsc spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji.
11.	Budowa Centrum Sportowego na	Przedmiotem zadania jest budowa kompleksowego centrum sportowego wyposażonego w stadion, boisko treningowe, korty tenisowe oraz pełne konieczne zaplecze. Zasadniczym celem budowy centrum sportowego jest umożliwienie i zachęcenie

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	przedpolu Kopalni Budryk.	mieszkańców gminy z każdej grupy wiekowej do zwiększenia aktywności fizycznej. Projekt jest odpowiedzią na niedostatek miejsc spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji.
12.	Budowa parkingu przy ulicy Żabik.	W ramach planowanego działania powstanie parking wyposażony w 20 miejsc postojowych. Podjęcie tego działania może przyczynić się do zmniejszenia często wskazywanego problemu z parkowaniem na terenie gminy. Pod budowę wybrano ulicę Żabik stwierdzając, że jest to jeden z najbardziej niedoposażonych w miejsca parkingowe ciąg komunikacyjny w gminie.
13.	Budowa łącznika (ulicy Brzozowej) między ulicami Dworcową i Grabową.	Realizacja zadania ma obejmować budowę nowej drogi (ulicy Brzozowej), która wpłynie na poprawę ruchu drogowego w gminie, a przede wszystkim na bezpieczeństwo i wygodę mieszkańców. Nowa droga bezpośrednio skomunikuje osiedle przy ulicy Akacjowej i Grabowej z drogą powiatową, zapewni przy tym alternatywny dojazd i wpłynie na ożywienie społeczne i gospodarcze terenów zdegradowanych znajdujących się przy wymienionej ulicy Akacjowej. Projekt obejmuje budowę drogi wraz z chodnikami, oświetleniem, zjazdami do posesji oraz zjazdem do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).
14.	Budowa łącznika drogowego Orzeska – Zamkowa wraz z dwoma skrzyżowaniami jednopoziomowymi.	W ramach projektu powstanie odcinek drogowy, który przyczyni się do poprawy połączenia Powiatu Mikołowskiego z węzłem Dębieńsko autostrady A1, na odcinku strategicznym DW 925 – A1. Budowa wskazanego odcinka poprawi także bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Ponadto nowa droga przyczyni się do poprawy komfortu jazdy zarówno mieszkańców Ornontowic, jak i sąsiednich miejscowości. Planowana inwestycja ma na celu budowę łącznika drogowego, dwóch rond, budowę infrastruktury towarzyszącej to znaczy chodników, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, przebudowę ciepłociągu i instalacji energetycznej w obrębie rond, obsadzenie zieleńców i poboczy drzewami i krzewami. Ponadto zostaną także przebudowane inne instalacje na, przykład drogi dojazdowe, dojazdy do posesji, w obrębie planowanej inwestycji.
15.	Monitoring wizyjny w centrum gminy Ornontowice.	Planowana inwestycja obejmuje założenie monitoringu wizyjnego od ulicy Nowej do Parku Gminnego włącznie. Założenie monitoringu ma podnieść poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, zminimalizować występowania aktów wandalizmu i chuligaństwa. Ponadto wskazana inwestycja ma także pozytywnie wpłynąć na możliwość ochrony mienia.
16.	Budowa parkingu w rejonie parku Gminnego.	W ramach projektu zostanie zagospodarowany teren w rejonie Parku Gminnego pod parking i układ komunikacyjny z Parkiem Gminnym i Świątynią Dumania – Parkiem Archanioła. Spowoduje to zwiększenie liczby miejsc parkingowych w gminie i pozwoli zmniejszyć niedostatek w tej sferze. Ponadto utworzenie nowych miejsc parkingowych wpłynie korzystnie na turystykę miejscowości - odwiedzający obiekty będą mogli swobodnie pozostawiać samochody i wybrać się na piesze wycieczki po obiektach i okolicy.
17.	Zmiana organizacji ruchu w kwartale ulic Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska.	Realizacja zadania będzie polegała na zmianie organizacji ruchu w kwartale ulic: Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska, wydzieleniu drogi z przeznaczeniem dla osób poruszających się na rolkach lub rowerze

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		<p>oraz wyposażeniu w małą architekturę (deptak, ławki, nasadzenia, kosze na śmieci).</p> <p>W rezultacie powstanie nowe oznakowanie pionowe i poziome. Realizacja projektu wpłynie na poprawę ruchu drogowego w gminie, a także na bezpieczeństwo i wygodę mieszkańców, ułatwi komunikację osobom poruszającym się na rolkach lub rowerze.</p>
18.	<p>Utworzeniu toru saneczkowo – rowerowego przy ulicy Akacjowej.</p>	<p>Projekt ma na celu zagospodarowanie górki przy boisku Orlik (przy ul. Akacjowej) pod tor saneczkowo – rowerowy. Realizacja projektu pozytywnie wpłynie na atrakcyjność obszaru rewitalizacji, a tym samym miejscowości. Spodziewany jest znaczny wzrost turystyki. Miejsce to przyczyni się do organizowania spotkań rodzinnych, w szczególności dla dzieci i młodzieży. Ponadto tor będzie stanowił kolejny element infrastruktury rozrywkowej i sportowej w gminie.</p> <p>Dzięki utworzeniu toru saneczkowego powstanie miejsce integracji i rekreacji dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Pozwoli to na zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, rozwijanie pasji. Dodatkowo powstaną nowe miejsca pracy dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Dodatkowo obecność turystów pozwoli na rozwój lokalnych biznesów, a tym samym pozytywnie wpłynie poziom dochodów mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p>

Źródło: opracowanie własne

Dla każdego z projektów zostały określone źródła finansowania, rezultaty oraz podmiot realizujący dany projekt.

Tabela 71. Źródła finansowania projektów

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjalne źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
Projekty podstawowe						
1.	Aktywność - Rodzina – Integracja	Gmina Ornontowice	100 113,68 zł	Budżet gminy, RPO WSL - działanie 9.1.5	Obszar rewitalizacji	Liczba osób korzystających z OPS
2.	Ornontowice wspierają rodzinę	Gmina Ornontowice	103 148,00 zł	Budżet gminy, RPO WSL - działanie 9.1.5	Obszar rewitalizacji	Liczba rodzin objętych wsparciem
3.	Nowe horyzonty aktywnej integracji w środowisku lokalnym – animacja, edukacja, aktywizacja na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego	Gmina Mikołów poprzez Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie	100 000,00 zł	MPRiPS, Budżet gminy	Obszar rewitalizacji	Liczba osób korzystających z OPS
4.	Budowa domu seniora i bawialni dla dzieci.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	2 000 000,00 zł	Budżet gminy, PPP, PROW	Obszar rewitalizacji - Ulica Akacyjowa/Grabowa	Budynek domu seniora i bawialnia dla dzieci wraz z wyposażeniem. Liczba osób korzystających z budynku.
5.	Rewitalizacja osiedla przy ulicy Akacyjowej.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	1 000 000,00 zł + 1 000 000,00 zł (wspólnoty mieszkaniowe – termomodernizacja budynków)	Budżet gminy, środki krajowe, RPO WSL - działanie 10.3.1	Obszar rewitalizacji - Osiedle Akacyjowa	Liczba budynków poddanych termomodernizacji, Liczba nowych miejsc parkingowych, liczba huśtawek, ławek, koszy na śmieci.
6.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum gminy Ornontowice.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	19 000 000,00 zł	Budżet gminy, środki krajowe, RPO WSL - działanie 10.3.1	Obszar rewitalizacji - Ulice Zwycięstwa i Bankowa, obok budynku Urzędu Gminy	Budowa nowego budynku ARTerii, budowa pasażu usługowo-handlowego, elementy małej architektury,

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjalne źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
						rozbiórka budynku ARTerii i ZGKiW, budowa drogi, miejsc parkingowych i oświetlenia, budowa monitoringu wizyjnego.
7.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży przy osiedlu Żabik.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	50 000,00 zł	Budżet gminy, RPO WSL - działanie 9.2.1	Obszar rewitalizacji - Osiedle Żabik - blok mieszkalny	Liczba osób i organizacji korzystających z pomieszczeń budynku.
8.	Wymiana oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji w Ornontowicach	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	800 000,00 zł	Budżet gminy, RPO WSL - działanie 4.5.1	Obszar rewitalizacji	Liczba wymienionych punktów świetlnych
Projekty uzupełniające						
9.	Budowa bulodromu i siłowni na świeżym powietrzu zlokalizowanych przy Parku Gminnym.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	190 000,00 zł	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, PROW	Obszar rewitalizacji - Obok Parku Gminnego i ZSP	Utworzone boisko, siłownia.
10.	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych przy ulicy Dworcowej.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	5 000 000,00 zł	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, PPP	Obszar rewitalizacji - Teren ZSP	Wybudowana hala sportowa.
11.	Budowa Centrum Sportowego na przedpolu Kopalni Budryk.	Urząd Gminy Ornontowice,	7 000 000,00 zł	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, PROW	Obszar rewitalizacji - Przedpole Kopalni Budryk	Stadion, boisko treningowe, korty tenisowe, zaplecze.

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjalne źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
		Wydział Rozwoju i Inwestycji				
12.	Budowa parkingu przy ulicy Żabik.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	70 000,00 zł	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, PROW	Obszar rewitalizacji - Osiedle Żabik	Liczba miejsc parkingowych (szt.)
13.	Budowa łącznika (ulicy Brzozowej) między ulicami Dworcową i Grabową.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	1 900 000,00 zł	Budżet gminy, NPPD, PROW	Obszar rewitalizacji - Działki nr: 941/22, 939/22, 2901/26, 2991/26, 2994/26, 2997/26, 3000/26, 3003/26, 3006/26, 2935/26	Nowa ulica wraz z chodnikami, oświetleniem, zjazdami.
14.	Budowa łącznika drogowego Orzeska – Zamkowa wraz z dwoma skrzyżowaniami jednopoziomowymi.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	9 700 000,00 zł	Budżet gminy, NPPD, PROW	Obszar rewitalizacji - Ulice Dworcowa, Orzeska	Poprawa bezpieczeństwa.
15.	Monitoring wizyjny w centrum gminy Ornontowice.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	350 000,00 zł	Budżet gminy, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Obszar rewitalizacji = Centrum Gminy	Poprawa bezpieczeństwa.
16.	Budowa parkingu w rejonie Parku Gminnego.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	1 000 000,00 zł	Budżet gminy, NPPD, PROW	Obszar rewitalizacji - Centrum Gminy	Liczba miejsc parkingowych (szt.).

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjalne źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
17.	Zmiana organizacji ruchu w kwartale ulic Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	400 000,00 zł	Budżet gminy, NPPD, PROW	Obszar rewitalizacji - Droga wzdłuż Parku Gminnego	Nowe oznakowanie pionowe i poziome.
18.	Utworzeniu toru saneczkowo – rowerowego przy ulicy Akacjowej.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	3 000 000,00 zł	Budżet gminy, PPP, PROW	Obszar rewitalizacji - Ulice Akacjowa i Działkowa, za boiskiem Orlik	Tor saneczkowy i rowerowy oraz wyposażenie w małą architekturę.

Źródło: opracowanie własne

7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji

Ważnym aspektem dla realizacji i efektywności przedsięwzięć jest ich komplementarność, która może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- finansowy.

Komplementarność przestrzenna oznacza uwzględnienie przy realizacji projektów rewitalizacyjnych ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami miasta. Istotne jest traktowanie przestrzeni jako całości i zapobieganie realizacji projektów realizacyjnych w sposób punktowy. Efekty działań rewitalizacyjnych powinny również pozytywnie wpływać na całe otoczenie.

Komplementarność problemowa to uwzględnianie w projektach rewitalizacyjnych powiązania między sferami tematycznymi, co zostało pokazane w poniższej tabeli poprzez powiązanie projektów z celami operacyjnymi.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna związana jest z organizacją zarządzania procesem rewitalizacji. Efektywność i powodzenie programu rewitalizacji będzie możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją określonego w rozdziale 11 oraz systemu monitoringu i oceny.

Komplementarność finansowa oznacza umiejętnie powiązanie finansowania z różnych źródeł i unikanie sytuacji podwójnego finansowania. Część działań będzie ze źródeł publicznych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekty rewitalizacyjne mogą być również finansowane ze środków sektora prywatnego, co wpłynie na postrzeganie procesu rewitalizacji i jego ocenę, jak również podwyższy efektywność realizacji programu.

Tabela 72. Powiązanie projektów z celami operacyjnymi

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
1.	Aktywność - Rodzina – Integracja	1.1. 1.2.
2.	Ornontowice wspierają rodzinę	1.1. 1.2.
3.	Nowe horyzonty aktywnej integracji w środowisku lokalnym – animacja, edukacja, aktywizacja na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego	1.1. 1.2.
4.	Budowa domu seniora i bawialni dla dzieci.	1.1. 4.1.
5.	Rewitalizacja osiedla przy ulicy Akacjowej.	1.1 1.2 4.1
6.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum gminy Ornontowice.	4.1. 1.1. 3.1.
7.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży przy osiedlu Żabik.	1.1. 4.1. 3.1.
8.	Wymiana oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji w Ornontowicach	1.1. 3.1. 4.1.
Projekty uzupełniające		

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
9.	Budowa bulodromu i siłowni na świeżym powietrzu zlokalizowanych przy Parku Gminnym.	1.2. 3.1.
10.	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych przy ulicy Dworcowej.	1.1. 1.2. 4.1.
11.	Budowa Centrum Sportowego na przedpolu Kopalni Budryk.	1.2 3.1. 4.1.
12.	Budowa parkingu przy ulicy Żabik.	2.2. 4.2. 3.1.
13.	Budowa łącznika (ulicy Brzozowej) między ulicami Dworcową i Grabową.	2.2 4.2.
14.	Budowa łącznika drogowego Orzeska – Zamkowa wraz z dwoma skrzyżowaniami jednopoziomowymi.	2.2 4.2.
15.	Monitoring wizyjny w centrum gminy Ornontowice.	1.1. 1.2. 4.1.
16.	Budowa parkingu w rejonie parku Gminnego.	1.2. 4.2. 3.1.
17.	Zmiana organizacji ruchu w kwartale ulic Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska.	2.2 4.2.
18.	Utworzeniu toru saneczkowo – rowerowego przy ulicy Akacyjnej.	1.1. 1.2. 2.2.

Źródło: opracowanie własne

8. Indykatywne ramy finansowe

Bardzo ważnym aspektem planowania finansowania działań jest zachowanie komplementarności źródeł finansowania, czyli połączenie źródeł prywatnych, jak i publicznych. Biorąc pod uwagę, że działania zaplanowane w Programie Rewitalizacji mogą być realizowane przez różne podmioty – zarówno z sektora publicznego, prywatnego jak i pozarządowego istnieje możliwość skorzystania ze źródeł finansowania zarówno ze źródeł komercyjnych jak i niekomercyjnych. Do źródeł komercyjnych można zaliczyć np. kredyty i pożyczki, obligacje komunalne. Dodatkowo część działań może być wspierana poprzez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów np. organizacji pozarządowych. Dlatego też bardzo istotne w procesie planowania procesu rewitalizacji jest współpraca m.in. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Znaczącą rolę będą odgrywały instrumenty o charakterze niekomercyjnym:

- Środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- Fundusze europejskie,
- Środki z budżetu Państwa.

Jeżeli chodzi o fundusze europejskie to przewidują one dedykowane działania, z których można skorzystać przy realizacji działań rewitalizacyjnych. Główne programy, z których można w tym zakresie skorzystać to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POiŚ),
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER),
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW),
- Narodowy Program Przebudowy Dróg (NPPD).

Dodatkowo istnieje możliwość skorzystania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska (np. Program Ryś), który realizuje m.in. takie programy jak:

- Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Ryś - termomodernizacja budynków jednorodzinnych
- BOCIAN-rozproszone, odnawialne źródła energii
- Edukacja ekologiczna

bądź Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Istnieją także fundacje organizujące projekty grantowe, z których w szczególności mogą skorzystać społeczności lokalne, organizacje pozarządowe. Przykładem takiej fundacji jest Fundacja BZW WBK, która organizuje projekt grantowy „Tu mieszkam, tu zmieniam”, czy fundacja Kronenberga działająca przy Banku Citi Handlowym.

Tabela 73. Podział źródeł finansowania w projektach podstawowych i uzupełniających

Lp.	Nazwa projektu	Potencja Ine źródła finansowania	Budżet państwa	Środki własne (publiczne lub prywatne)	Środki UE: EFRR, EFS, FS	Suma	Budżet państwa	Środki własne (publiczne lub prywatne)	Środki UE: EFRR, EFS, FS	Suma
1	Aktywność - Rodzina - Integracja +B2	Budżet gminy, RPO WSL - działanie 9.1.5	0%	5%	95%	100%	0,00 zł	5 005,68 zł	95 108,00 zł	100 113,68 zł
2	Ornontowice wspierają rodzinę	Budżet gminy, RPO WSL - działanie 9.1.5	0%	5%	95%	100%	0,00 zł	5 157,40 zł	97 990,60 zł	103 148,00 zł
3	Nowe horyzonty aktywnej integracji w środowisku lokalnym - animacja, edukacja, aktywizacja na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego	MPRiPS, Budżet gminy	80%	20%	0%	100%	80 000,00 zł	20 000,00 zł	0,00 zł	100 000,00 zł

4	Budowa domu seniora i bawialni dla dzieci.	Budżet gminy, PPP, PROW	0%	15%	85%	100%	0,00 zł	300 000,00 zł	1 700 000,00 zł	2 000 000,00 zł
5	Rewitalizacja osiedla przy ulicy Akacyjowej.	Budżet gminy, środki krajowe, RPO WSL - działanie 10.3.1	10%	5%	85%	100%	200 000,00 zł	100 000,00 zł	1 700 000,00 zł	2 000 000,00 zł
6	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum gminy Ornontowice.	Budżet gminy, środki krajowe, RPO WSL - działanie 10.3.1	10%	5%	85%	100%	1 900 000,00 zł	950 000,00 zł	16 150 000,00 zł	19 000 000,00 zł
7	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży przy osiedlu Żabik.	Budżet gminy, RPO WSL - działanie 9.2.1	0%	15%	85%	100%	0,00 zł	7 500,00 zł	42 500,00 zł	50 000,00 zł
8	Wymiana oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji w Ornontowicach	Budżet gminy, RPO WSL - działanie 4.5.1	5%	10%	85%	100%	40 000,00 zł	120 000,00 zł	680 000,00 zł	800 000,00 zł
Suma			9%	6%	85%	100%	2 220 000,00 zł	1 467 663,08 zł	20 465 598,60 zł	24 153 261,68 zł
Projekty uzupełniające										

9	Budowa bulodromu i siłowni na świeżym powietrzu zlokalizowanych przy Parku Gminnym.	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, PROW	70%	10%	20%	100%	133 000,00 zł	19 000,00 zł	38 000,00 zł	190 000,00 zł
10	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych przy ulicy Dworcowej.	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, PPP	70%	30%	0%	100%	3 500 000,00 zł	1 500 000,00 zł	0,00 zł	5 000 000,00 zł
11	Budowa Centrum Sportowego na przedpolu Kopalni Budryk.	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, PROW	70%	10%	20%	100%	4 900 000,00 zł	700 000,00 zł	1 400 000,00 zł	7 000 000,00 zł
12	Budowa parkingu przy ulicy Żabik.	Budżet gminy, NPPD, PROW	50%	10%	40%	100%	35 000,00 zł	7 000,00 zł	28 000,00 zł	70 000,00 zł
13	Budowa łącznika (ulicy Brzozowej) między ulicami Dworcową i Grabową.	Budżet gminy, NPPD, PROW	50%	10%	40%	100%	950 000,00 zł	190 000,00 zł	760 000,00 zł	1 900 000,00 zł

14	Budowa łącznika drogowego Orzeska – Zamkowa wraz z dwoma skrzyżowaniami jednopoziomymi.	Budżet gminy, NPPD, PROW	50%	10%	40%	100%	4 850 000,00 zł	970 000,00 zł	3 880 000,00 zł	9 700 000,00 zł
15	Monitoring wizyjny w centrum gminy Ornontowice.	Budżet gminy, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	80%	20%	0%	100%	280 000,00 zł	70 000,00 zł	0,00 zł	350 000,00 zł
16	Budowa parkingu w rejonie Parku Gminnego.	Budżet gminy, NPPD, PROW	50%	10%	40%	100%	500 000,00 zł	100 000,00 zł	400 000,00 zł	1 000 000,00 zł
17	Zmiana organizacji ruchu w kwartale ulic Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska.	Budżet gminy, NPPD, PROW	50%	10%	40%	100%	200 000,00 zł	40 000,00 zł	160 000,00 zł	400 000,00 zł
18	Utworzeniu toru saneczkowego – rowerowego przy ulicy Akacyjnej.	Budżet gminy, PPP, PROW	0%	15%	85%	100%	0,00 zł	450 000,00 zł	2 550 000,00 zł	3 000 000,00 zł

J-ednolita S-strategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST

Suma	54%	14%	32%	100%	15 348 000,00 zł	4 046 000,00 zł	9 216 000,00 zł	28 610 000,00 zł
------	-----	-----	-----	------	------------------	-----------------	-----------------	------------------

Źródło: opracowanie własne

9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

9.1. Podstawowe założenia partycypacji

Znaczenie partycypacji w rewitalizacji

Znaczenie partycypacji społecznej w procesach rewitalizacji zostało wyraźnie zaznaczone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji⁴. W myśl jej zapisów interesariusze powinni mieć możliwość aktywnego udziału w przygotowaniu i przeprowadzaniu rewitalizacji, jak również jej późniejszej ocenie.

Na konieczność taką wskazuje również dokument „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”⁵. Zwrócono w nim uwagę na fundamentalne znaczenie partycypacji dla powodzenia procesów rewitalizacyjnych.

Opracowanie pogłębionej diagnozy uwzględniającej perspektywę różnych grup interesariuszy umożliwiło optymalne dopasowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do potrzeb lokalnej społeczności. Równie ważne było uspołecznienie opracowania części projekcyjnej dokumentu. Uwzględnienie opinii lokalnej społeczności miało również przełożenie na budowanie jej pozytywnego stosunku do późniejszych działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami kolejnego rozdziału zakłada się również umożliwianie aktywnego udziału różnych grup interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ich partycypacja będzie więc miała w przyszłości charakter kontroli obywatelskiej.

Główne zasady partycypacji w ramach projektu

Podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji przyjęto następujące zasady dotyczące organizacji i przebiegu partycypacji społecznej:

1. Zaangażowanie społeczności przez cały czas trwania projektu,
2. Włączenie w proces rewitalizacji różnych grup interesariuszy,
3. Równouprawnienie wszystkich uczestników konsultacji,
4. Dwustronny przepływ informacji – koncentracja na dojrzałych formach partycypacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska)
5. Wieloaspektowość partycypacji,
6. Jawność przebiegu partycypacji oraz jej efektów,
7. Responsywność i dopasowanie form oraz treści partycypacji do potrzeb interesariuszy.

Interesariusze rewitalizacji

Ze względu na wieloaspektowość procesu rewitalizacji w tworzeniu LPR wzięły udział różne grupy interesariuszy. Umożliwiło to uwzględnienie w dokumencie różnych punktów widzenia, a także potrzeb i preferencji osób oraz podmiotów związanych z obszarem

⁴ Dz.U. 2015 poz. 1777

⁵ Załącznik do Uchwały nr 2483/83/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 29 grudnia 2015r

rewitalizacji więziami o różnorodnym charakterze. Dlatego też organizacja prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji została zaplanowana, w taki sposób aby umożliwić aktywne włączenie się następujących grup interesariuszy:

- Różnych grup mieszkańców (rodziny z dziećmi, młodzież, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół i przedszkoli, ZGZG GOPS)
- Przedsiębiorców i pracodawców,
- Działaczy organizacji pozarządowych (w tym działających w sferze kultury, sportu oraz działających na rzecz dziedzictwa historycznego i tradycji lokalnych),
- Przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych.

Oczywiście szczególny charakter miało zaangażowanie w opracowywanie, Programu osób bezpośrednio związanych z obszarem rewitalizacji (mieszkańców, właścicieli, zarządców oraz użytkowników wieczystych nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących tam działalność gospodarczą). Z drugiej strony ze względu na znaczenie rewitalizacji dla rozwoju całej gminy partycypacja miała charakter otwarty.

9.2. Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne

Działania promocyjno-informacyjne

Informacje o postępach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji były na bieżąco publikowane na stronie internetowej <http://jst.mikolowski.pl/>, dostępnej również w wersji dostosowanej do urządzeń mobilnych oraz w języku angielskim. Ponadto dla zwiększenia zasięgu informacji, były one zamieszczane na portalu społecznościowym Facebook, gdzie założony został fanpage Jednolita Strategia Terytorialna.

Uzasadnienie

Rozpowszechnianie informacji dotyczących rewitalizacji jest pierwszym, niezbędnym komponentem motywowania mieszkańców do aktywnego udziału w przygotowywaniu i wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zastosowanie nowoczesnych kanałów komunikacji (Internet) pozwoliło na maksymalizację zasięgu działań informacyjno-promocyjnych, a tym samym zwiększyło ich skuteczność. Publikowanie informacji na Portal społecznościowy był ponadto formą komunikacji dwustronnej, gdyż umożliwiał mieszkańcom zadawanie pytań odnośnie prac nad programem.

Badania społeczne

W dniach od 18 lutego do 03 marca 2016 roku przeprowadzone zostało badania opinii mieszkańców gminy. Zastosowana została technika wywiadów kwestionariuszowych PAPI (ang. Paper and Pen Personal Interview). Ankieterzy przeprowadzali wywiady w oparciu o kwestionariusz, w którym zapisywane były odpowiedzi respondentów. Badanie zostało przeprowadzone na próbie reprezentatywnej przedmiotowo (kwotowej), odpowiadającej rozkładowi grup płci i wieku w gminie.

Uzasadnienie

Poznanie opinii i preferencji mieszkańców było bardzo ważne z punktu widzenia trafności diagnozy. Odwołanie się do lokalnej społeczności umożliwiło weryfikację i pogłębienie opisu opracowanego na podstawie danych zastanych. Oznacza to, że perspektywa mieszkańców została uwzględniona już na etapie wyboru obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Dodatkowo ankieta miała również znaczenie dla budowania społecznej świadomości

zagadnienia rewitalizacji i tworzenia pozytywnego nastawienia do projektu. Wybrana technika charakteryzuje się dużą efektywnością czasową, a dzięki udziałowi ankietera – minimalizacją ryzyka błędów (np. pomijania pytań).

Warsztaty diagnostyczne

Warsztaty diagnostyczne odbyły się 16 marca 2016 w godzinach 9.00-12.00 w Urzędzie Gminy Ornontowice. Podczas spotkania zaprezentowane zostały etapy realizacji projektu, a także główne informacje związane z procesem rewitalizacji. Omówione zostały ponadto wynik badania społecznego i wstępne wyniki analiz statystycznych. Następnie uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności. W toku dalszych prac warsztatowych opracowane zostały charakterystyki wybranych obszarów obejmujące występujące tam problemy, zjawiska kryzysowe i potrzeby rewitalizacyjne, ale także na istniejące potencjały do wykorzystania.

Uzasadnienie

Warsztaty diagnostyczne są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodologii action research. Jest to technika badawcza o charakterze partycypacyjnym i aktywizującym, która umożliwia odwołanie się do wiedzy różnych grup interesariuszy. Do ważnych zalet tej techniki należą również możliwości wykorzystania pozytywnych efektów pracy grupowej m.in. efektu synergii czy zwiększonej motywacji i poczucia bezpieczeństwa uczestników spotkania. Dzięki przeprowadzeniu warsztatów możliwe było uzupełnienie wcześniejszych analiz o dane jakościowe. Zaproszenie do udziału w spotkaniu zostało skierowane do różnych grup interesariuszy, dzięki czemu możliwe było zestawienie ze sobą różnych punktów widzenia.

Warsztaty strategiczne

Warsztaty strategiczne miały miejsce 19 kwietnia 2016 w godzinach 12:30-14:30 w Urzędzie Gminy Ornontowice. Były one kontynuacją prac podjętych podczas warsztatów diagnostycznych i rozpoczęły się od prezentacji dotychczasowych wniosków a także danych ilościowych na podstawie których dokonano wyboru obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Po zapoznaniu się z analizą wskaźników w sferach społecznej, technicznej, środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej (wraz z mapami) uczestnicy spotkania zostali poproszeni o zastanowienie się jak chcieliby, aby obszary rewitalizacji wyglądały w roku 2023. W drugiej części warsztatów omówione zostały działania rewitalizacyjne, które należy podjąć, aby osiągnąć zakładaną wizję. Działania te przyporządkowywane były do poszczególnych sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Na zakończenie spotkania uczestnicy zostali poinformowani o możliwości zgłaszania kart projektów oraz kryteriach wyboru projektów do Programu Rewitalizacji.

Uzasadnienie

Warsztaty strategiczne, podobnie jak diagnostyczne przyczyniły się do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Ponownie możliwe było wykorzystanie pozytywnych efektów pracy grupowej a także wypracowywanie konsensusu uwzględniającego punkty widzenia różnych grup interesariuszy. Warsztaty strategiczne stanowią formę współdecydowania lokalnej społeczności o zapisach Lokalnego Programu Rewitalizacji. Oznacza to, że prace odbywały się w partnerstwie pomiędzy władzami samorządowymi a obywatelami. Interesariuszom przekazana została część kompetencji (a tym samym odpowiedzialności) związanej z pracami nad dokumentem.

Konsultacje społeczne – zgłaszanie uwag on-line

Po opracowaniu wstępnej wersji dokumentu Lokalnego Programu Rewitalizacji mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania uwag do jego zapisu. Wybrana została forma konsultacji on-

line za pośrednictwem należącej do ResPublic sp. z o.o. platformy internetowej Cyfrowa Demokracja (<http://cyfrowademokracja.pl/>). Został tam zamieszczony interaktywny formularz umożliwiający wszystkim chętnym wyrażenie swoich opinii o Programie i zaproponowanie ewentualnych zmian w zapisach. Na stronie opublikowano również sam dokument, tak aby mieszkańcy mogli się z nim dokładnie zapoznać przed wzięciem udziału w konsultacji. Czas na zgłaszanie uwag wynosił 14 dni, następnie zaś wszystkie uwagi zostały opracowane w formie zestawienia zawierającego treść uwagi wraz z odniesieniem się do nich (decyzja o uwzględnieniu lub uzasadnienie rezygnacji z uwzględnienia).

Uzasadnienie

Możliwość zgłaszania uwag przez interesariuszy przełożyła się na jakość końcowej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dzięki wykorzystaniu Internetu wszyscy chętni interesariusze mogli wziąć udział w konsultacjach w dogodnym dla siebie czasie, korzystając z dowolnego urządzenia z dostępem do internetu. Ważną zaletą tego sposobu zgłaszania uwag jest również ustrukturyzowanie zgłaszanych uwag, umożliwiające ich sprawne opracowanie.

10. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Podstawowe zasady wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Całość procesu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji opierać się będzie na następujących zasadach:

1. Zasada partycypacji społecznej⁶.
2. Zasada otwartości i równości dostępu.
3. Zasada współfinansowania.
4. Zasada oceny efektywności ekonomicznej.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Dla sprawnego wdrażania i monitorowania Programu rewitalizacji zostanie wyznaczony operator programu - zespół ds. rewitalizacji. Zespół będzie się składał z przedstawicieli Władz Gminy, pracowników Urzędu oraz interesariuszy procesu rewitalizacji (tj. m.in. mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych). Do głównych zadań zespołu należało będzie przede wszystkim koordynowanie wszystkich działań związanych z wdrażaniem Programu, bieżąca ocena i monitorowanie procesu rewitalizacji, reagowanie na wszystkie pojawiające się problemy i wdrażanie środków zaradczych. Ponadto zespół będzie odpowiadał za informację i promocję wszystkich działań rewitalizacyjnych, będzie czynnie współpracował z osobami wdrażającymi projekty infrastrukturalne i społeczne na rewitalizowanych podobszarach.

Wdrażanie Programu rewitalizacji będzie możliwe przy ścisłej współpracy wszystkich stron. Aby współpraca ta przebiegała sprawnie niezwykle ważna jest komunikacja dwustronna pomiędzy stronami. W związku z tym informowanie o podejmowanych działaniach będzie niewystarczające. Dlatego też na każdym etapie procesu rewitalizacji niezwykle ważne jest umożliwienie aktywnego udziału wszystkim zainteresowanym stronom. Za realizację tych zadań odpowiedzialny będzie zespół ds. rewitalizacji, w skład którego wejdą:

- Wójt Gminy Ornontowice – osoba odpowiedzialna za wdrożenie zapisów Programu Rewitalizacji. Do jego głównych zadań będzie należało:
 - zwoływanie spotkań,
 - nadzór nad przebiegiem prac i wdrażaniem PR,
 - akceptowanie rezultatów cząstkowych i końcowych,
 - rozwiązywanie bieżących i przeciwdziałanie potencjalnym problemom,
 - podejmowanie decyzji o zmianie PR,
 - reprezentowanie projektu na zewnątrz i promowanie celów, koncepcji, rozwiązań i rezultatów,
- pracownicy Urzędu. Do ich głównych zadań będzie należało:
 - Działalność informacyjno-promocyjna;
 - Przyjmowanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad ustalonych przez Zespół;
 - Monitorowanie i ocena stopnia realizacji Programu Rewitalizacji. Ocena będzie następowała raz na 3 lata i będzie obejmowała całość działań wykonanych w poprzednim okresie;

⁶ Dokładny opis realizacji zasady znajduje się w rozdziale „Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji”

- Nadzór nad realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie, w tym także monitorowanie ich wdrażania;
 - Wnioskowanie do Wójta i Rady o uzasadnione zmiany w treści PR;
 - Sporządzenie raportu końcowego na zakończenie horyzontu czasowego Programu Rewitalizacji;
- Radni, sołtysi, oraz partnerzy i realizatorzy przedsięwzięć rewitalizacyjnych – ich głównym zadaniem będzie zapewnienie rozwoju podobszarów rewitalizacji, dlatego zasadnym jest włączenie ich w proces rewitalizacji. Do ich pozostałych zadań w ramach Zespołu Projektowego należą:
- Uczestniczenie w spotkaniach Zespołu i reprezentowanie na nich lokalnej społeczności;
 - Prowadzenie konsultacji i spotkań w celu pozyskania ich opinii, a także informowaniu ich o działalności Zespołu.

Lokalny Program Rewitalizacji zakłada włączanie projektów zewnętrznych, zgłaszanych przez potencjalnych partnerów programu (tzw. beneficjentów zewnętrznych). Przekłada się to na wpisanie do dokumentu, a następnie realizację projektów finansowanych zarówno środków UE, jak i środków z funduszy celowych, środków prywatnych oraz wkładu społecznego.

11. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Za prowadzenie monitoringu i oceny postępów we wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół ds. Rewitalizacji.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pozyskiwanie i gromadzenie danych ilościowych. Będą to zarówno dane przestrzenne generowane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych oraz dane zbierane przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy zaangażowane w program rewitalizacji. Dane te powinny być zbierane na poziomie adresowym, z możliwością agregacji na poziomie mniejszych części gminy. Zaleca się gromadzenie danych w sposób ciągły. Umożliwi to przeprowadzanie analiz i corocznego raportowania postępu w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu o przypisane do nich mierzalne wskaźniki rezultatu i produktu. Ocena powinna być dokonywana przez odpowiednie jednostki administracyjne w cyklach rocznych (chyba że ze względu na charakter konkretnego wskaźnika optymalna jest inna częstotliwość pomiaru).

Zaproponowany system wskaźników został zaprojektowany w oparciu o następujące kryteria:

- Mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- Rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- Trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- Dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Ze względu na zróżnicowanie celów operacyjnych Lokalnego Programu Rewitalizacji, zastosowane zostaną zarówno wskaźniki produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu (co oznacza, że poziom wyjściowych tych wskaźników wynosi zero). Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów. Punktem odniesienia powinien być poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem działań.

Tabela 74. Wskaźniki monitoringu

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło
1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy	Liczba przeprowadzonych działań w ramach stałych programów aktywizacji gospodarczej mieszkańców, w tym związanych z dostosowaniem osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem do potrzeb rynku pracy (w danym roku)	Produktu	0	3	Zespół ds. Rewitalizacji
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Rezultatu	33,8	-10%	Powiatowy Urząd Pracy
1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców	Liczba zrealizowanych inicjatyw oddolnych (w danym roku)	Produktu	0	1	Urząd Gminy
	Liczba organizacji pozarządowych	Rezultatu	2	4	Urząd Gminy
2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy	Liczba zrealizowanych programów aktywizujących różne grupy społeczne na lokalnym i regionalnym rynku pracy (w danym roku)	Produktu	0	1	Zespół ds. Rewitalizacji
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Rezultatu	33,8	-10%	Powiatowy Urząd Pracy
2.2. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy	Liczba nowych produktów turystycznych (w danym roku)	Produktu	0	2	Zespół ds. Rewitalizacji
	Liczba działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców	Rezultatu			CEIDG
3.1. Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę	Wybudowany nowy budynek Arterii	Produktu	0	1	Zespół ds. Rewitalizacji
	Liczba zmodernizowanych budynków będących we własności gminy	Produktu	0	3	Urząd Gminy

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło
3.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy	Liczba nowych nasadzeń na terenach zielonych (w danym roku)	Produktu	0	20	Zespół ds. Rewitalizacji
4.1. Wysoki poziom ładu przestrzennego	Liczba kamer monitoringu gminnego	Produktu	0	10	Komisariat Policji w Orzeszu
4.2. Dostosowanie warunków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców	% dróg w stanie niedostatecznym	Rezultatu	43,70%	33,20%	Zespół ds. Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Ponadto przewiduje się włączenie mieszkańców w proces monitoringu i oceny realizacji Programu, co stanowić będzie formę kontroli obywatelskiej. Przewiduje się więc cykliczne badania opinii mieszkańców (w formie ankiety internetowej lub wywiadów kwestionariuszowych). Ze względu na możliwość czynienia porównań i prognozowania dalszych trendów rozwoju, zalecane jest użycie narzędzia możliwie podobnego do zastosowanego przy diagnozie na potrzeby Programu Rewitalizacji. Dodatkową możliwością aktywnego zaangażowania się różnych grup interesariuszy we wdrażanie zapisów dokumentu oraz ocenę jego efektów stanowić będą coroczne spotkania, podczas których prezentowane i omawiane będą dane z monitoringu.

Na podstawie monitoringu i oceny działań realizowanych w ramach Programu możliwe będzie, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wprowadzenie korekt. Podobnie, modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone w reakcji na zmiany w otoczeniu programu (np. sytuacji gospodarczej czy uwarunkowań legislacyjnych). Każda aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały Rady Gminy. Modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone bezpośrednio w reakcji na wyniki corocznego monitoringu bądź też na wniosek członków Zespołu Projektowego (w przypadku zmian w otoczeniu programu).

12. Spis tabel

Tabela 1. Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice	8
Tabela 2. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	11
Tabela 3. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	11
Tabela 4. Podział gminy na okręgi wyborcze – liczba ludności w 2015 r.	12
Tabela 5. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014	12
Tabela 6. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014	13
Tabela 7. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku.....	14
Tabela 8. Liczba rodzin, które złożyły wniosek o przyznanie pomocy społecznej w 2015 roku wg powodu	14
Tabela 9. Wydatki na pomoc społeczną budżetu gminy Ornontowice w 2015 roku	14
Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem w przeliczeniu na 1000 osób (powody) w 2016 roku	15
Tabela 11. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat).....	16
Tabela 12. Uczniowie w szkołach podstawowych.....	17
Tabela 13. Liczba uczniów w gimnazjach	17
Tabela 14. Wyposażenie placówek oświatowych w gminie Ornontowice w 2015 r.	17
Tabela 15. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem	17
Tabela 16. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych.....	18
Tabela 17. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na terenie gminy oraz działające na rzecz mieszkańców gminy	20
Tabela 18. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)	20
Tabela 19. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. w podziale na okręgi wyborcze (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.).....	20
Tabela 20. Dane dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2012-2015	21
Tabela 21. Liczba Niebieskich Kart wydanych w 2015 r. w podziale na okręgi wyborcze.....	21
Tabela 22. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015	22
Tabela 23. Liczba czynów przeciwko w rodzinie w 2015r. w podziale na okręgi wyborcze.....	22
Tabela 24. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015.....	23
Tabela 25. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	23
Tabela 26. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)	24
Tabela 27. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	24
Tabela 28. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	24
Tabela 29. Liczba bezrobotnych na 1000 ludności w podziale na okręgi wyborcze (stan na dzień 31 grudnia 2015)	25
Tabela 30. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014	27
Tabela 31. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	28

Tabela 32. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	28
Tabela 33. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku	29
Tabela 34. Liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców (stan na 2015r.)	29
Tabela 35. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007	30
Tabela 36. Powierzchnia lasów (ha)	31
Tabela 37. Lesistość w %	31
Tabela 38. Powierzchnia obszarów chronionych w latach 2010-2015 (ha)	32
Tabela 39. Pomniki przyrody w latach 2010-2014	32
Tabela 40. Liczba działek, na których występuje azbest w podziale na okręgi w 2015 r.	33
Tabela 41. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)	34
Tabela 42. Poziomy recyklingu osiągnięte w 2012 r. w Ornontowicach	35
Tabela 43. Powierzchnia całkowita gminy	36
Tabela 44. Struktura użytkowania gruntów w gminie	36
Tabela 45. Drogi w stanie niedostatecznym w okręgach	38
Tabela 46. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych	39
Tabela 47. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	40
Tabela 48. Mieszkania na 1000 mieszkańców	40
Tabela 49. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	40
Tabela 50. Procent budynków wybudowanych przed rokiem 1970 w ogóle budynków	41
Tabela 51. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014	42
Tabela 52. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014	42
Tabela 53. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014	42
Tabela 54. Respondenci według płci i wieku	43
Tabela 55. Respondenci według wykształcenia	43
Tabela 56. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie	44
Tabela 57. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)	44
Tabela 58. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie	45
Tabela 59. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania (pytanie wielokrotnego wyboru)	49
Tabela 60. Zestawienie wskaźników w sferze społecznej	51
Tabela 61. Zestawienie wskaźników w pozostałych sferach	52
Tabela 62. Zestawienie wskaźników niekorzystnych względem wartości wskaźnika dla gminy	53
Tabela 63. Struktura wiekowa mieszkańców obszaru rewitalizacji w 2015 r.	58
Tabela 64. Liczba wydanych „Niebieskich Kart” i liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207 kk, art. 209 kk na 1000 mieszkańców	59
Tabela 65. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	59
Tabela 66. Liczba działek z azbestem	60
Tabela 67. Odsetek dróg w stanie niedostatecznym	60
Tabela 68. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem	60
Tabela 69. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej	61
Tabela 70. Lista projektów	70
Tabela 71. Źródła finansowania projektów	75
Tabela 72. Powiązanie projektów z celami operacyjnymi	79
Tabela 73. Podział źródeł finansowania w projektach podstawowych i uzupełniających	82

Tabela 74. Wskaźniki monitoringu 94

13. Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem w przeliczeniu na 1000 osób ... 16

Rysunek 2. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014r. oraz organizacje pozarządowe 21

Rysunek 3. Liczba czynów przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu oraz liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu 23

Rysunek 4. Struktura bezrobocia w gminie Ornontowice 25

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu..... 30

Rysunek 6. Liczba działek z azbestem w okręgu w 2015 r..... 34

Rysunek 7. Odsetek dróg w okręgu określanych jako "w stanie niedostatecznym", wiaty przystankowe, obiekty zabytkowe oraz przestrzenie publiczne 39

Rysunek 8. % Budynków wybudowanych przed 1970 r. w ogólnej liczbie budynków..... 41

Rysunek 9. Wskazania w sferze społecznej 45

Rysunek 10. Wskazania w sferze środowiskowej..... 46

Rysunek 11. Wskazania w sferze gospodarczej..... 47

Rysunek 12. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej..... 48

Rysunek 13. Wskazania w sferze technicznej..... 49

Rysunek 14. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego w gminie Ornontowice..... 53

Rysunek 15. Gmina Ornontowice ze wskazanym obszarem rewitalizacji. 56

Rysunek 16. Wyznaczony obszar rewitalizacji..... 57